

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO FAKULTETO
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA**

LINOS URBELYTĖS

SAVIVALDOS INSTITUCIJŲ ADMINISTRAVIMO NEAKIVAIZDINIŲ STUDIJŲ
PROGRAMOS STUDENTĖS

**ES PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMA IR PROBLEMOS.
KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
ATVEJIS**

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –

Prof. dr. Kęstutis Masiulis

Vilnius, 2006.

TURINYS

IVADAS	3
1. EUROPOS SAJUNGOS PARAMOS TEIKIMO REGIONAMS SISTEMA	6
1.1. Europos Sąjungos regioninė politika.....	6
1.2. Socialiniai ekonominiai skirtumai po ES plėtros.....	8
1.3. ES Struktūriniai fondai - priemonės sumažinti skirtumus tarp ES regionų	10
1.4. Finansavimas pagal tikslus ir Struktūrinių fondų principai	14
1.5. Europos Sąjungos pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui.....	15
2. EUROPOS SAJUNGOS PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMA LIETUVOJE	19
2.1. Lietuvos Respublikos regioninė politika.....	19
2.2. Lietuvos 2004-2006m. bendrasis programavimo dokumentas.....	22
2.3. Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje.....	26
2.4. Lietuvos pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui.....	30
3. EUROPOS SAJUNGOS PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMA KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE	34
3.1. Kelmės rajono socialinė-ekonominė situacija	34
3.2. Politinis ir administracinis projektų valdymo lygmenys.....	36
3.3. Specialistų lygmuo – projektų rengimas ir administravimas.....	41
3.3.1. Paraiškų rengimas.....	41
3.3.2. Projektų vykdymo administravimas.....	49
3.4. Pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui.....	54
3.5. Problemos, iškylančios planuojant, rengiant ir valdant ES projektus.....	54
3.6. Atliktos apklausos rezultatų analizė	57
IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	61
LITERATŪROS SĄRAŠAS	64
SANTRAUKA	70
SUMMARY	72
PRIEDAI	74

ĮVADAS

Europos Sąjungos Struktūrinių fondų parama, kurią, būdama Europos Sąjungos nare, gauna Lietuva, papildo nacionalines investicijas ir prisideda prie vieno pagrindinių ES regioninės politikos tikslų – mažinti įvairių Europos Sąjungos valstybių regionų socialinės ir ekonominės plėtros skirtumus, skatinti mažiau išvystytų Europos regionų, tarp jų ir Lietuvos, ekonominę augimą ir gerinti visuomenės gyvenimo kokybę.

Nors Lietuva Europos Sąjungos struktūrinės politikos požiūriu yra vienas pirmojo tikslo regionas, tačiau šiame magistro darbe analizuojamą Kelmės rajono savivaldybę, kuri yra labai silpnai išvystytas Lietuvos regionas, galima pavadinti „regionu regione“ su savo prasta socialine-ekonominė situacija, kasmet mažėjančiu gyventojų skaičiumi bei dideliu nedarbo lygiu, Lietuvos Respublikos vidurkį viršijančiu net du kartus.

Darbo aktualumas. Struktūrinių fondų paramos mechanizmas Europos Sąjungoje veikia jau senokai ir gana sėkmingai, ES struktūrinės paramos paskirstymą respublikoje reglamentuoja **Lietuvos 2004-2006 metų bendrasis programavimo dokumentas (BPD)**, patvirtintas Europos Komisijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės (jame išdėstyta 2004-2006 metų Lietuvos ūkio plėtros strategija, išskirti prioritetai, apibūdintos jų įgyvendinimo priemonės, nurodyti ES ir nacionalinio finansavimo šaltiniai, pateikta struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema). Pagal jį vyksta ES lėšų įsisavinimas Lietuvoje. Tačiau jis yra gana sudėtingas ir savo paramos skirstymo mechanizmais – paraiškų rengimu, tikrinimu, finansavimu ir projektų administravimu bei atsiskaitymu už įvykdytas projektines veiklas.

Šiame darbe praktiškai išnagrinėta Europos Sąjungos per struktūrinius fondus skirtumams tarp regionų mažinti skiriamų lėšų gavimo, administravimo ir įsisavinimo patirtis Kelmės rajono savivaldybės administracijoje. Darbe išanalizuotos problemos susijusios su projektine veikla, bei pateikti pasiūlymai, kaip gerinti ES lėšų pritraukimo ir administravimo darbą silpniau išsivystytose savivaldybėse, tokiose kaip Kelmės rajono savivaldybė.

Darbo problema. Nors ES Regioninė politika per struktūrinius fondus ir sudaro prielaidas sėkmingam ES regionų vystimuisi, tačiau Lietuvoje, kuri yra vienas Europos Sąjungos regionas, atokesniems nuo sostinės ar pajūrio ir socialine-ekonominė prasme silpnesniems regionams yra pakankamai sunku gauti struktūrinių fondų paramą ir tinkamai ją įsisavinti.

Hipotezės. Šiame darbe bus ketinama pagrįsti sekančias hipotezes:

- Europos Sąjungos struktūrinių lėšų parama, kurią būdama Europos Sąjungos (toliau – ES) nare gauna Lietuva, papildo nacionalines investicijas ir prisideda prie vieno pagrindinių Europos Sąjungos tikslų - mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp ES šalių narių ir atskirų regionų.

- ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimo procesas yra gana sudėtingas, todėl būtina jį padaryti kiek įmanoma paprastesniu, kas įgalintų tinkamai įsisavinti ES regionams teikiamas lėšas.

- Norint kuo sėkmingiau įsisavinti ES struktūrinių fondų paramą atokesniuose ir ekonomiškai silpniauose Lietuvos regionuose – šiuo atveju Kelmės rajone – reikia kuo daugiau pastangų ir lėšų skirti projektus administruojančių specialistų rengimui ir jų kvalifikacijos kėlimui bei didinti tokių specialistų skaičių savivaldybės administracijoje.

Šio tyrimo objektas - Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų skirstymo regionams sistema bei jų pritraukimo ir įsisavinimo administravimo sistema Kelmės rajono savivaldybės administracijoje.

Darbo tikslas: išanalizavus ES struktūrinių fondų priemones skirtumų tarp ES regionų mažinimui bei Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą Lietuvoje, pateikti pasiūlymus, kaip galima būtų pagerinti šių fondų lėšų įsisavinimą ekonomiškai silpname Kelmės rajone ateinančiu 2007-2013m. programavimo periodu.

Darbo tikslui pasiekti bus atlikti sekantys uždaviniai:

- Apžvelgta ES Regioninė politika bei ES struktūriniai fondai, kaip priemonės sumažinti skirtumus tarp ES regionų;
- Pristatyta ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje;
- Išanalizuota ES projektų valdymo sistema Kelmės rajono savivaldybės administracijoje;
- Apžvelgtas ES, Lietuvos ir Kelmės rajono savivaldybės pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui.
- Nustatytos pagrindinės problemos, išskylančios įsisavinant ES struktūrinius fondus bei pasiūlyti jų sprendimo būdai.

Darbo metodika. Darbe taikyta tokia tiriamoji metodika:

- *Aprašomoji – lyginamoji dokumentų ir literatūros analizė;*
- *Statistinės medžiagos analizė;*
- *Administracijos specialistų bei kitų visuomenės atstovų anketinė apklausa;*
- *Profesinės patirties apibendrinimas* (patirtis, gauta darbo autorei dirbant projektų rengimo ir administravimo srityje).

Literatūra. Rašant šį darbą buvo analizuojama įvairi Europos Sąjungos Regioninės politikos bei struktūrinių fondų sudarymo, paskirstymo bei valdymo procesus aprašanti literatūra. Buvo remiamasi Lietuvos ir užsienio mokslininkų paskelbtais darbais ir pranešimais informacijos priemonėse. Taip pat buvo naudojamos Lietuvos Respublikos norminiai teisės aktais, Lietuvos

Respublikos Statistikos departamento medžiaga, Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos interneto svetainėse publikuojama medžiaga bei kitais leidiniais.

Atlikto darbo etapai:

- *Įvade* pristatomas baigiamasis magistro darbas, darbo aktualumas, darbo problema, hipotezės, tyrimo objektas, darbo tikslas bei uždaviniai, darbo metodika, autoriai ir šaltiniai, darbo teorinė ir praktinė reikšmė;
- *Pirmoje dalyje* apžvelgiama ES paramos teikimo regionams sistema, ES Regioninė politika bei struktūriniai fondai, pasirengimas 2007-2013m laikotarpiui;
- *Antroje dalyje* pristatyta ES projektų valdymo sistema Lietuvoje, Lietuvos Regioninė politika, bendrasis programavimo dokumentas bei struktūrinių lėšų administravimo sistema ir pasirengimas 2007-2013m laikotarpiui;
- *Trečioje dalyje* išanalizuota ES projektų valdymo sistema Kelmės rajono savivaldybės administracijoje: politinis, administracinis ir specialistų, dirbančių projektų rengimo ir administravimo srityje lygmenys, taip pat savivaldybės pasirengimas 2007-2013m. ES struktūrinės paramos įsisavinimui. Taip pat šioje dalyje nustatytos pagrindinės problemos, išskylančios įsisavinant ES struktūrinius fondus. Jų svarbą nustatyti padėjo atlikta anketinė apklausa;
- Atitinkamos *darbo išvados ir pasiūlymai* pateikiami darbo pabaigoje.

Ši tema pasirinkta, kadangi magistrinio darbo rengėja turi gana nemažai praktinės patirties, rengiant paraiškas įvairiems fondams - Phare, ES Struktūriniais fondams - bei įvairiems kitiems tarptautiniams fondams, vykdant ir administruojant šių fondų finansuojamus projektus bei rengiant projektų įvykdymo veiklos ataskaitas. Taip pat šio darbo rengėja yra gerai susipažinusi su ES fondų valdymo sistema Lietuvoje bei su šios sistemos problemomis ir trūkumais.

Darbo struktūra: Darbą sudaro įvadas, trys dalys, išvados ir pasiūlymai, literatūros sąrašas, santrauka lietuvių ir anglų kalbomis, 9 priedai, 5 lentelės, 5 schemas ir 9 diagramos.

1. EUROPOS SĄJUNGOS PARAMOS TEIKIMO REGIONAMS SISTEMA

1.1. Europos Sąjungos regioninė politika.

Europos Sąjungos (toliau-ES) regioninė politika – tai politika, kuria siekiama mažinti įvairių ES valstybių regionų socialinės ir ekonominės plėtros skirtumus, skatinti mažiau išsivysčiusių Europos regionų, tarp jų ir Lietuvos, ekonominį augimą ir gerinti visuomenės gyvenimo kokybę. Regioninė politika yra viena svarbiausių viešosios politikos sričių, jai tenka apie trečdalis viso ES biudžeto¹.

Po Antrojo Pasaulinio karo praėjus dvylikai metų, šešios valstybės, įkūrusios Europos Bendrijas, nors ir sunkiai, bet stojosi ant kojų ir po truputį stiprėjo. Palaipsniui prie jų prisijungė dar šešios. Būdamos stiprios tarptautinės organizacijos narėmis, jos stengėsi būti vieningomis, gerindamos Europoje socialinę ir ekonominę situaciją bei kurdamos bendrąją rinką. Europos ekonominės bendrijos steigimo (Romos) sutarties preambulėje yra minimas siekis sumažinti įvairių regionų socialinius ir ekonominius skirtumus, tačiau regioninė politika nei į bendrą politiką, nei į Bendrijos vykdomos politikos kryptis nebuvo įtraukta. Regioninės (arba kitaip – struktūrinės) politikos poreikis išryškėjo XX a. aštuntajame dešimtmetyje. Tuomet Europos Ekonominei Bendrijai jau priklausė ekonomiškai gana stiprios šalys – Prancūzija, Vokietijos Federacinė Respublika, Belgija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai. Kartu su Didžiąja Britanija ir Danija 1973m. įstojusį Airiją buvo gana silpna, tokia buvo ir Pietinė Italijos dalis, tad pamažu pradėjo ryškėti ekonominio išsivystymo skirtumai tarp šalių narių ir jų regionų.

Ekonominio išsivystymo skirtumų tarp šalių priežastys yra įvairios. Jos atsiranda dėl ilgalaikių kliūčių, sukeltų geografinio atokumo, neseniai įvykusių socialinių bei ekonominių pokyčių arba abiejų veiksnių kombinacijos. Kokį poveikį turi ši nepalanki padėtis, dažnai akivaizdžiai parodo socialinis skurdas, prastos kokybės mokyklos, didesnis nedarbo lygis ir nepakankama infrastruktūra.

ES regioninės politikos pamatinės vertybės galima išreikšti dviem žodžiais – „solidarumas“ ir „sanglauda“:

- **Solidarumas**, nes politikos tikslas yra padėti piliečiams ir regionams, kurie, palyginti su ES vidurkiu, yra ekonomiškai ir socialiai vargingesni.
- **Sanglauda**, nes pajamų bei turtinių skirtumų tarp skurdesnių ir turtingesnių regionų mažinimas yra naudingas visiems².

¹ LR Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES Struktūrinių fondų parama viešajam sektoriui. Vilnius: VŠĮ „Europos namai“, 2005. P.3.

² Europos Sąjungos puslapis. Europos Sąjungos veiklos sričių apžvalga. Regioninė politika // http://europa.eu/pol/reg/overview_lt.htm ; prisijungimo laikas 2006-07-20.

Tikra regioninės politikos pradžia galima laikyti 1975m., kai buvo įsteigtas Europos regioninės plėtros fondas (ERDF), kurio paskirtis – perskirstyti dalį valstybių narių įnašų į biudžetą skurdžiausiems regionams³. Airijai, Graikijai, Ispanijai ir Portugalijai įstojus į ES, bendrojo vidaus produkto skirtumas tarp kai kurių regionų siekė net 3,5 karto, nedarbo rodikliai – iki 7 kartų, išryškėjo ir kiti socialiniai bei ekonominiai skirtumai. Tuo pačiu sustiprėjo ekonominė būtinybė politine valia mažinti išsivystymo ir gyvenimo lygių skirtumus atskiruose ES regionuose. Tokia ryški diferenciacija kėlė nereikalingą įtampą, todėl regioninių socialinių ir ekonominių skirtumų sumažinimas ir tolygus visos ES raidos skatinimas tapo vienu iš pagrindinių ES regioninės politikos tikslų, o 1993m., įsigaliojus Maastrichto sutarčiai, ekonominis ir socialinis bendradarbiavimas tapo vienu iš ES politikos prioritetų. Tam ES šalys narės vykdė struktūrinę politiką, kurios tikslas – koreguoti regioninius netolygumus, daryti poveikį šiuos netolygumus lemiantiems ekonominiams ir socialiniams veiksniams.⁴

1999m. Lietuvos Respublikos valdymo reformų ir savivaldybių ministerijos užsakymu išleistoje brošiūroje „Europos Sąjunga: struktūriniai fondai ir regioninė politika“ į klausimą, kodėl būtina vykdyti regionų plėtojimo ir suartėjimo politiką, buvo atsakyta pateikiant statistinius duomenis apie didelius ES šalių narių socialinio – ekonominio išsivystymo skirtumus. Čia teigiama, kad paskutinio XX amžiaus dešimtmečio pradžioje dešimties turtingiausių ES regionų BVP vienam gyventojui buvo daugiau nei 3,5 karto didesnis už BVP vienam gyventojui dešimtyje vargingiausių ES regionų, o nedarbo lygis dešimtyje vargingiausių regionų buvo beveik 7 kartus didesnis už nedarbo lygį dešimtyje turtingiausių regionų.⁵ Tačiau per paskutiniuosius dešimt metų, ypač nuo 1990m. vidurio, skirtumai pagal pajamas ir užimtumą visoje Europos Sąjungoje sumažėjo. 1994–2001m. „Sanglaudos šalyse“, neskaitant Airijos, kuri pasižymėjo išskirtiniu vystymusi, BVP augimas vienam gyventojui per metus 1 proc. pralenkė Sąjungos vidurkį, o visų šių šalių, išskyrus Graikiją, darbingo amžiaus gyventojų, turinčių darbą, santykis augo sparčiau nei vidutiniai rodikliai (ta pati situacija kartojosi įstojus į ES 10 Vidurio Rytų Europos šalių).⁶

Kas šitaip pastūmėjo šių vargingų šalių vystymąsi? Atsakymas aiškus: regioninė, arba sanglaudos, politika. Ji turėjo būti įgyvendinama labai apgalvotai, strategiškai numačius visus veiksmus ir jų pasekmes, nes bendrosios rinkos kūrimosi Europos Sąjungoje procesas pats savaime ne mažina, o didina regionų ekonominio išsivystymo lygio skirtumus. Minėtoje

³ Darbas regionų labui. Europos Bendrijos. 2003. P.5 //

http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/move/27/working2004_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-08-27.

⁴ ES regioninė politika ir struktūriniai fondai //

http://www.takas.lt/verslas/bk_straipniai.php?st=view&msg_id=1106; prisijungimo laikas: 2006-08-28

⁵ Europos Sąjunga: struktūriniai fondai ir regioninė politika.- Vilnius: Pradai. 1999. P.3.

⁶ Darbas regionų labui. Europos Bendrijos. 2003. P.6 //

http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/move/27/working2004_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2005-05-25.

brošiūroje rašoma: „Vidinių sienų panaikinimas ir vieninga rinka padidino riziką, kad daugiausia iš to laimės labiausiai išsivystę regionai – patraukliausieji kapitalui ir žmonių ištekliams pritraukti“.⁷

1986m. Vieningos Europos aktas padėjo pagrindą tikrai sanglaudos politikai, skirtai palengvinti bendrosios rinkos našta pietinėms valstybėms ir kitiems prastesnėje padėtyje esantiems regionams.⁸ Didelis poslinkis įvyko po to, kai 1988m. vasarį Europos Vadovų Taryba Briuselyje nuodugniai peržiūrėjo Solidarumo fondų (dabar vadinamų Struktūriniais fondais) panaudojimą ir skyrė jiems 68 mlrd. ekiu (1997m. kainomis).⁹ Žinoma, turėjo praeiti keleri metai, kol situacija pastebimai pasikeitė, tačiau Struktūriniai fondai tapo pagrindiniu regioninės politikos įgyvendinimo įrankiu.

1.2. Socialiniai ekonominiai skirtumai po ES plėtros.

*Nors Europos Sąjunga yra viena turtingiausių pasaulio dalių, tarp atskirų jos regionų yra labai ryškių vidinių skirtumų, susijusių su pajamomis ir galimybėmis. 2004m. gegužės mėn. į ES įstojus dešimčiai naujų valstybių narių, kurių pajamos yra kur kas mažesnės už ES vidurkį, šie skirtumai dar labiau padidėjo. Vykdamt regioninę politiką, turtingi regionai pasidalija dalimi savo išteklių su skurdesniais. Tai yra ir finansinio solidarumo priemonė, ir galinga ekonominės integracijos jėga*¹⁰.

Skirtumus tarp ES regionų iliustruoja ir duomenys, pateikti internetiniame leidinyje „Darbas regionų labui“: „Nors dvidešimt penkių narių Sąjungoje BVP padidėjo tik 5 proc., palyginti su penkiolikos narių Sąjunga, BVP vidurkis vienam žmogui naujose į Sąjungą stojančiose valstybėse yra mažesnis nei pusė dabartinio Sąjungos vidurkio ir tik 56 proc. darbingo amžiaus gyventojų turi darbą, palyginti su penkiolikos narių Sąjunga, kur šis rodiklis yra 64 proc.“¹¹

ES regionų socialiniai ekonominiai skirtumai buvo aptarti Regioninės politikos komisarės Danutos Hübner 2005m. gegužės 17d. pristatytoje „Trečiojoje sanglaudos pažangos ataskaitoje“ („Third Progress Report on Cohesion“), kurioje ji apibūdino regionų padėtį išsiplėtusioje Europos Sąjungoje pagal pajamas, užimtumą ir produktyvumą. Joje taip pat buvo pateikta informacija apie tai, kokiais būdais valstybės narės ir regionai pasinaudojo struktūrinių

⁷ Europos Sąjunga: struktūriniai fondai ir regioninė politika.- Vilnius: Pradai. 1999. P.3.

⁸ Darbas regionų labui. Europos Bendrijos. 2003. P.5 //

http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/move/27/working2004_lt.pdf ; prisijungimo laikas: 2005-05-25.

⁹ Ten pat.

¹⁰ Europos Sąjungos puslapis. Europos Sąjungos veiklos sričių apžvalga. Regioninė politika //

http://europa.eu/pol/reg/index_lt.htm ; prisijungimo laikas 2006-07-20.

¹¹ Darbas regionų labui. P.6.

fondų vidurio laikotarpio peržiūros teikiama galimybė koreguoti plėtros programas. Komisarė pažymėjo, kad 2004m. išsiplėtus Europos Sąjungai skirtumai tarp regionų 25 ES šalyse labai išaugo. „Naujųjų ES šalių narių pajamų vienam gyventojui lygis yra žymiai mažesnis, o bedarbystės lygis – aukštesnis nei senosiose ES šalyse narėse. Tačiau tuo pačiu metu jos parodė žymią ekonominę pažangą, pasiekdamos didelius BVP augimo tempus, tad tie skirtumai pamažu mažėja.”¹²

2003m. duomenimis ES šalių narių BVP varijuoja nuo 41 proc. ES BVP vidurkio Latvijoje iki 215 proc. Liuksemburge. Antroji pagal išsivystymą šalis šiuo laikotarpiu yra Airija. Jos BVP sudaro 132 proc. ES vidurkio. „Visose naujosiose ES šalyse narėse BVP vienam gyventojui yra mažiau nei 90 proc. 25 narių ES vidurkio. Tuo tarpu mažiau nei pusė šio lygio yra Lenkijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Estijoje, o taip pat Rumunijoje ir Bulgarijoje, kurios yra pakviestos stoti į ES (preliminari jų stojimo data – 2007m.). BVP dydis ES šalyse narėse tais metais varijavo nuo 189 proc. 25 narių ES BVP vidurkio dešimtyje klestinčių regionų iki 36 proc. dešimtyje mažiausiai turtingų. Daugiau nei ketvirtadalis ES gyventojų 64 regionuose turi mažesnę nei 74 proc. BVP vienam gyventojui. Tai yra 90 proc. naujųjų ES šalių narių gyventojų. Išimtis yra Prahos, Bratislavos, Budapešto, Kipro ir Slovėnijos regionai.”¹³ – teigė komisarė.

Palyginimui komisarė pažymėjo, kad 15 narių Europos Sąjungoje mažiau nei 74 proc. BVP vienam gyventojui turėjo tik 13 proc. visų ES gyventojų. Žemiausias pajamų lygis buvo Pietų Graikijoje, Portugalijoje, Pietų Italijoje, Pietų Ispanijoje, o taip pat naujose žemėse (Länder) Vokietijoje. Taigi, situacija įstojus dešimčiai naujų valstybių, pasikeitė radikaliai. Iki tol siekta socialinė ekonominė sanglauda vėl išsibalansavo ir padėtis tapo gana sudėtinga.

Danuta Hübner, lygindama 25 Europos Sąjungos narių darbo rinkos rodiklius, teigė, jog 2000m. Lisabonos strategijoje numatytas tikslas pasiekti 70 proc. užimtumo lygį šalyse narėse naujosioms narėms tampa sunkiai pasiekiamas. Tik 4 šalyse narėse - Danijoje, Švedijoje, Olandijoje ir Jungtinėje Karalystėje – užimtumo lygis siekia 70 proc. Tuo tarpu Lenkijoje jis krenta iki 51.2 proc. „Tik ketvirtadalis 25 ES narių gyventojų gyvena regionuose, kuriuose 70 proc. užimtumo lygis yra pasiektas. Taigi 200 iš 254 ES regionų šis lygis yra žemesnis. Beveik 15 proc. gyventojų gyvena regionuose, kuriuose įdarbinimo lygis yra žemesnis nei 55 proc. Taip yra daugiausia naujosiose ES šalyse narėse ir pietinėse Ispanijos bei Italijos dalyse. Užimtumo lygis išlieka žemas mažiausiai išsivysčiusiuose regionuose. Šis lygis viršija vidurkį tik saujelėje regionų, kuriuose BVP vienam gyventojui yra žemesnis nei 75 proc. ES BVP vidurkio.

¹² Commission of the European Communities. Third progress report on cohesion: Towards a new partnership for growth, jobs and cohesion. Brussels, 17.5.2005. P.3-4 // [http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/interim3/com\(2005\)192short_en.pdf](http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/interim3/com(2005)192short_en.pdf) ; prisijungimo laikas 2006-08-25.

¹³ Ten pat. P.3-4.

Ekonomiškai gerai išsivysčiusiose šalyse užimtumo lygis yra gana aukštas, tačiau yra išimčių. Štai Šiaurės Italijoje – smarkiai išsivysčiusiame regione – bedarbystė yra gana didelė” – teigė komisarė.¹⁴

Nepaisant žemų ekonominių rodiklių, naujųjų ES šalių narių ekonomikos augo greitesniais tempais nei tokių didelių valstybių kaip Italija ir Vokietija 10 dešimtmečio pradžioje (apie 2 proc.). Baltijos valstybėse ekonomikos augimas yra vidutiniškai 6 proc. per metus.

Tiek atskirose valstybėse narėse, tiek ir toje pačioje valstybėje narėje esama labai ryškių gerovės lygių skirtumų. Dar iki ES plėtros gerovės lygis dešimtyje dinamiškiausių ES regionų, vertinant pagal BVP vienam asmeniui, buvo beveik tris kartus didesnis už gerovės lygį dešimtyje mažiausiai išsivysčiusių regionų. Visi turtingiausi regionai yra miestų – Londono, Hamburgo ir Briuselio – regionai.

Narystės ES dinaminis poveikis kartu su energinga ir kryptinga regionine politika gali duoti gerų rezultatų. Metams bėgant, atotrūkis tarp turtingiausių ir skurdžiausių regionų mažėja. Ypač įkvepiantis yra Airijos atvejis. Šaliai įstojus į Europos Sąjungą 1973 m., jos BVP buvo 64 % ES vidurkio, o dabar yra vienas didžiausių visoje Sąjungoje.

Vienas iš dabartinių prioritetų yra prie vidutinio ES gyvenimo lygio kiek galima greičiau priartinti gyvenimo lygį naujosiose valstybėse narėse.

1.3. ES Struktūriniai fondai - priemonės sumažinti skirtumus tarp ES regionų.

Atsižvelgiant į Europos Bendrijos steigimo sutartį Europos Sąjungos taryba priėmė reglamentą, nustatantį struktūrinių fondų bendrąsias nuostatas, kuris numato, kad Bendrijos priemonė per struktūrinius fondus, Sanglaudos fondą, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EAGGF) Garantijų skyrių, Europos investicijų banką (toliau-EIB) ir kitus veikiančius finansinius instrumentus remia Europos Sąjungos Sutarties 158 ir 160 straipsniuose nustatytų bendrųjų tikslų pasiekimą. Struktūriniai fondai, EIB ir kiti veikiančys finansiniai instrumentai tam tikru būdu padeda siekti šių trijų prioritetinių tikslų:

- 1) skatinti menkiau išsivysčiusių regionų plėtrą ir struktūrinius pokyčius;
 - 2) remti teritorijų, kuriose iškyla struktūrinių sunkumų, ekonominę ir socialinę pertvarką;
 - 3) remti švietimo, mokymo ir užimtumo politikos ir sistemų derinimą bei modernizavimą.
- Dėl to siekiama teikti finansinę pagalbą regionams, kurie nenumatyti 1 tikslu, ir pateikti visų priemonių strategiją skatinti žmogiškuosius išteklius nacionalinėje teritorijoje nepažeidžiant kiekvieno regiono ypatumų.

¹⁴ Ten pat. P.4.

Siekdama šių tikslų, Bendrija prisideda prie darnios, sklandžios ir tolygios ekonominės veiklos plėtros, užimtumo ir žmogiškųjų išteklių plėtros, aplinkos apsaugos ir jos gerinimo, nelygybės panaikinimo bei vyrų ir moterų lygybės skatinimo¹⁵.

ES politikos, kuria siekiama sumažinti regionų tarpusavio skirtumus, pagrindas yra keturi struktūriniai fondai:

- Europos regioninės plėtros fondas (ERPF);
- Europos socialinis fondas (ESF);
- Bendrojo ES žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondas (EŽŪOGF);
- Žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės (ŽOPF)¹⁶.

Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir jų finansuojamos sritys yra pavaizduotos 1 schemeje „Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir jų finansuojamos sritys“.

Nuo 2000m. iki 2006m. pabaigos iš šių fondų regionų tarpusavio skirtumams mažinti bus išmokėta apie 213 mlrd. eurų, t.y. maždaug trečdalis visų ES išlaidų.

Dar 18 mlrd. eurų skirta 1993m. įsteigtam Sanglaudos fondui, skirtam transporto ir aplinkos infrastruktūrai finansuoti tose valstybėse narėse, kurių BVP tuo metu buvo mažesnis už 90 % Sąjungos vidurkio (Graikijoje, Airijoje, Ispanijoje ir Portugalijoje). Nuo tada fondo aprėptis buvo išplėsta, į ją įtrauktos ir naujosios valstybės narės. Tiksliai Airija dėl savo gerų ekonominių rezultatų nuo 2004m. nebėra paramos gavėja.

Iš keturių ES struktūrinių fondų skurdiems ar neturtingiems ES regionams parama skiriama, remiantis tam tikrais kriterijais arba tikslais:

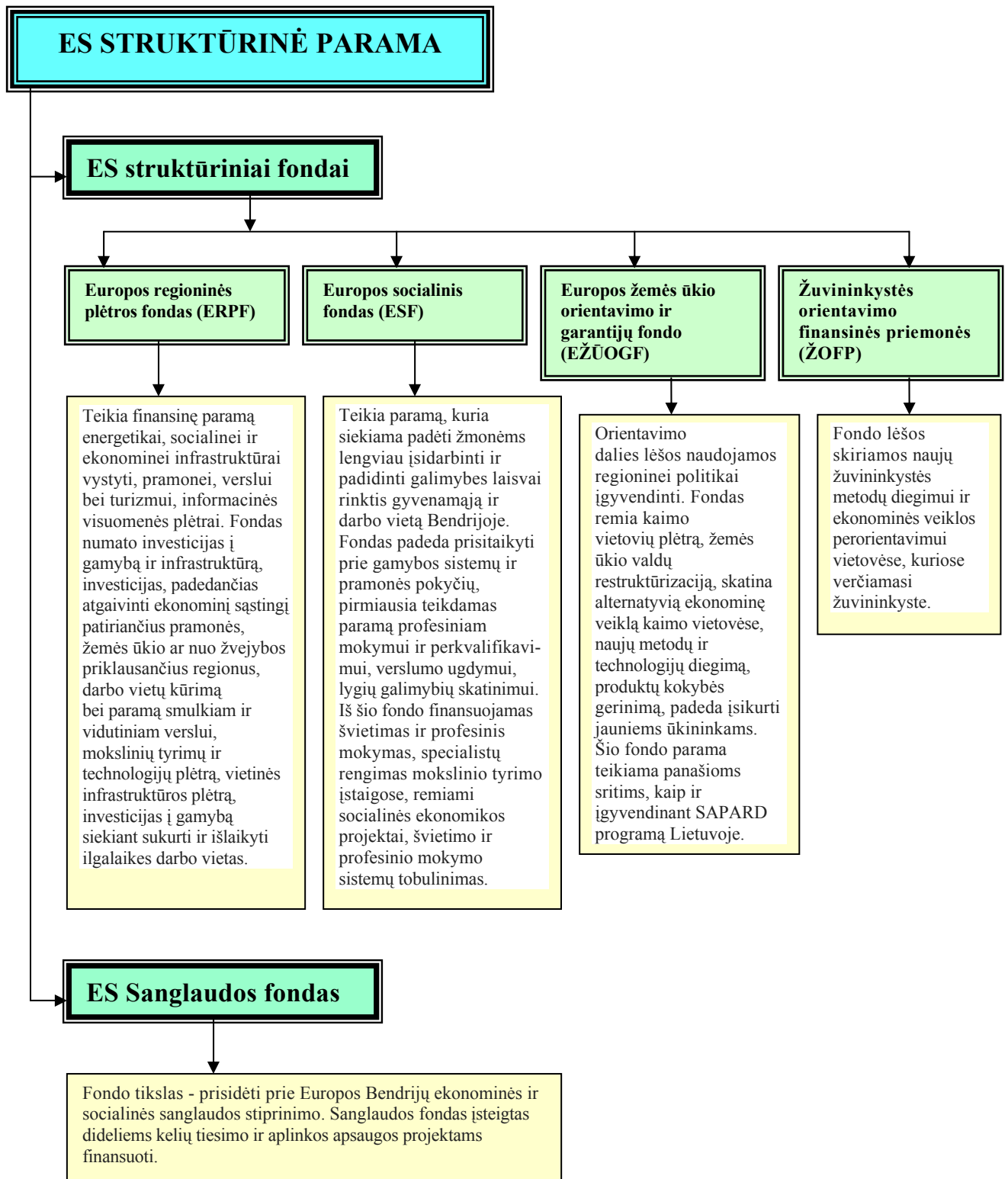
- 70 % viso finansavimo tenka vadinamiesiems 1 tikslo regionams, kuriuose BVP yra mažesnis negu 75 % ES vidurkio. Šiuo metu maždaug 22 % ES gyventojų gyvena penkiasdešimtyje regionų, iš šių fondų gaunančių paramą, kuri skiriama bazinei infrastruktūrai gerinti ir verslo investicijoms skatinti.
- 11,5 % visų regioninių išlaidų tenka 2 tikslo regionams (ekonominį nuosmukį dėl struktūrinių sunkumų patiriančioms teritorijoms), siekiant prisidėti prie jų ekonominės ir socialinės rehabilitacijos. Tokiose vietovėse gyvena apie 18 % ES gyventojų. Danijoje, pagal 2 tikslo programą gavus iš struktūrinių fondų 162 mln. eurų, pavyko pagerinti

¹⁵ Europos Tarybos reglamentas, nustatantis struktūrinių fondų bendrąsias nuostatas (EB) Nr. 1260/1999, 21/06/1999. P. 7.

¹⁶ Europos Sąjungos puslapis. Europos Sąjungos veiklos sričių apžvalga. Regioninė politika // http://europa.eu/pol/reg/overview_lt.htm ; prisijungimo laikas 2006-07 20

transporto bei telekomunikacijų sistemas mažose salose ir pakrantės bendruomenėse, į kurias sunku patekti sausuma ir kuriose yra mažai vietinio gėlo vandens.

1 schema. Europos Sąjungos struktūriniai fondai ir jų finansuojamos sritys

- 3 tikslas apima darbo vietų kūrimo iniciatyvas ir programas visuose regionuose, nepatenkančiuose į 1 tikslo taikymo sritį. 12,3 % finansavimo tenka švietimo bei mokymo sistemų adaptavimui bei modernizavimui ir kitoms užimtumą skatinančioms iniciatyvoms.
- Taip pat yra keturios specialios iniciatyvos, kurioms iš viso skiriama 5,35 % struktūrinių fondų lėšų. Jos apima tarptautinį bendradarbiavimą, miestų atnaujinimo programas ir lygias galimybes patekti į darbo rinkas.

Pagalba naujosioms valstybėms narėms taip pat yra teikiama pagal pasirengimo narystei struktūrinės politikos priemones, nes išsiplėtusios ES teritorija ir gyventojų skaičius padidėjo 20 %, o BVP – mažiau negu 5 %. Naujųjų valstybių BVP yra nuo maždaug 82 % Sąjungos vidurkio (Kipre) iki 45–50 % Lenkijoje ir Baltijos valstybėse (Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje). Europos Sąjunga sukūrė specialias 2000–2006m. laikotarpio finansines programas siekiant padėti naujosioms valstybėms prisitaikyti prie narystės ES ir pradėti mažinti pajamų atotrūkį nuo kitų ES valstybių narių. Šioms programoms iš viso skirta 22 mlrd. eurų, o dabar skiriamas tolesnis finansavimas laikotarpiui po įstojimo.

Pagal **ISPA** (Pasirengimo narystei struktūrinės politikos priemonę) finansuojami aplinkos ir transporto projektai (biudžetas – 7,28 mlrd. Eurų), **SAPARD** (Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos) sritis yra žemės ūkio plėtra (biudžetas – 3,64 mlrd. Eurų). Jos papildo senesnę Phare programą, kurios 2000–2006m. biudžetas yra 10,92 mlrd. eurų ir kurios prioritetai yra:

- naujųjų valstybių narių administracinio ir institucinio pajėgumo stiprinimas. Tam skiriama 30 % programos biudžeto;
- investicinių projektų finansavimas — tam skiriama likusi 70 % biudžeto dalis.

Siekdama papildyti šias programas, ES skyrė dar 23 mlrd. eurų iš struktūrinių ir sanglaudos fondų, kurie bus išleisti naujųjų valstybių narių poreikiams 2004–2006m.

Pagrindiniai Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys ES struktūrinių fondų valdymą yra paminėti 1 priede „Pagrindiniai Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys ES struktūrinių fondų valdymą“.

1.4. Finansavimas pagal tikslus ir Struktūrinių fondų principai.

Europos Sąjungos Tarybos reglamentas (EB. Nr.1260/1999) numato, kad kiekvienas struktūrinis fondas gali finansuoti tik tam tikrus tikslus įgyvendinančias priemones. Šiuo metu nustatyti **3 prioritetiniai struktūrinių lėšų investavimo tikslai:**

1) tikslas - skatinti atsiliekančių regionų plėtrą ir prisitaikymą prie ekonomikos pokyčių. Parama skiriama regionams, kuriuose bendrasis vidaus produktas (BVP) vienam gyventojui mažesnis nei 75 proc. ES vidurkio, taip pat regionams, kur ypač mažas gyventojų tankumas (remiant pastaruosius, siekiama išvengti migracijos ir tolesnio jų gyventojų skaičiaus mažėjimo). Būtent šiam paramos tikslui yra priskiriama visa Lietuvos teritorija.

2) tikslas - remti krizės apimtus pramonės regionus, kad jie galėtų persiorientuoti į kitas ekonomikos sritis. Remiami regionai, kuriuose ekonominės veiklos pagrindą sudaro pramonė ir kuriuose ilgai išlieka didelis nedarbas. Taip pat skatinama kaimo vietovių plėtra ir prisitaikymas prie ekonomikos pokyčių.

3) tikslas - teikti paramą mokymui, kvalifikacijos kėlimui ir perkvalifikavimui. Pagrindinės šio tikslo priemonės - profesinis mokymas ir perkvalifikavimas, darbo rinkos institucijų plėtra, kurios finansuojamos iš Europos socialinio fondo. Siekiant šio tikslo finansinė pagalba teikiama tiems regionams, kuriems netaikomas 1 tikslas.

Struktūrinių fondų veiklą nustatantys pagrindiniai principai – priimti 1989 metais, siekiant padidinti struktūrinių fondų teikiamos paramos efektyvumą. Jie yra sekantys:

1) Koncentravimas. Būtent po šios struktūrinių fondų reformos imta išskirti paramos prioritetiniai tikslai bei tiksliniai regionai.

2) Programavimas. Struktūrinių fondų veiklos gairės numatomos ilgalaikio planavimo pagrindu (pvz.: priimti sprendimai dėl 2000-2006m. planavimo laikotarpio bei 2007-2013m. planavimo laikotarpio). Iki konkrečių projektų įgyvendinimo pereinama keletas programinio planavimo stadijų.

3) Partnerystė. Rengiant minėtus programinius dokumentus bei administruojant struktūrinius fondus, glaudžiai bendradarbiaujama tarp Europos Komisijos struktūrų bei šalių narių nacionalinių, regioninių bei vietinių institucijų. Šio principo priešingybė - centralizuotas ekonominės veiklos planavimas (Briuselis tiesiog neturi tokio pobūdžio veiklos galimybių - dėl biudžetinių, politinių ir kt. sumetimų).

4) Papildomumas. Struktūrinių fondų parama yra skirta ne pakeisti pačių valstybių išlaidas tam tikrose srityse, o jas papildyti. Teikiant pagalbą konkretiems ekonomikos sektoriams, iš nacionalinių vyriausybių reikalaujama, kad struktūrinių fondų parama

nenaudojama kaip dingstis buvusias valstybines išlaidas šiuose sektoriuose "permesti" į kitas sritis. Remdamasi šiuo principu, Europos Komisija užsitikrina efektyvesnę savo vykdomos politikos rezultatų kontrolę. Praktikoje papildomumo principas paprastai reiškia Europos Sąjungos ir valstybių narių bendrą projektų finansavimą.

Be to, struktūrinių fondų veiklai taikomas ir bendresnis **subsidiarumo (pavaldumo)** principas, įtvirtintas Maastrichto sutarties. Remiantis šiuo principu, konkrečius veiksmus turi vykdyti žemiausio lygio valdžios institucijos, galinčios efektyviai juos atlikti. Užduotys turi būti perkeliamos į aukštesnį valdžios lygį tik tuo atveju, jeigu žemesnės valdžios institucijų veikla dėl užduočių pobūdžio čia būtų neefektyvi. (Ši nuostata siejasi su partnerystės principu).

1.5. Europos Sąjungos pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui.

Trumpajam laikotarpiui pasibaigus, nuo 2007m. ES vykdys „naujo įvaizdžio“ ir labiau integruotą regioninę politiką. Ji bus vykdoma 2007–2013m. laikotarpiu. Senosios ir naujosios valstybės narės nebebus vertinamos atskirai. Bus supaprastinta tvarka, ir finansavimas bus skiriamas mažiausiai išsivysčiusiems regionams visose 25 valstybėse narėse. Naujuoju laikotarpiu struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendras biudžetas sieks 308 mlrd. EUR. Ši suma sudaro 36 % visų numatomų ES išlaidų minėtu laikotarpiu. Siūloma suskirstyti išlaidas į tris kategorijas: 79 % visos sumos bus skirta atotrūkiui tarp skurdžių ir turtingesnių regionų mažinti; 17 % – skurdžių regionų konkurencingumui didinti ir darbo vietoms juose kurti; likę 4 % – pasienio regionų tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skatinti¹⁷.

2004m. vasario 18d. Europos Komisijos paskelbtame Trečiajame ekonominės ir socialinės sanglaudos pranešime teigiama, kad:

- ES Sanglaudos politika duoda gerų rezultatų;
- ES plėtra sąlygoja dar didesnę šios politikos reikšmę, nes išsivystymo skirtumai tarp šalių narių ir regionų padidėjo;
- ES paramos lėšų administravimą galima supaprastinti;
- būtina glaudesnė sąsaja su kitais ES prioritetais (Lisabonos, Goteborgo, Europos užimtumo strategijos).

Dėl šių priežasčių pasirengimą 2007–2013m. laikotarpiui buvo siūloma pradėti nuo ES Sanglaudos politikos reformos.

¹⁷ Europos Sąjungos puslapis. Europos Sąjungos veiklos sričių apžvalga. Regioninė politika // http://europa.eu/pol/reg/overview_lt.htm ; prisijungimo laikas 2006-07 20

Pagrindinės naujovės, kurios planuojamos vykdant ES fondų įsisavinimą 2007-2013m. yra:

1) strateginis požiūris:

Naujuoju laikotarpiu Europos Komisija siūlo ES sanglaudos politiką glaudžiau susieti su kitais ES prioritetais/strategijomis:

- *Lisabonos strategija*, kurios tikslai – tapti pačia konkurencingusia ekonomika pasaulyje, išlaikyti nuolatinę ekonomikos augimą, sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų, siekti didesnės socialinės sanglaudos.
- *Gioteborgo strategija* – Lisabonos strategijos tikslų papildymas aplinkosaugos aspektu;
- *Europos užimtumo strategija*, kurios pagrindiniai tikslai – visiškas užimtumas, darbo kokybė ir produktyvumas bei socialinės sanglaudos stiprinimas.

2) nauji prioritetai:

- *Konvergencijos prioritetą* skirtas silpniau išsivysčiusiems šalims narėms ir regionams. Šiam prioritetui siūloma skirti apie 82 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų. Jis pakeistų dabartinį 1 tikslą (parama silpniau išsivysčiusiems regionams, kurių BVP vienam gyventojui nesiekia 75 % ES vidurkio) ir apimtų Sanglaudos fondo paramą (parama šalims narėms, kurių BNP vienam gyventojui nesiekia 90 % ES vidurkio). 2007–2013m. naujoms ES valstybėms narėms Sanglaudos fondo parama sudarys 1/3 visos ES struktūrinės paramos (ERPF, ESF ir Sanglaudos fondas), atsižvelgiant į didelį investicijų poreikį infrastruktūrai šiose šalyse. Tai nustatyta dokumente Nr. 15915 (33 punkte), patvirtintame ES Vadovų Tarybos 2005m. gruodžio 15–16d. susitikimo metu.

- *Regioninio konkurencingumo ir užimtumo prioritetą* skirtas labiau išsivysčiusiems regionams, kurie negali gauti paramos pagal Konvergencijos prioritetą. Šiam prioritetui siūloma skirti apie 16 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų. Jis jungtų dabartinius 2 ir 3 tikslus (2 tikslas – parama regionams turintiems struktūrinių ekonomikos problemų, kurie negali gauti paramos pagal 1 tikslą; 3 tikslas – parama žmogiškųjų išteklių plėtros srityje regionams, kurie negali gauti paramos pagal 1 tikslą);

- *Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetą* skirtas bendradarbiavimui abipus ES vidaus sienų ir tarp šalių narių tam tikrose teritorinėse zonose. Šiam prioritetui siūloma skirti apie 2,5 % visų ES sanglaudos politikai numatytų lėšų. Jis pakeistų INTERREG iniciatyvą.

2007–2013m. Lietuvai bus teikiama parama pagal Konvergencijos ir Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetus.

3) nauja programavimo struktūra:

Naujo laikotarpio ES struktūrinės paramos prioritetų nustatymas bei programinių dokumentų rengimas susidės iš trijų etapų:

1. Europos Komisija parengs ir ES Taryba patvirtins **Bendrijos sanglaudos politikos strategines gaires**, kuriose atsižvelgiant į ES prioritetus (Lisabonos, Goteborgo, Europos užimtumo strategijos) bus nustatyti ES sanglaudos politikos prioritetai. Europos Komisija Gairių projektą jau parengė.
2. Atsižvelgdamos į Bendrijos gairėse nustatytus prioritetus, šalys narės turės parengti **nacionalines strategijas**, kuriose nustatys nacionalinius plėtros prioritetus.
3. Nacionalinių strategijų pagrindu bus rengiamos sektorinės arba regioninės **veiksmų programos**.

4) valdymo supaprastinamas

- ES sanglaudos politikos finansinių priemonių skaičius mažinamas iki 3: Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF) ir Sanglaudos fondas. Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) Orientavimo dalį ir Žuvininkystės orientavimo finansinį instrumentą (ŽOFI) pakeis naujai sukurtos ES bendrosios žemės ūkio politikos ir bendrosios žuvininkystės politikos finansinės priemonės;
- Sanglaudos fondas integruojamas į struktūrinių fondų valdymo sistemą;
- Bendrijos iniciatyvos integruojamos į veiksmų programas: EQUAL – į ESF remiamas programos, URBAN – į ERPF remiamas programos, Leader – į naujai kuriamo Kaimo plėtros fondo remiamas programos. Tuo tarpu INTERREG tampa Europos teritorinio bendradarbiavimo prioritetu.
- nebus privaloma rengti veiksmų programų priedų, nes Europos Komisija nebereikalaus pateikti išsamios informacijos priemonės lygiu.

ES Sanglaudos politikos reformos pasiūlymai buvo pateikti šių naujų ES sanglaudos politikos reglamentų projektuose:

- Tarybos reglamento projektas nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo;
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamento projektas dėl Europos regioninės plėtros fondo;
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamento projektas dėl Europos socialinio fondo;
- Tarybos reglamento projektas dėl Sanglaudos fondo;

- Europos Parlamento ir Tarybos reglamento projektas dėl Europos bendradarbiavimo abipus sienos grupių įkūrimo.

Pasirengiant naujam programavimo laikotarpiui taip pat buvo sudarytas preliminarus naujojo 2007-2013m. laikotarpio paramos įgyvendinimo tvarkaraštis, kuriame numatoma:

- **iki 2006m. vidurio** – baigiamos derybos dėl naujų ES sanglaudos politikos reglamentų projektų ir Bendrijos sanglaudos politikos strateginių gairių;
- **iki 2006m. pabaigos** – šalys narės parengia ir suderina su Europos Komisija nacionalinius programavimo dokumentus (nacionalines strategijas ir veiksmų programas);
- **2007m. sausio 1 d.** – naujo laikotarpio paramos įgyvendinimo pradžia¹⁸.

¹⁸ LR Finansų ministerija. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui.
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FC4A0B1161A2BB199C2257065002DB53F%3FopenDocument ; prisijungimo laikas 2006-11-23

2. EUROPOS SĄJUNGOS PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMA LIETUVOJE

2.1. Lietuvos Respublikos regioninė politika

Lietuva, kurioje gyvena apytikriai 3,5 mln. gyventojų, 1990m. atgavusi Nepriklausomybę, patyrė daug struktūrinių pakitimų, visoje šalyje prasidėjo sparti socialinė-ekonominė ir politinė transformacija. Lietuva, svarbi kaip Rytų-Vakarų tranzito šalis, geografiniu požiūriu yra palankioje vietoje - Vidurio Europos širdyje. Ji didžiausia iš Baltijos šalių: turi tiek gyventojų, kiek Latvija ir Estija, kartu sudėjus. Lietuva suskirstyta į 10 administracinių vienetų - apskričių (Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Panevėžio, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Utenos, Vilniaus), kurios padalytos į 60 savivaldybių.

Ekonominės veiklos struktūra Lietuvoje daugeliu požiūrių panaši į kaimyninių šalių struktūras, tačiau turi ir kai kurių savitumų. Kaip ir daugelyje ES valstybių narių - senbuvių bei naujai priimtose šalyse, kuriant bendrąją pridėtinę vertę dominuoja paslaugų sektorius. Palyginti su kitomis dviem Baltijos šalimis, Lietuvos pramonės sektoriui tenka didesnė bendrosios pridėtinės vertės dalis. Pastebimas ir kitas skirtumas, palyginti su ES valstybėmis (narėmis - senbuvėmis), - didelę reikšmę tebeturi maža pridėtinė vertė pasižymintys sektoriai ir darbiui imlios technologijos. Akivaizdu, kad būtų sėkmingai įgyvendinta dabartinė šalies plėtros strategija, būtina pereiti prie didesnės pridėtinės vertės veiklos.

Nors Europos Sąjungos kontekste Lietuva traktuojama kaip vienas NUTS II¹⁹ lygio regionas, kuriame regionų politika yra įgyvendinama pagal Struktūrinių fondų pirmąją tikslą, tačiau šalies viduje egzistuoja daugiau regionų, kurie yra įsteigti įgyvendinti nacionalinę regionų politiką, tačiau nėra Lietuvos administracinio suskirstymo dalis (kaip kad yra apskritys, rajonai ir seniūnijos). Šie regionai, įsteigti pagal Lietuvos regioninės plėtros įstatymą (Žin., 2000, Nr. 66-1987; 2002, Nr. 123-5558), beveik sutampa su atitinkamomis apskritimis, tačiau nebūtinai apima visus jų rajonus. Regioninė politika, vykdoma valstybės mastu, apibrėžia šalies valdymą erdviniu, regioniniu aspektu, ji parodo ryšius tarp valstybės ir regionų tarpusavyje.²⁰

¹⁹ Europos Sąjungoje galiojanti unifikauta teritorijos skirstymo į regionus sistema (*Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques* - Teritorinių statistinių vienetų nomenklatūra). Pagal ją skiriami penkių lygių teritoriniai dariniai: NUTS I: dažniausiai tai visa šalis, kai kuriais atvejais tai gali būti ir smulkesni teritoriniai dariniai (pvz., Vokietijos *Länder*, Belgijos *régions*) tai visų pirma susiję su federacine šių šalių santvarka); NUTS II: santykinai dideli regionai (Prancūzijos *régions*; Italijos *regione*; Ispanijos autonominės provincijos - *Comunidades Autonomas*; Nyderlandų provincijos); NUTS III: paprastai tai tarpinis lygmuo tarp regiono ir savivaldos (Vokietijos *Kreise*, Prancūzijos *départements*, Suomijos *Maakunnat*, Graikijos *Nomoi*); NUTS IV: savivaldos vienetai (Prancūzijos *communes*, Švedijos *kommuner*, Vokietijos *Gemeinden*). Šaltinis: *Regioninė politika ir struktūrinės priemonės - dėl ko deramasi?* // <http://www.euroverslas.lt/?1468932287> ; prisijungimo laikas: 2006-08-30.

²⁰ Bagdzevičienė R., Rimas J., Venckus A. Regionų ekonomikos plėtros strategija// Regionų plėtra – 2002: tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, 2002. P.31.

Nacionalinės regioninės politikos tikslus ir uždavinius apibrėžia LR Regioninės plėtros įstatymo 3 straipsnis:

1) pagrindinis nacionalinės regioninės politikos tikslas – mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp regionų ir regionų viduje, skatinti visos valstybės teritorijos tolygiai ir tvariai plėtra.

2) nacionalinės regioninės politikos uždaviniai yra:

- teikti valstybės pagalbą probleminėse teritorijose įgyvendinamiems projektams;
- teikti valstybės pagalbą regionuose, turinčiuose atskirų ūkio šakų (sektorių) specifinių regioninių ir vietinių problemų, įgyvendinamiems projektams;
- sudaryti sąlygas tolygiai ir tvariai ilgalaikiai visų regionų plėtrai²¹.

Anot Kauno technologijos universiteto ir Lietuvos regioninių tyrimų instituto mokslininkų, regioninę politiką Lietuvoje sudaro du komponentai:

- 1) nacionalinės regioninės politikos formavimas ir įgyvendinimas, kurios pagrindinis tikslas yra išsivystymo skirtumų tarp Lietuvos regionų sumažinimas;
- 2) ES regioninės politikos principų įgyvendinimas.²²

Abu komponentai atsirado praktiškai vienu metu, kai nacionalinė regioninė politika pradėta formuoti atsižvelgiant į ES regioninės politikos principus ir normas.

Tuometinis LR Vidaus reikalų ministerijos sekretorius dr. Algirdas Astrauskas straipsnyje „Regioninės politikos aspektai Europos kontekste“ teigė, kad rimtesnis dėmesys į regioninę politiką Lietuvoje buvo atkreiptas 1997 metais, kuomet Europos komisija savo metinėje ataskaitoje nurodė, kad Lietuva susiduria su rimtomis regioninės plėtros problemomis, kurioms įveikti iš Vyriausybės pusės neskiriama pakankamai pastangų. Europos komisijos nuomonė buvo teigiamas postūmis pradėti formuoti regioninės politikos teisinę ir institucinę bazę: buvo parengti Regioninės politikos metmenys (1998m.), sudarytas Nacionalinis regionų plėtros komitetas (1999m.), Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerijoje įsteigtas regionų plėtros departamentas (1999m.), priimtas Regioninės plėtros įstatymas (2000m.) ir jį lydintieji teisės aktai.²³

Regioninės politikos supratimas iki 1997 metų apsiribojo teritorinių administracinių vienetų funkcijų, atsakomybės sričių nustatymu. Buvo manoma, kad regioninės politikos

²¹ Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas. // Valstybės žinios. -2000, Nr.66-1987. Aktuali redakcija nuo 2006.06.22

²² Bagdzevičienė R., Rimas J., Venckus A. Regionų ekonomikos plėtros strategija// Regionų plėtra – 2002: tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, 2002. P.31.

²³ Astrauskas A. Regioninės politikos aspektai Europos kontekste, 2004// http://www.vrm.lt/index.php?id=131&backPID=129&begin_at=210&tt_news=336&; prisijungimo laikas: 2006-09-22.

uždavinys – įvykdyti teritorinį administracinį suskirstymą. Ne iki galo buvo suvokiamas ir ES regioninės politikos turinys.²⁴

1998 07 21 priimtame LRV nutarime Nr. 902 Dėl Lietuvos regioninės politikos matmenų regioninės politikos sąvoka apibrėžiama kaip „valstybės įgyvendinama regionų atžvilgiu diferencijuota veikla, kuria siekiama subalansuoti visų šalies regionų socialinės – ekonominės plėtros sąlygas. Regioninė politika yra neatskiriama ūkio šakose bei socialinėje srityje vykdomos valstybės politikos dalis, ji yra koordinuojamojo pobūdžio“ (horizontalusis požiūris). 2000 m. priimtame Regioninės plėtros įstatyme regioninė politika jau suvokiama kaip savarankiškos, vertikalios, intervencinio pobūdžio politika. Pradėjus Lietuvos regioninę politiką derinti prie ES regioninės politikos nuostatų, Lietuvos regioninės politikos samprata ir tikslai vėl buvo peržiūrimi, buvo derinami horizontalusis ir vertikalusis požiūriai.²⁵ Anot dr. A.Astrausko, „Vidaus reikalų ministerijai Regioninės plėtros įstatymas numato vykdymą veiklos, kuria siekiama ir koordinuoti atskirų ūkio sektorių plėtrą teritoriniu aspektu (horizontalaus pobūdžio priemonės), ir parengti kompleksines plėtros programas identifikuotoms probleminėms teritorijoms (vertikalios pobūdžio priemonės)“.

Dr. A.Astrausko įsitikinimu, Lietuvoje yra sukurtos teisinės prielaidos nacionalinės regioninės politikos įgyvendinimui. Tai jis argumentuoja tuo, kad regioninės politikos tikslai ir uždaviniai bei jų įgyvendinimo būdai ir priemonės yra įtvirtinti LR teisės aktuose, reglamentuojančiuose nacionalinės regioninės politikos formavimą ir įgyvendinimą: Regioninės plėtros įstatyme (2002m.), LR regionų plėtros programoje, patvirtintoje LR Vyriausybės 2002-12-05 d. nutarimu Nr. 1905, LR Vyriausybės 2003-04-08d. nutarime Nr. 428 „Dėl probleminių teritorijų išskyrimo kriterijų“ ir kt.²⁶

Šiuo metu Regioninės politikos formavimo teisinę bazę sudaro:

- Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas (Žin., 2000, Nr. 66-1987); pakeitimai: Nauja įstatymo redakcija (Žin., 2002, Nr. 123-5558); Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 4, 6 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas (Žin., 2004, Nr. 116-4324)
- Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymas (Žin., 1994, Nr. 101-2015)
- Valstybės ilgalaikės raidos strategija (Žin., 2002, Nr. 113-5029)
- Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros iki 2015 metų strategija (Žin., 2002, Nr. 60-2424)
- Darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-4029)

²⁴ Burneika D., Bagočiūtė A. Regioninės politikos raida Baltijos šalyse 1990-2000 metais: lyginamieji aspektai// Geografijos metraštis.2002, Nr. 35 (1-2). P.214.

²⁵ Bagdzevičienė R., Rimas J., Venckus A. Regionų ekonomikos plėtros strategija// Regionų plėtra – 2002: tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, 2002. P.32.

²⁶ Astrauskas A. Regioninės politikos aspektai Europos kontekste, 2004// http://www.vrm.lt/index.php?id=131&backPID=129&begin_at=210&tt_news=336&. Prisijungimo laikas: 2006-09-22.

- Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano“ (Žin., 2002, Nr. 110-4852)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl probleminių teritorijų išskyrimo kriterijų“ (Žin., 2003, Nr. 35-1483)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl nacionalinės regioninės plėtros tarybos sudarymo, jos sudėties, nuostatų patvirtinimo ir pirmininko skyrimo“ (Žin., 2003, Nr. 69-3132)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos regionų plėtros programos ir jos įgyvendinimo 2003–2005 metų priemonių“ (Žin., 2002, Nr. 117-5859)
- Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2002m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 482 „Dėl regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodikos“
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl regioninės politikos iki 2013 metų strategijos“ (Žin., 2005, Nr. 66-2370)²⁷.

Lietuvos regioninės politikos įgyvendinimo vienas iš svarbiausių tikslų yra socialinių ir ekonominių skirtumų tarp regionų sumažinimas. Šiuos skirtumus galima išvelgti palyginus įvairius statistinius rodiklius: vienam šalies gyventojui tenkančio bendrojo vidaus produkto dalį, samdomojo darbo pajamas vienam namų ūkio nariui per metus (toliau vadinama – SDP), nedarbo lygį, materialiujų ir tiesioginių užsienio investicijų vienam gyventojui kiekį ir kt.

Vienam šalies gyventojui tenkanti metinio bendrojo vidaus produkto (BVP/gyv.) dalis, anot Mykolo Romerio universiteto docento dr. Gedimino Mačio, rodo ekonominio išsivystymo lygį šalyje ar atskirame regione. Metinis Lietuvos BVP/gyv. 1996-1998 m. laikotarpiu nuolat didėjo. 1999 m. 0,9 proc. sumažėjo, o nuo 2000 vėl ėmė augti. Bendras BVP/gyv. padidėjimas visu šiuo laikotarpiu buvo net 35,3 proc. Atskirų Lietuvos regionų BVP/gyv. kito labai netolygiai – vienų didėjo, kitų mažėjo, trečių kito nežymiai. Vilniaus ir Klaipėdos apskričių BVP/gyv. nuolat kilo, Marijampolės, Panevėžio, Tauragės apskričių – mažėjo²⁸.

2.2. Lietuvos 2004-2006m. bendrasis programavimo dokumentas

ES struktūrinės paramos paskirstymą reglamentuoja **Lietuvos 2004-2006 metų bendrasis programavimo dokumentas (BPD)**, patvirtintas Europos Komisijos ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Šiame dokumente yra išdėstyta 2004-2006 metų Lietuvos ūkio

²⁷ LR VRM Regioninės politikos departamentas. Regioninės politikos formavimas// <http://www.vrm.lt/index.php?id=533>; prisijungimo laikas: 2006-09-20.

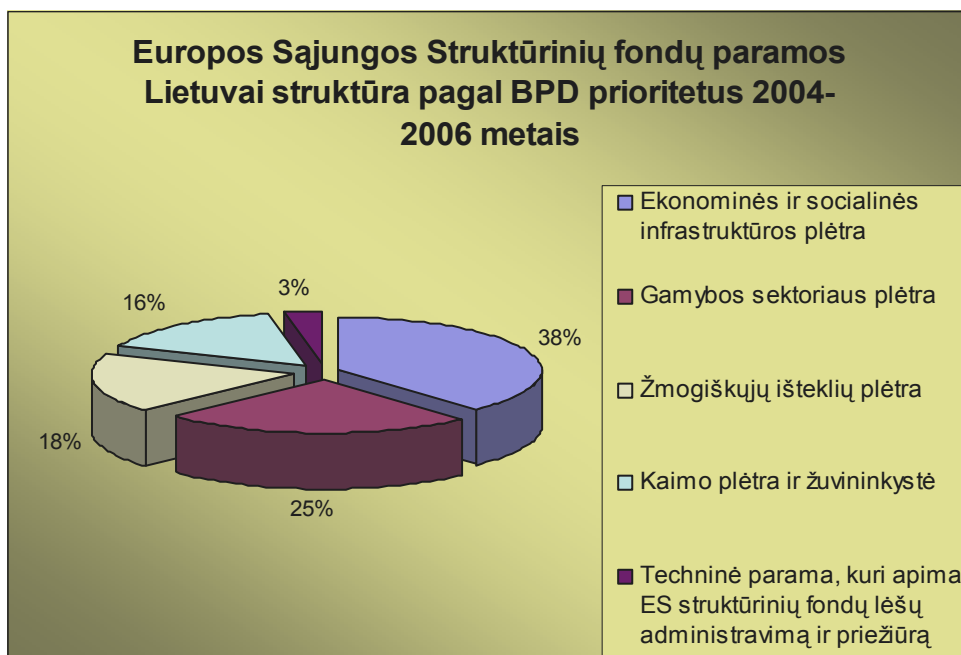
²⁸ Mačys G. Regionų ekonomika, politika ir valdymas Lietuvoje. –Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. 2005. P. 104-105.

plėtos strategija, išskirti prioritetai, apibūdintos jų įgyvendinimo priemonės, nurodyti ES ir nacionalinio finansavimo šaltiniai, pateikta struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema. BPD yra išskirti penki prioritetai, kurie įgyvendinami pagal numatytas 26 priemones.

BPD numatytiems priemonėms finansuoti 2004-2006 metais yra skirta 3,09 mlrd. Lt (895,2 mln. eurų) iš ES struktūrinių fondų ir 1,07 mlrd. Lt (309,5 mln. eurų) iš Lietuvos biudžeto:

- ekonominės ir socialinės infrastruktūros plėtrai – 1585 mln. Lt;
- gamybos sektoriaus plėtrai - 1038 mln. Lt;
- žmogiškųjų išteklių plėtrai - 749 mln. Lt;
- kaimo plėtrai ir žuvininkystei - 663 mln. Lt;
- techninei paramai, kuri apima ES struktūrinių fondų lėšų administravimą ir priežiūrą, -124 mln. Lt.²⁹

Europos Sąjungos Struktūrinių fondų paramos Lietuvai struktūra pagal BPD prioritetus 2004-2006 metais yra pavaizduota 1 diagramoje „Europos Sąjungos Struktūrinių fondų paramos Lietuvai struktūra pagal BPD prioritetus 2004-2006 metais“.

1 diagrama. Europos Sąjungos Struktūrinių fondų paramos Lietuvai struktūra pagal BPD prioritetus 2004-2006 metais.

²⁹ LR Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES Struktūrinių fondų parama savivaldybėms ir apskričių viršinių administracijoms. –Vilnius. VšĮ „Europos namai“. 2005. P.5.

Pagal Lietuvos 2004-2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą yra skiriamos 26 Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos sritys³⁰. ES finansinė parama Lietuvai teikiama pagal penkis BPD prioritetus, kurie susideda iš atitinkamų priemonių. Šių priemonių atitikimas prioritetams atsispindi 1 lentelėje „Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumento prioritetai ir priemonės“.

1 lentelė. Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumento prioritetai ir priemonės.

	PRIORITETAI	PRIEMONĖS
1.	Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra	1.1. Transporto infrastruktūros prieinamumo ir paslaugų kokybės gerinimas 1.2. Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas 1.3. Aplinkos kokybės gerinimas ir žalos aplinkai prevencija 1.4. Sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimas ir modernizavimas 1.5. Darbo rinkos, švietimo, profesinio mokymo, mokslo ir studijų institucijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (papildanti ESF remiamas priemonės)
2.	Žmogiškųjų išteklių plėtra	2.1. Įsidarbinimo gebėjimų ugdymas 2.2. Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimo prisitaikyti prie pokyčių ugdymas 2.3. Socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija 2.4. Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas 2.5. Žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje
3.	Gamybos sektoriaus plėtra	3.1. Tiesioginė parama verslui 3.2. Verslo aplinkos gerinimas 3.3. Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra 3.4. Viešoji turizmo infrastruktūra ir paslaugos
4.	Kaimo plėtra ir žuvininkystė	4.1. Investicijos į žemės ūkio valdas 4.2. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas 4.3. Žemės ūkio produktų perdirbimo ir rinkodaros gerinimas 4.4. Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas 4.5. Miškų ūkis 4.6. LEADER+ pobūdžio priemonė 4.7. Mokymas 4.8. Veikla, susijusi su žvejybos laivynu 4.9. Vandens išteklių apsauga ir plėtra, žuvininkystė, žvejybos uosto įrengimai, žuvų perdirbimas, rinkodara ir žvejyba vidaus vandenyse 4.10. Kita veikla (susijusi su žuvininkyste)
5.	Techninė parama	5.1. Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei (ERPF) 5.2. Programos viešumas ir vertinimas (ESF)

³⁰ LR Finansų ministerija. ES Struktūrinių fondų paramos sritys //

http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F7D577F9A260C0985C2256E6D0047ED17 ; prisijungimo laikas 2006-10-21

Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo būklė nuo įgyvendinimo pradžios iki 2006m. spalio 31d. pateikiama 2 priedo „Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo būklė nuo įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d.“ lentelėje.

Remiantis 1999m. birželio 21d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų, 37 straipsniu, Vadovaujanti institucija per šešis mėnesius pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams privalo pateikti Europos Komisijai metinę įgyvendinimo ataskaitą. Tas pats reglamento straipsnis nustato ir tokios metinės įgyvendinimo ataskaitos struktūrą bei privalomas sudėtines dalis. Prieš siunčiant ataskaitą Europos Komisijai, ji yra aptariama ir patvirtinama BPD Priežiūros komitete, kuriame yra atstovaujamas platus partnerių ratas, apimantis regionų ir vietos valdžios, socialinių-ekonominių partnerių atstovus. Tuo būdu metinė BPD įgyvendinimo ataskaita yra privaloma sudėtinė Europos Sąjungos (ES) struktūrinių fondų paramos Lietuvoje įgyvendinimo dalis, ir ji yra rengiama laikantis aukščiau minėto reglamento reikalavimų, joje pristatant esminius ES struktūrinių fondų paramos įgyvendinimo metu stebėtus pokyčius bei pasiektą pažangą.

Atsižvelgiant į tai, kad pirmaisiais BPD įgyvendinimo metais buvo svarbu užtikrinti nuoseklų ir skaidrų su struktūrinės paramos administravimu susijusių procedūrų įgyvendinimą (pavyzdžiui, kvietimų teikti paraiškas skelbimas, projektų paraiškų vertinimas ir atranka, sprendimas skirti paramą projektams bei paramos sutarčių sudarymas), per ataskaitos laikotarpį (2004m. gegužės–gruodžio mėnesius) nebuvo visiškai užbaigtas nė vienas ES struktūrinių fondų paremtas projektas.

Per 2004 metus buvo pateikta projektų paraiškų dėl bendros 1093 mln. eurų sumos – tai sudaro 91 procentą viso BPD finansinio plano (1204 mln. eurų). Be to, iki 2005m. sausio 1 dienos jau nuspręsta skirti 254 mln. 338 tūkst. eurų paramą 236 projektams – tai sudaro net 89 procentus 2004 metams BPD finansiniame plane numatytos sumos³¹.

Kas liečia 2005 metus - visose priemonėse buvo pasirašytos paramos teikimo sutartys ir pradėti įgyvendinti projektai. Kadangi vidutinė struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo trukmė yra apie 20 mėnesių, todėl ne visi 2005m. pradėti projektai įgyvendinti. Kita vertus per antrus programos vykdymo metus jau spėjo išryškėti programos įgyvendinimo

³¹ LR Finansų ministerija. Bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimas 2004 m. http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FB56F1F774AD400D7C2257098003CE0B4%3FopenDocument ; prisijungimo laikas 2006-09-10

silpnosios ir stipriosios pusės, socialinės ekonominės šalies situacijos įtaka programos įgyvendinimui bei priemonių administravimo ypatumai.

2005m. ataskaitos Europos Komisijai duomenys rodo, jog ES struktūrinės paramos įsisavinimas Lietuvoje vyksta labai aktyviai, todėl yra visos prielaidos tikėtis, jog sėkmingą projektų atrankos bei jų įgyvendinimo pradžios etapą seks spartus lėšų įsisavinimas. Per 2005 metų laikotarpį pateikta projektų paraiškų bendrai 4 mlrd. 960 mln. litų sumai, o tai sudaro 119 procentų viso BPD finansinio plano (4159 mln. litų). Be to, iki 2005m. gruodžio 31d. nuspręsta skirti 1 mlrd. 498 mln. litų paramą 1333 projektams, kas sudaro 105 procentus 2005 metams BPD finansiniame plane numatytos sumos, nors lėšų įsisavinimas 2005m. sudarė apie 8,4 proc. nuo viso BPD paketo. Tokia didelė ES struktūrinės paramos paklausa bei spartus šios paramos skyrimas leidžia tikėtis gana efektyvaus tolimesnio ES paramos lėšų įsisavinimo.

2.3. Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje.

Vadovaujantis 1999m. birželio 21d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1260/1999 ir šį reglamentą įgyvendinančiu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003m. rugsėjo 11d. nutarimu Nr.1166 „Dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo Lietuvoje“³², yra numatyta tokia ES struktūrinių fondų administravimo struktūra Lietuvoje kuri atspindi 2 schemeje „ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje“.

Vadovaujančioji institucija yra atsakinga už patikimą ir veiksmingą ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų planavimą, priemonių įgyvendinimą ir priežiūrą. Ji gali įgalioti kitas ministerijas ir valstybės įstaigas (pagal joms LR teisės aktų nustatytą kompetenciją ir funkcijas) atlikti tam tikras aiškiai apibrėžtas užduotis, susijusias su struktūrinių fondų paramos tvarkymu. Vadovaujančiosios institucijos funkcijas atlieka Finansų ministerijos ES programų valdymo departamentas.

Mokėjimo institucija yra atsakinga už visų ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų apskaitą. Mokėjimo institucijos funkcijos Lietuvoje yra priskirtos Finansų ministerijos Nacionalinio fondo departamentui.

Tarpinės institucijos vykdo Vadovaujančiosios institucijos deleguotas paramos valdymo funkcijas. Jos rengia priskirtų BPD priemonių finansavimo planus ir atsako už jų įgyvendinimą, taip pat priima galutinį sprendimą dėl projektų, kuriems bus teikiama parama. Tarpinėmis yra paskirtos šios institucijos:

- Aplinkos ministerija – aplinkos apsaugos srityje;

³² Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr.1166. Dėl Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų administravimo Lietuvoje // Valstybės žinios. 2001, Nr.48-1676; 2003, Nr.88-3999.

- Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LR Vyriausybės – informacinės visuomenės plėtros srityje;
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Švietimo ir mokslo ministerija – žmonių išteklių plėtros srityje;
- Susisiekimo ministerija – transporto infrastruktūros srityje;
- Sveikatos apsaugos ministerija – sveikatos apsaugos infrastruktūros srityje;
- Ūkio ministerija – paramos verslo plėtrai srityje.

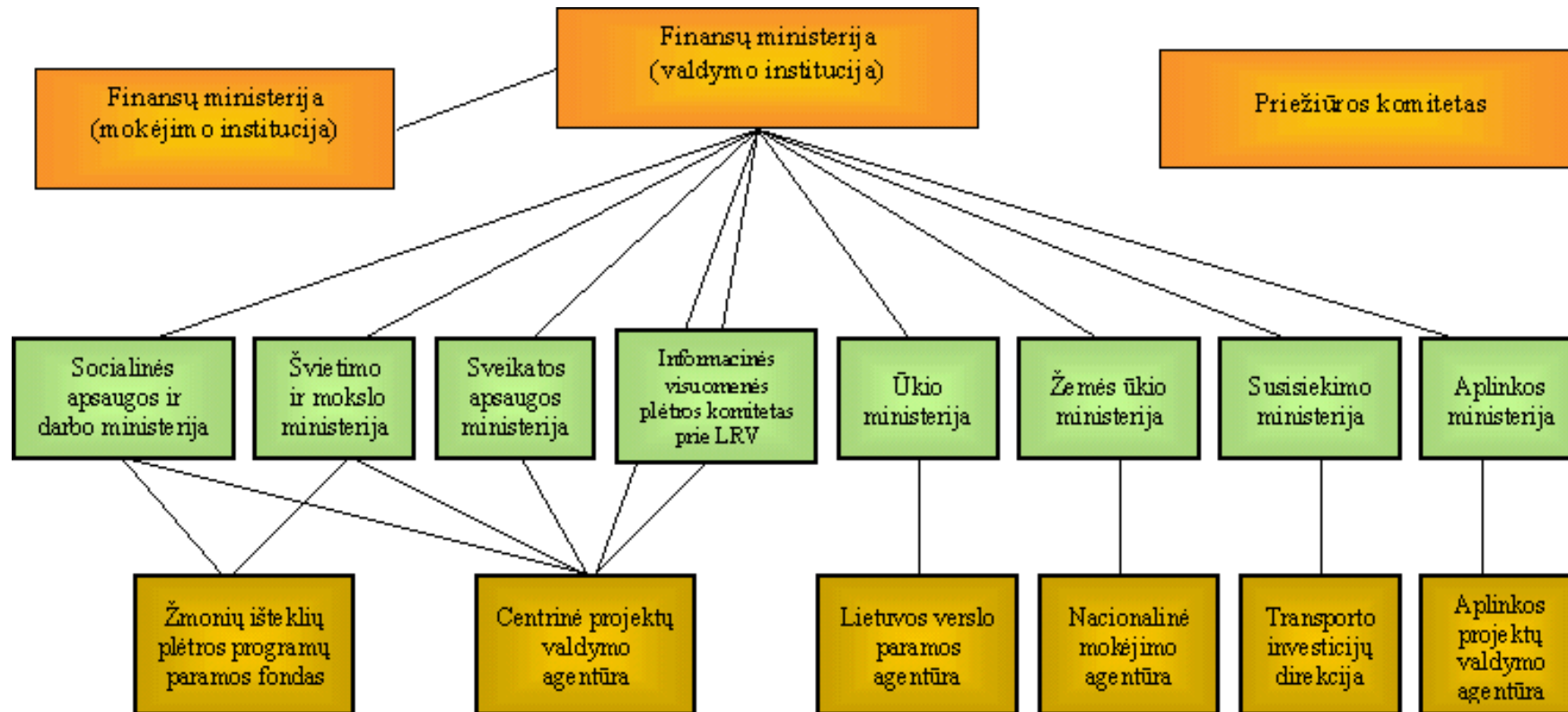
Įgyvendinančiosios institucijos vykdo tiesioginį paramos administravimą: skelbia projektų paraiškų konkursus, teikia informaciją, prižiūri projektų įgyvendinimą, rengia ataskaitas. Įgyvendinančių institucijų funkcijas atlieka:

- Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra – aplinkosaugos projektams;
- VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra – sveikatos apsaugos, švietimo ir mokslo bei socialinės apsaugos infrastruktūros, informacinių paslaugų plėtros ir techninės paramos projektams;
- VšĮ Lietuvos verslo paramos agentūra – verslo plėtros, energetikos ir turizmo projektams;
- Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos – žemės ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės projektams;
- Transporto investicijų direkcija – transporto projektams;
- Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra – socialinės integracijos ir žmonių išteklių plėtros projektams.
- Žemės ūkio ministerija – žemės ūkio, kaimo ir žuvininkystės plėtros srityje;

Priežiūros komitetas – pagrindinė BPD įgyvendinimo priežiūros institucija. Komitetas sudaromas remiantis partnerystės principu, įtraukiant valstybės institucijų bei nevyriausybinių organizacijų atstovus, taip pat Europos Komisijos atstovą. Institucinė priežiūros komiteto sudėtis buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004m. rugpjūčio 11d. nutarimu Nr.950 „Dėl Priežiūros komiteto Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti sudarymo“ (Žin., 2004, Nr.128-4598). Personalinė šio komiteto sudėtis patvirtinta Finansų ministro 2004m. rugsėjo 13d. įsakymu Nr.1K-309 „Dėl Priežiūros komiteto Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti personalinės sudėties“³³.

³³ LR Finansų ministerija. Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje // http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F532BF02E40DBD39CC2256F3A004E23AD ; prisijungimo laikas 2006-10-20

ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ ADMINISTRAVIMO SISTEMA LIETUVOJE

Tarpinės institucijos, atsakingos už atitinkamų Vadovaujančios institucijos deleguotų paramos valdymo funkcijų atlikimą, Lietuvos 2004-2006m. bendrajame programavimo dokumente išskirtos ES paramos sritys ir ES paramos įsisavinimą (pagal BPD) administruojančios įgyvendinančios institucijos yra nurodytos 2 lentelėje „Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos sritys“.

2 lentelė

Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos sritys

TARPINĖS INSTITUCIJOS	PARAMOS SRITYS	ĮGYVENDINANČIOSIOS INSTITUCIJOS
SUSISIEKIMO MINISTERIJA	1. Transporto infrastruktūros prieinamumo ir paslaugų kokybės gerinimas	Transporto investicijų direkcija
APLINKOS MINISTERIJA	2. Aplinkos kokybės gerinimas ir žalos aplinkai prevencija	Aplinkos projektų valdymo agentūra
ŪKIO MINISTERIJA	3. Energijos tiekimo stabilumo, prieinamumo ir didesnio energetikos efektyvumo užtikrinimas 4. Viešoji turizmo infrastruktūra ir paslaugos 5. Tiesioginė parama verslui 6. Verslo aplinkos gerinimas	Lietuvos verslo paramos agentūra
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA	7. Užimtumo gebėjimų ugdymas 8. Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimų prisitaikyti prie pokyčių ugdymas 9. Socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija	Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA kartu su ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA	10. Darbo rinkos, švietimo, profesinio rengimo, mokslo ir studijų, socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra	Centrinė projektų valdymo agentūra
ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA	11. Žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje 12. Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas	Paramos fondas Europos socialinio fondo agentūra
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA	13. Investicijos į žemės ūkio valdas 14. Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas 15. Žemės ūkio produktų perdirbimo ir rinkodaros gerinimas 16. Kaimo vietovių pritaikymo ir plėtros skatinimas 17. Miškų ūkis 18. Mokymas 19. „Leader“ plius 20. Veikla, susijusi su žvejybos laivynu 21. Vandens išteklių apsauga ir plėtra, žuvininkystė, žvejybos uosto įrengimai, žuvų perdirbimas ir rinkodara bei žvejyba vidaus vandenyse 22. Kita veikla (susijusi su žuvininkyste)	Nacionalinė mokėjimo agentūra
SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA	23. Sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimas ir modernizavimas	Centrinė projektų valdymo agentūra
INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS KOMITETAS	24. Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra	
FINANSŲ MINISTERIJA	25. Parama programos parengimui, valdymui, priežiūrai ir kontrolei 26. Programos viešumas ir vertinimas	

Pagrindiniai LR Vyriausybės teisės aktai, nustatantys ES struktūrinių fondų administravimo tvarką; pagrindiniai LR teisės aktai dėl 2007-2013 m. struktūrinės paramos ir pagrindiniai LR finansų ministro teisės aktai, apibrėžiantys ES struktūrinių fondų administravimą Lietuvoje yra nurodyti šio darbo 3 priede „Pagrindiniai Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai, susiję su Europos Sąjungos paramos administravimu“.

2.4. Lietuvos pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui.

Pagal naujus 2007–2013m. ES reikalavimus Lietuvos bendrąjį programavimo dokumentą pakeis keletas tarpusavyje suderintų paramos panaudojimo strateginių dokumentų, t. y.:

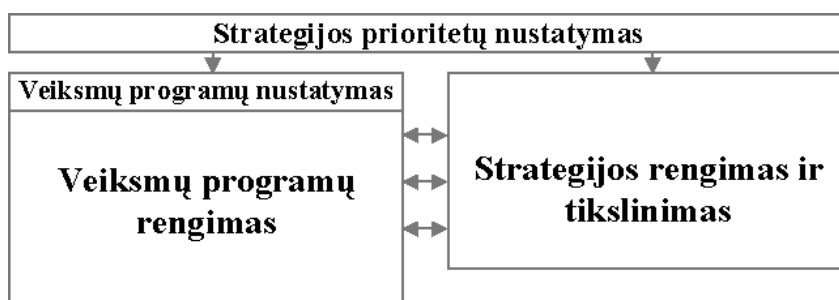
- Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo *strategija* – joje bus apibrėžtos prioritetinės ES struktūrinės paramos investicijų kryptys;
- atskiros *veiksmų programos* pirmiau minėtai *strategijai* įgyvendinti – jose bus nurodytos konkrečios remtinios sritys. Įgyvendinant *veiksmų programas* bus siekiama *strategijoje* nustatytų tikslų.

Visi šie dokumentai turės būti pateikti Europos Komisijai ir dėl kiekvieno jų vyks oficialios derybos. *Strategija* ir *veiksmų programos* turi būti derinamos su:

- ES lygiu nustatytais struktūrinės paramos panaudojimo prioritetais, kurie bus nurodyti Europos Komisijos parengtose Bendrijos sanglaudos politikos strateginėse gairėse;
- Lietuvos ilgalaikėmis strategijomis.

Rengiant strateginius dokumentus taip pat atsižvelgiama į Finansų ministerijos užsakymu atlikto būsimų ES struktūrinių fondų paramos sričių vertinimo rezultatus, o, siekiant dokumentų loginio suderinamumo, 2007–2013m. ES struktūrinės paramos panaudojimo *strategijos ir veiksmų programų* rengimo procesas vyksta vienu metu. Jis pavaizduotas 3 schemeje.

3 schema. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijos ir veiksmų programų rengimo procesas³⁴

³⁴ LR Finansų ministerija. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F03EF0C31A2962EFBC225717D0034E8ED%3FopenDocument ; prisijungimo laikas 2006-11-23

Šios komisijos personalinė sudėtis patvirtinta Finansų ministro 2005m. gegužės 11d. įsakymu Nr. 1K-156 „Dėl Komisijos Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai rengti ir veiksmų programoms nustatyti personalinės sudėties“.

Komisija savo darbe vadovaujasi Komisijos darbo reglamentu, o pagrindinė Komisijos darbo forma yra posėdžiai.

Komisijos pagrindinės funkcijos yra šios:

- rengti pasiūlymus dėl *strategijos* prioritetų;
- rengti pasiūlymus dėl *veiksmų programų* ir už jų rengimą atsakingų institucijų paskyrimo;
- rengti *strategijos* projektą;
- užtikrinti, kad Komisijos siūlomi *strategijos* prioritetai, *strategijos* ir *veiksmų programų* projektai būtų viešai aptarti³⁵.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005m. gruodžio 14d. nutarimu Nr. 1351 „Dėl veiksmų programų Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai įgyvendinti nustatymo“ Komisijai taip pat priskirta atsakomybė už veiksmų programų rengimą ir pavestos su darbo grupių sudarymu (partnerių įtraukimu) susijusios funkcijos.

Lietuvos 2007-2013m. ES struktūrinės paramos strategija ir jos rengimas

Atsižvelgdama į Komisijos parengtus ir su socialiniais, ekonominiais ir regioniniais partneriais 2005m. birželio 23d. vykusios konferencijos „Lietuvos 2004–2006m. bendrojo programavimo dokumento pirmųjų metų įgyvendinimo rezultatai. Ateities perspektyvos (2007–2013m.)“ metu aptartus *pasiūlymus dėl strategijos prioritetų*, kurie yra:

- 1. Žinių visuomenė.**
- 2. Konkurencinga ekonomika.**
- 3. Gyvenimo kokybė ir sanglauda.**

Vyriausybė 2006m. kovo 15d. pasitarimo metu pritarė pradiniam Lietuvos 2007-2013m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos projektui, kuris buvo viešai aptartas su socialiniais, ekonominiais ir regioniniais partneriais 2006m. sausio 31d.

Oficialiai užbaigtą Strategijos projektą Lietuva pristato Europos Komisijai, ES oficialiame leidinyje paskelbus naujo laikotarpio ES sanglaudos politikos reglamentus bei Bendrijos sanglaudos politikos strategines gaires. Be to, oficialiai Strategijos projektas yra teikiamas kartu su veiksmų

³⁵ LR Finansų ministerija. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FFD7B06F0E07A3413C225717D002A44A7%3FopenDocument.; prisijungimo laikas 2006-11-23

programų projektais, nes taip yra lengviau suprasti visų dokumentų sąsają ir bendrą struktūrinės paramos panaudojimo logiką.

Komisijos parengti ir su socialiniais, ekonominiais ir regioniniais partneriais aptarti pasiūlymai *dėl veiksmų programų* buvo pateikti svarstyti Vyriausybei, kuri 2005m. gruodžio 14d. nutarimu Nr. 1351 „Dėl veiksmų programų Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai įgyvendinti nustatymo“ nustatė 3 veiksmų programas:

1. Žmonių išteklių plėtros veiksmų programą.

2. Ekonomikos augimo veiksmų programą.

3. Sanglaudos skatinimo veiksmų programą³⁶.

Veiksmų programas rengia atskiros darbo grupės, sudarytos ne tik iš valstybės institucijų, bet ir reprezentatyvių partnerių atstovų (kaip nurodyta LR Vyriausybės 2005m. gruodžio 14d. nutarime Nr.1351, nustatančiame veiksmų programas). Darbo grupės veiksmų programoms rengti patvirtintos Finansų ministro 2006m. vasario 27d. įsakymu Nr. 1K-070 „Dėl darbo grupių veiksmų programoms rengti personalinės sudėties patvirtinimo“.

Toliau, 3 lentelėje „Darbo grupės veiksmų programoms rengti“ pateikiama informacija apie darbo grupes kiekvienai veiksmų programai rengti, jų kompetencijai priskirtos investicijų kryptys ir atsakingos institucijos.

3 lentelė. Darbo grupės veiksmų programoms rengti

Eil. Nr.	Darbo grupė	Investicijų kryptys*	Atsakinga institucija**
1.	Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programa		
1.1.	"Žmonių pritraukimas ir išlaikymas darbo rinkoje"	Užimtumas ir lankstesnės darbo vietos	SADM
1.2.	„Mokymasis ir kvalifikacijos kėlimas, mokymosi visą gyvenimą sistemos plėtra“	Mokymosi visą gyvenimą sistema	ŠMM
1.3.	„Tyrėjų ir mokslininkų gebėjimų stiprinimas“	Tyrėjų ir mokslininkų gebėjimai	ŠMM
1.4.	„Viešojo administravimo gebėjimų stiprinimas“	Viešojo administravimo tobulinimas	VRM
2.	Ekonomikos augimo veiksmų programa		
2.1.	"Tiesioginė ir netiesioginė parama Moksliniams tyrimams ir technologiniai plėtrai (MTTP) bei inovacijoms ir investicijų skatinimas"	Tiesioginė parama MTTP ir inovacijoms; Palankios sąlygos verslui ir inovacijoms	ŪM
2.2.	„Informacinė visuomenė visiems“	Informacinė visuomenė visiems	IVPK
2.3.	"Transporto tinklas"	Transporto tinklas	SM
2.4.	"Energijos tiekimo tinklai"	Energijos tiekimo tinklai	ŪM
3.	Sanglaudos skatinimo veiksmų programa		
3.1.	„Vietinė plėtra“	Savivaldybių urbanistinė infrastruktūra; Veiklos kaimo vietovėse diversifikavimas; Paveldas/turizmas	VRM
3.2.	„Viešųjų paslaugų kokybė ir prieinamumas“	Sveikata; Darbo rinkos institucijos;	ŠMM

³⁶ LR Finansų ministerija. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F5AA021E55125B874C225717D0025E63B%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23

		Švietimo institucijos	
3.3.	„Aplinkos kokybė ir energijos vartojimo efektyvumas“	Aplinka; Energijos efektyvumas	AM

* Investicijų krypčių detalesnį aprašymą galima rasti dokumente [„Veiksmų programos Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai įgyvendinti ir jų finansinės proporcijos“](#).

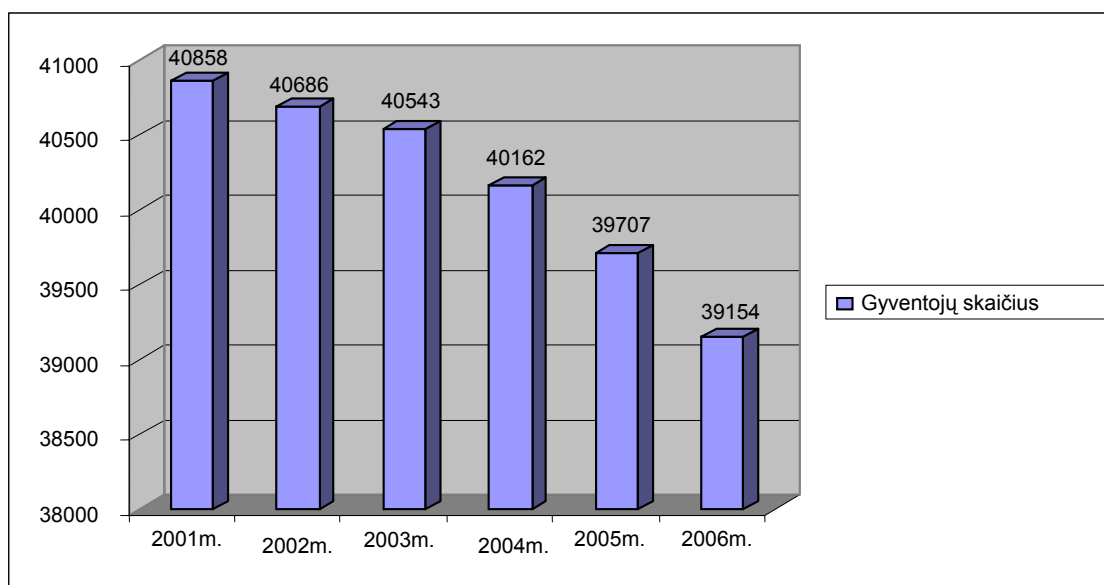
** AM – Aplinkos ministerija; IVPK – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės; SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; SM – Susisiekimo ministerija; ŠMM – Švietimo ir mokslo ministerija; VRM – Vidaus reikalų ministerija; ŪM – Ūkio ministerija.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2006m. kovo 14d. nutarimu Nr.252 nustatė ES struktūrinės paramos **administravimo principus** ir preliminarias ES struktūrinės paramos **lėšų pasiskirstymo tarp intervencinių sričių proporcijas**. Tačiau Vyriausybė taip pat pritarė nuostatai, kad ES paramos lėšų pasiskirstymas tarp investicijų krypčių turėtų būti galutinai įvertintas veiksmų programų rengimo metu ir pateiktas svarstyti Vyriausybei kartu su galutiniais strategijos ir veiksmų programų projektais.

3. EUROPOS SĄJUNGOS PROJEKTŲ VALDYMO SISTEMA KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE

3.1. Kelmės rajono socialinė-ekonominė situacija.

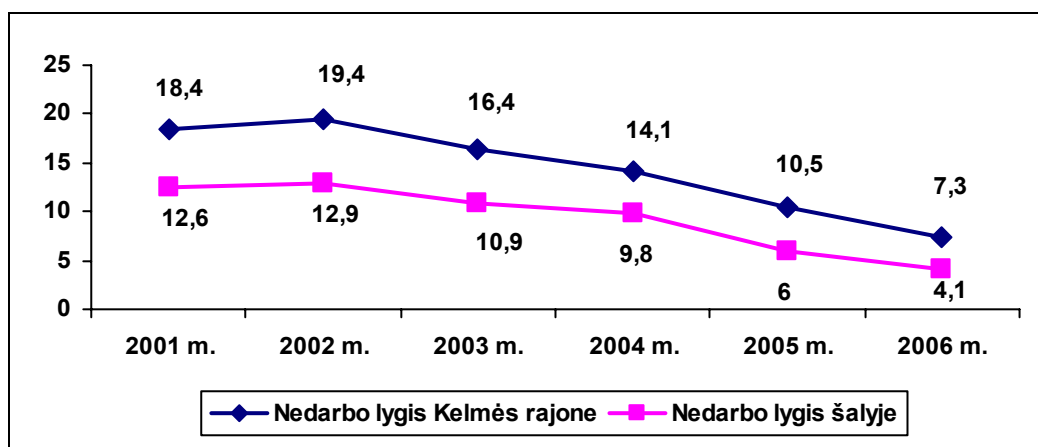
Kelmės rajonas (39 154 gyventojų) yra vienas iš ekonomiškai silpniausiai išsivysčiusių rajonų Lietuvoje. Čia vyrauja didelis nedarbas, labai silpnai išvystytas smulkus ir vidutinis verslas, nėra didelių pramonės įmonių, didelė dalis rajono gyventojų pragyvena iš žemės ūkio veiklos, kurią vykdo smulkiuose ūkiuose. Jaunimas masiškai palieka rajoną ir išvyksta į užsienį ar didesnius Lietuvos miestus ieškodamas darbo ir pragyvenimo šaltinio. Rajono gyventojų skaičius kasmet mažėja – tai matyti 6 diagramoje „Kelmės rajono gyventojų skaičius 2001-2006m. (metų pradžios duomenys)“.

6 diagrama. Kelmės rajono gyventojų skaičius 2001-2006m. (metų pradžios duomenys)

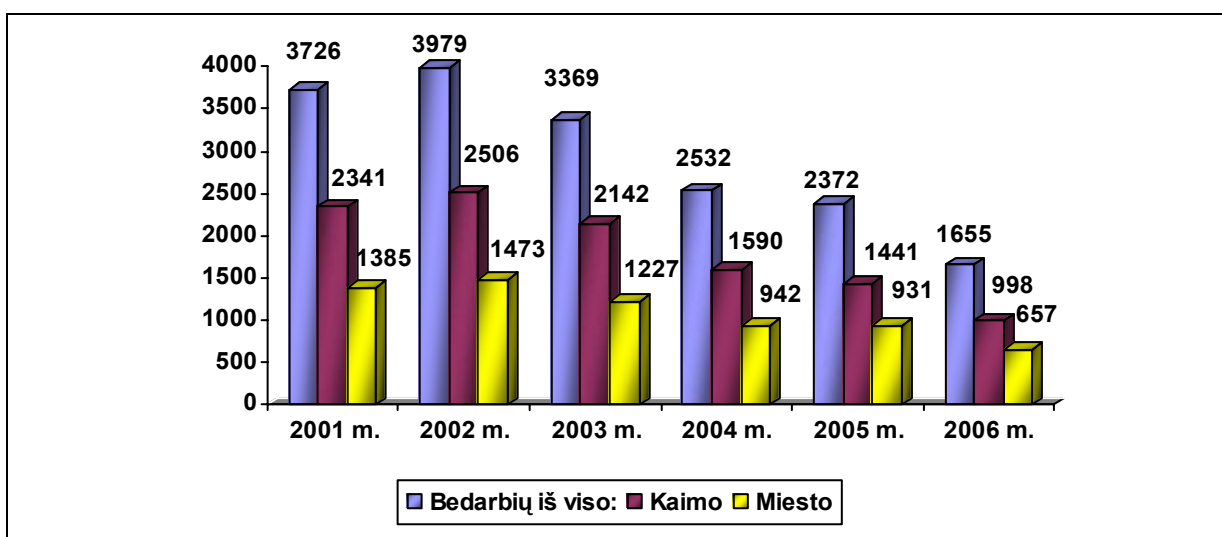
Dideli netolygumai tarp Lietuvos didžiųjų miestų ir kaimiškųjų regionų socialinio-ekonominio išsivystymo ir toliau skatina vis didesnę žmonių gyvenimo kokybės diferenciaciją. 2005 metais vienam Kelmės rajono gyventojui pramonės produkcijos parduota už 760Lt., kai Lietuvos vidurkis - 6390Lt., vienam Kelmės rajono gyventojui teko tik 12Lt. užsienio investicijų, o Lietuvoje- netgi 3088Lt., materialinės investicijos vienam žmogui siekė 763 Lt., o tai sudaro tik 12 proc. respublikos vidurkio. Kelmės rajone nėra jokių didesnių pramonės įmonių, kaimuose beveik neliko bendrovių, vos begyvuoja smulkus ir vidutinis verslas. Esant labai mažai darbo vietų pasiūlai egzistuoja didelė bedarbystė palyginus su Lietuvos nedarbo vidurkiu (nedarbo lygis siekia 7,3 proc.,

o tai beveik dvigubai daugiau, negu šalies vidurkis, kuris, pagal Statistikos departamento duomenis, yra 4,1 proc.). Nedarbo lygis rajone 2001-2006m. pavaizduotas 7 diagramoje „Nedarbo lygis (procentais) Kelmės rajone ir Lietuvos Respublikoje 2001-2006m. (metų pradžioje)“.

7 diagrama. Nedarbo lygis (procentais) Kelmės rajone ir Lietuvos Respublikoje 2001-2006m. (metų pradžioje)

Bedarbių skaičius, jų pasiskirstymas tarp miesto ir kaimo ir nedarbo lygio kitimas Kelmės rajone 2001 – 2006m. pavaizduotas 8 diagramoje „Bedarbių skaičius ir nedarbo lygis rajone 2001 – 2006m. (metų pradžioje)“ iš kurios matome, kad daugiausia bedarbių rajone yra kaimo vietovėse,

8 diagrama. Bedarbių skaičius ir nedarbo lygis rajone 2001 – 2006m. (metų pradžioje)

Atsižvelgiant į Kelmės rajono strateginį planą, Kelmės rajonui tinkamiausios vystymosi kryptys yra smulkus ir vidutinis verslas bei turizmas. Siekimui, kad kurtųsi kuo daugiau šių rūšių įmonių, trukdo silpnai išvystyta mūsų rajono infrastruktūra bei lėšų trūkumas aplinkos infrastruktūrai gerinti. Rajono savivaldybės administracijos biudžetas yra dotuojamas ir ji neturi

galimybių skirti lėšų patiems būtiniausiems didesnės apimties projektams įgyvendinti, todėl ji stengiasi pasinaudoti visomis įmanomomis Europos Sąjungos Struktūrinių fondų teikiamomis galimybėmis gauti finansavimą patiems būtiniausiems rajono projektams įvykdyti.

Tikimasi, kad ES finansuojamų projektų įgyvendinimas prisidės prie regiono ekonominės-socialinės plėtros, įtakos Kelmės rajono ekonominio aktyvumo didinimą, patrauklumą investuotojams, teigiamai įtakos visų kitų socialinių – ekonominių veiksnių rodiklių gerėjimą, sumažins Kelmės miesto bei rajono gyventojų atskirtį nuo kitų šalies regionų, kurie turi daug geresnes gyvenimo, darbo ir poilsio sąlygas, taip pat padės sumažinti regiono periferiškumą bei prisidės prie regiono gyventojų gyvenimo kokybės augimo. Pagerėjus gyvenimo sąlygoms, t.y. padarius jas kiek įmanoma artimesnes išvystytų regionų sąlygoms, sumažės darbingo amžiaus žmonių migracija į didesnius Lietuvos miestus ir užsienio šalis, bus sudarytos geresnės sąlygos kurtis smulkiam ir vidutiniam verslui, kuriam vystantis bus steigiamos naujos darbo vietos ir generuojamos pajamos.

3.2. Politinis ir administracinis projektų valdymo lygmenys.

Kelmės rajono savivaldybės administracija yra savivaldybės įstaiga, kurią sudaro struktūriniai (skyriai ir tarnybos), struktūriniai teritoriniai (seniūnijos) padaliniai ir į struktūrinius padalinius neįeinantys viešojo administravimo bei kiti valstybės tarnautojai (išskyrus politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojus). Administracija vykdo įstatymų ir kitų teisės aktų jai priskirtas viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijas. Savivaldybės administracijos struktūrą, jos veiklos nuostatus ir darbo užmokesčio fondą, didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš savivaldybės biudžeto, skaičių mero teikimu tvirtina arba keičia savivaldybės Taryba, o pareigybes tvirtina savivaldybės administracijos direktorius.

Administracija yra vienas Kelmės rajono savivaldybės valdymo organų, kurios organizacinė struktūra yra linijinė-funkcinė, paremta tiesioginiu valdymu, kur funkciniai skyriai yra įtraukiami į sprendimo priėmimo procesą. Ši organizacinė struktūra pasižymi tikslu funkcijų pasiskirstymu, vienvaldiškumo principu. Savivaldybės vykdomoji institucija yra savivaldybės administracijos direktorius, turintis vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas ir yra atsakingas už savivaldos teisių ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesams užtikrinti. Administracijos direktorius yra pavaldus savivaldybės tarybai ir atskaitingas Tarybos pirmininkui –

merui. Administracijos direktorius į pareigas skiriamas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu, Tarybos pirmininko – mero siūlymu, savivaldybės tarybos sprendimu Tarybos įgaliojimo laikui.

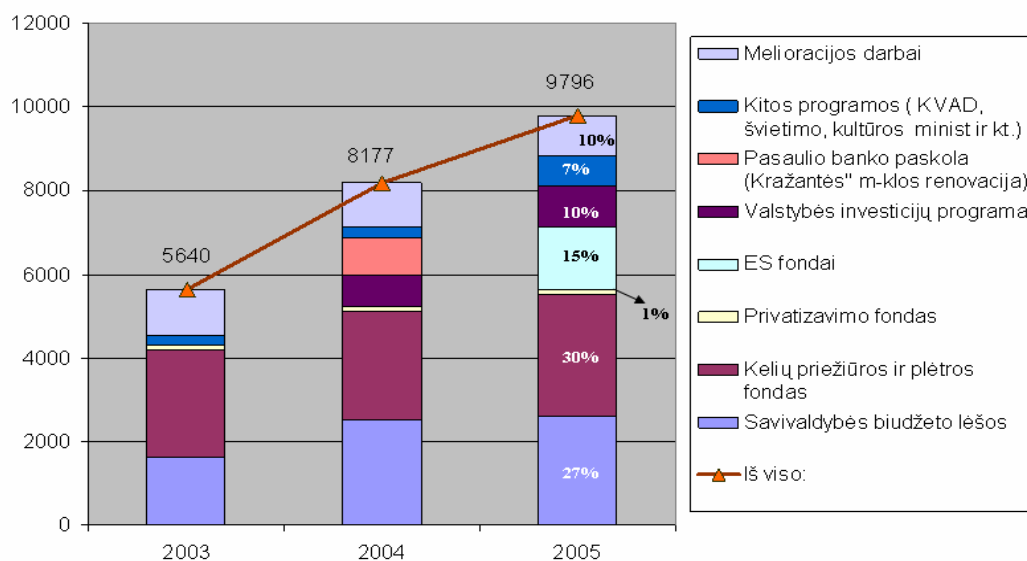
Kelmės rajono savivaldybės valdymo struktūra atsispindi 4 priede „Kelmės rajono savivaldybės Tarybos ir administracijos struktūra“. Žalsvai pažymėti struktūriniai padaliniai, kurie (nors kiti ir labai maža dalimi) prisideda prie projektų paraiškų rengimo bei projektų vykdymo – ES finansinės paramos įsisavinimo.

Kelmės rajono savivaldybės administracijos finansavimo šaltiniai yra :

- savivaldybės biudžeto lėšos, jos kasmet auga ir nuo 2003m. iki 2005m. išaugo 14,7 proc. Ir siekė 50.883.620Lt;
- Kelių plėtros programos lėšos, jos taip pat kasmet nežymiai didėja ir nuo 2003m. iki 2005m. padidėjo 11,1 proc. Ir siekė 2.899.599Lt;
- Privatizacijos fondo lėšos kasmet sudaro 124.000Lt.

Kelmės rajono savivaldybė 2005 metais iš ES struktūrinių fondų ir kitų programų pritraukė 2205 tūkst. Lt. Dalies vykdomų projektų, finansuojamų iš ES fondų, užbaigimas perkeltas į 2006m. Juos užbaigus 2006 metais iš ES fondų bus pritraukta apie 3 mln. litų.

Bendra Kelmės rajono savivaldybės iš įvairių fondų gautų investicijų struktūra ir jos kitimo dinamika 2003–2005 metais matyti 9 diagramoje „Gautų investicijų struktūra ir dinamika 2003–2005m.“.

9 diagrama. Gautų investicijų struktūra ir dinamika 2003-2005m.

Iš šios schemos matyti, kad 2004 metais Europos Sąjungos fondų parama, buvusi beveik nepastebima (buvo įvykdyti tik du Phare programos finansuojami projektai), 2005 metais, pradėjus įsisavinti ES struktūrinius fondus, ji ženkliai išaugo ir sudarė net 15 procentų nuo visų rajono investicijų.

Kadangi ES struktūrinių fondų lėšomis yra remiami savivaldybių administracijų projektai, kurie atitinka BPD nurodytus prioritetus, priemones ir remiamas veiklos rūšis, prieš rengiant ir teikiant paraiškas rajono politinis lygmuo turi nuspręsti, kuriems projektams prašys Europos Sąjungos paramos.

Savivaldybei, prieš apsisprendžiant, ar teikti paraiškas ES struktūrinių fondų paramai gauti, svarbu:

- įvertinti savo turimas lėšas;
- parengti strateginius plėtros planus (arba iš naujo įvertinti juos atsižvelgiant į ES struktūrinių fondų finansuojamas priemones);
- ypatingą dėmesį skirti prioritetinių projektų parengimui, t.y. galimybių studijų, išsamių planų, techninės ar panašios dokumentacijos parengimui;
- sukoordinuoti žmogiškųjų išteklių funkcijas, susijusias su ES struktūrinių fondų administravimu; jei reikia - surengti papildomus personalo mokymus;
- bendradarbiauti su socialiniais ir ekonominiais partneriais (teikti informaciją apie ES struktūrinių fondų galimybes, skatinti rengti projektus).

Kelmės rajono savivaldybės taryba, išnagrinėjusi savivaldybės specialistų pagal galiojančius kvietimus teikti paraiškas pasiūlytus rajone vykdyti projektus, sprendžia, kurie projektai yra svarbiausi rajonui ir jiems pritaria. Prieš kiekvieną Tarybos posėdį projektai, numatomi teikti struktūrinių fondų paramai gauti, apsvarstomi tarybos komitetuose: Ekonomikos ir biudžeto, Turto valdymo, statybos ir komunalinio ūkio komitetuose – visada, o kituose komitetuose – tik esant specifiniams projektams arba iškilus neaiškumams dėl kai kurių projektų specifinių veiklų.

Tarybos Kolegijoje projektai svarstomi ir jų rengimui bei vykdymui pritariama tada, kai, anksčiau negu įvyks eilinis Tarybos posėdis, yra būtina pritarti projekto paraiškos rengimui ar projekto kofinansavimui iš savivaldybės biudžeto suteikti. Vėliau šie Tarybos Kolegijoje priimti sprendimai yra priimami sekančiame rajono tarybos posėdyje.

Dažniausiai iš Tarybos narių kartu su administracijos darbuotojais yra sudaromos projektų valdymo grupės bei priežiūros komitetai, kurie stebi ir prižiūri projekto eigą, vertina projekto rezultatus ir skatina jų sklaidą. Taip pat projektų Valdymo grupės išklauso projekto administravimo grupių ataskaitas apie projekto pasiekimus ir rezultatus, apie su projektu susijusias problemas ir kitą

informaciją. Valdymo grupės, esant reikalui, rekomenduoja projektų turinio pakeitimus, suderinant juos su valdančiąja agentūra.

Savivaldybės administracijos direktorius leidžia įsakymus, kuriuose numato, kas rengs konkrečias paraiškas ES Struktūrinių fondų finansavimui gauti, iš kokių lėšų (kurios biudžeto eilutės) bus apmokamas kofinansavimas projektams, skiria atsakingus asmenis projektų administravimo vykdymui, įgaliotas Rajono Tarybos pasirašo parengtas paraiškas prieš pateikiant jas atitinkamai vykdančiajai institucijai bei atlieka kitus panašius administracinius veiksmus.

Skyrių vedėjai, jei jų skyriui priskiriamas projekto administravimas, paskiria atsakingus asmenis, kurie tiesiogiai dirba projekto įgyvendinime: vadovauja projektui, veda finansinę projekto apskaitą, vykdo projekto priežiūrą ar, jei projektas – investicinis, vykdo techninę darbų priežiūrą bei atlieka kitus, su sėkmingu projekto įgyvendinimu susijusius darbus.

Daugiausia Kelmės rajono savivaldybės mastu projektų rengimo ir įgyvendinimo srityje dirba savivaldybės administracijos Ekonomikos ir investicijų skyrius, kuris tiesiogiai planuoja rajonui būtinus įgyvendinti projektus, vykdo paraiškų rengimą bei administruoja kai kuriuos projektus. Šiame skyriuje dirba dvi specialistės, kurių tiesioginis darbas yra rengti paraiškas Europos Sąjungos struktūriniams bei kitiems fondams ir administruoti projektus. Viena specialistė (šio magistro darbo rengėja) rengia paraiškas struktūriniams fondams ir vadovauja projektų įgyvendinimui – administruoja juos. Kita specialistė specializuojasi projektų finansinės apskaitos tvarkyme bei padeda surinkti papildomus dokumentus rengiant paraiškas struktūriniams fondams.

Kelmės rajono savivaldybės administracija iki 2006m. įgyvendino ar dabartiniu metu jau gavo finansavimą ir įgyvendina šiuos ES finansuojamus projektus:

1. Partnerių abipus sienos patirties, diegiant vandens tiekimo bei valymo sistemas mažose kaimiškosiose gyvenvietėse, perėmimas ir sklaida bei pritaikymas Kelmės rajone. PHARE 2002 BAS programa.
2. Bridvaišio ežero turizmo plėtros galimybių studija ir techninės dokumentacijos parengimas. PHARE ESS 2002 programa.
3. Kelio Šalteniai - Palendriai ir Šaltenių gyvenvietės kelio rekonstrukcija Kelmės rajono Kelmės apylinkių seniūnijoje. ES Regioninės plėtros fondas.
4. Kelmės miesto ir Tytuvėnų miestelio bendrųjų planų parengimas. ES Socialinis fondas.
5. Kelmės rajono savivaldybės darbuotojų mokymai ir kvalifikacijos kėlimas. ES Socialinis fondas.
6. Kražių kolegijos pritaikymas turizmo reikmėms. Europos regioninės plėtros fondas.
7. Kelmės miesto Kražantės tvenkinio bei Kražantės upės dalies užterštumo tyrimai ir išvalymo galimybių studijos parengimas. ES Regioninės plėtros fondas.

8. Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas. Europos regioninės plėtros fondas.

Plačiau apie visus šiuos projektus, jų tikslus, gautas ir panaudotas lėšas bei finansavimo šaltinius yra aprašyta 5 priede „Kelmės rajono savivaldybės vykdyti projektai“.

Atsižvelgiant į tai, kad savivaldybės administracijoje esant tik dviem specialistėms, tiesiogiai dirbančiom su rajone vykdomais ES investiciniais projektais, ir pastoviai augant darbo apimtims, rengiant paraiškas, vykdam projektus bei teikiant projektų įgyvendinimo ataskaitas, dėl didelio darbo krūvio nebespėjama visko aprėpti, kai kada projektų valdymas ir jų finansinės apskaitos tvarkymas yra perduodamas skyriams, kurių veiklos sritis yra tiesiogiai susijusi su projekto veiklomis.

Pavyzdžiui projekto „Kelio Šalteniai-Palendriai ir Šaltenių gyvenvietės kelio rekonstrukcija Kelmės rajono Kelmės apylinkių seniūnijoje“ paraiška buvo parengta šio magistrinio darbo autorės - Informacijos skyriaus specialistės (dabar Ekonomikos ir investicijų skyrius), o, gavus ES Regioninės plėtros fondo paramą šiam projektui, jo įgyvendinimas buvo patikėtas Statybos ir komunalinio ūkio skyriui, kuris vykdo panašius projektus, finansuojamus iš Valstybės investicijų programos ir Kelių plėtros programos lėšų bei turi patirtį tokių darbų atlikime ir reikiama kvalifikaciją bei atliekamų darbų priežiūrai būtinus kvalifikacijos atestatus.

Kelmės ir Tytuvėnų detaliųjų planų parengimo projektą, finansuojamą iš Europos Socialinio fondo lėšų, vykdo Kraštotvarkos skyrius, kurio tiesioginis darbas yra susijęs su detaliųjų planų rengimu ir tvirtinimo procedūrų atlikimu.

Suprantama, kad, perdavus kitiems skyriams projektų administravimą, šių skyrių darbuotojams žymiai padidėja darbo krūvis, susijęs su projekto veiklų koordinavimu, administravimu bei ataskaitų (kurios yra labai didelės apimties, imlios darbui ir atliekamos pagal labai aukštus ir griežtus įgyvendinančiųjų institucijų reikalavimus) rengimu.

Savivaldybės administracija, pavedusi skyriams atlikti papildomą darbą, susijusį su projektų vykdymu, turėtų numatyti lėšas prie projekto dirbančių specialistų papildomam darbo užmokesčiui ir sudaryti jiems palankesnes darbo sąlygas: kad darbuotojas projekto vykdymo veikloms įgyvendinti galėtų naudotis savo darbo vieta, įstaigos orgtechnika ir kitomis priemonėmis. Atlyginimą už papildomą darbą prie projekto kai kada finansuoja struktūriniai fondai, tik reikia su darbuotoju sudaryti papildomą darbo sutartį.

3.3. Specialistų lygmuo – projektų rengimas ir administravimas

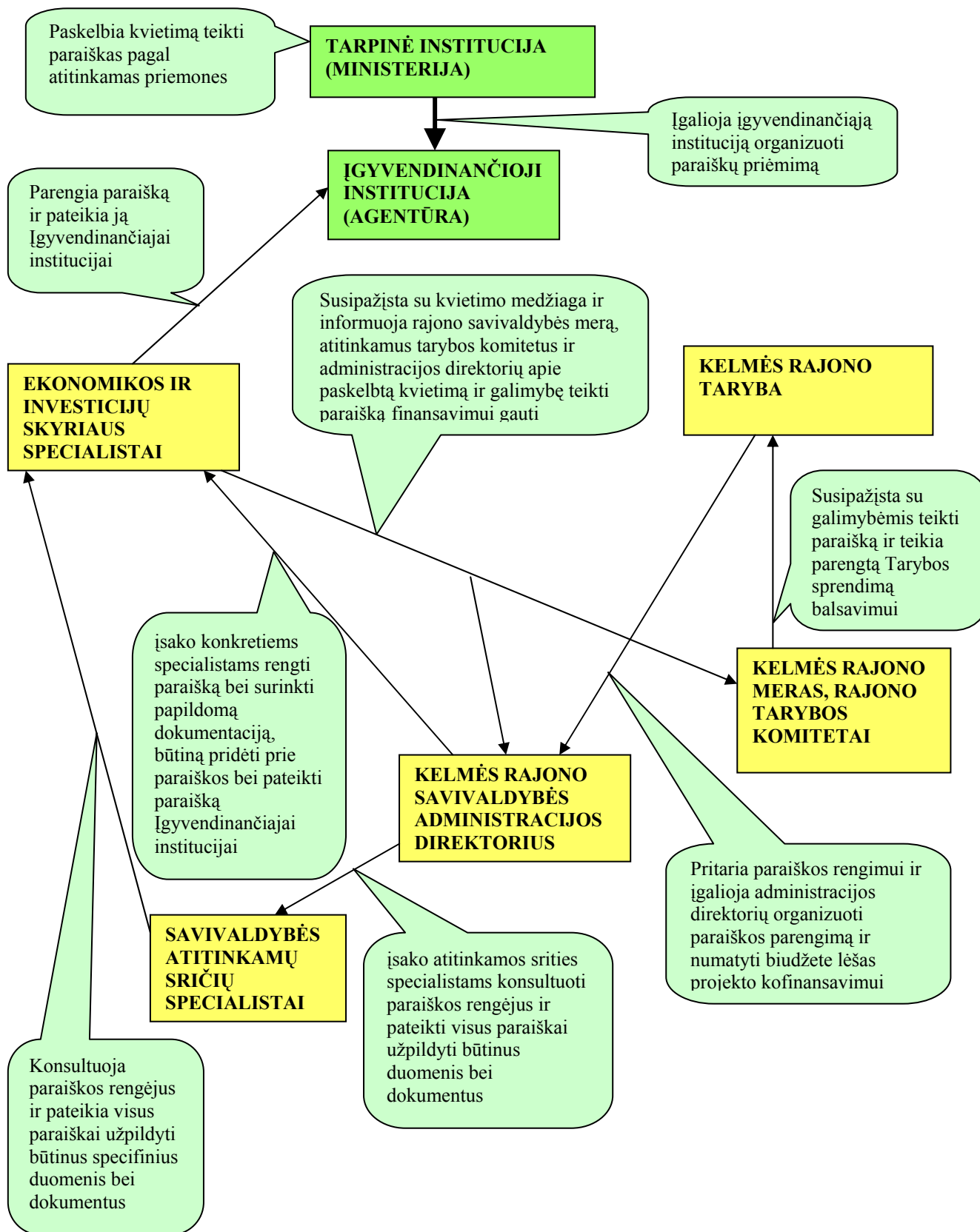
3.3.1. Paraiškų rengimas

Kelmės rajono savivaldybėje daugeliu atvejų už paraiškų rengimą yra atsakingos Ekonomikos ir investicijų skyriaus specialistės, dirbančios projektų rengimo ir administravimo srityje. Tarpinėms institucijoms paskelbus kvietimus teikti paraiškas, jos supažindina savivaldybės administracijos direktorių, merą, atitinkamų Tarybos komitetų narius su galimybėmis pateikti rajono strateginiame plane numatytų įgyvendinti projektų paraiškas ES struktūrinių fondų finansavimui gauti bei su nustatytais kvietimo reikalavimais dėl paraiškos pateikimo terminų, maksimalių galimų prašyti sumų, kofinansavimo būtinumo ir kt.. Jei anksčiau paminėti asmenys pritaria, kad būtų tikslinga rengti tokią paraišką yra pradedamas rengti tarybos sprendimo projektas, kuriam artimiausiame posėdyje turėtų pritarti Tarybos dauguma. Jei Taryba šiam sprendimui pritaria ir įgalioja administracijos direktorių organizuoti paraiškos teikimą ir kofinansavimo lėšų numatymą biudžete, direktorius, savo ruožtu, įsako konkrečioms specialistams rengti paraiškas bei surinkti papildomą dokumentaciją, kurią būtina pridėti prie paraiškos bei pateikti paraišką Tarpinės institucijos kvietime teikti paraiškas nurodytai įgyvendinančiajai institucijai.

Jei projektas yra kurios nors specifinės srities, tada direktorius įsako tos srities specialistams konsultuoti paraiškos rengėjus ir pateikti visus paraiškai užpildyti būtinus duomenis bei dokumentus. Paraiškos parengimo ir pateikimo organizavimas ir pateikimas įgyvendinančiajai institucijai atsispindi 4 schemeje „Paraiškų rengimo ir pateikimo organizavimo sistema Kelmės rajono savivaldybėje“.

Magistro darbo autorė Kelmės rajono savivaldybėje parengė 4 ES fondų finansavimą gavusias paraiškas, t.y. pusę visų sėkmingų Kelmės rajono savivaldybės paraiškų ir 3 administravo (kitas dar administruoja). Tris finansavimą gavusias paraiškas parengė konsultacinės įmonės ir vieną paraišką parengė kitas savivaldybės specialistas.

4 schema. Paraiškų rengimo ir pateikimo organizavimo sistema Kelmės rajono savivaldybėje

Projektas yra dokumentas, pagrindžiantis numatomų rezultatų tikslingumą, finansiškai (ekonomiškai) ir techniškai įrodantis rezultatams pasiekti pasirinkto būdo veiksmingumą, reikiamus išteklius, pasirinkto būdo taikymo pradžios ir rezultatų pasiekimo laiką, detalu pasirinkto būdo taikymo planą.

Todėl, prieš pradėdant rengti paraišką, pirmiausia tenka susipažinti su BPD, BPD priedu, Gairėmis paraiškų teikėjams (Gaires kiekviena Tarpinė institucija parengia kiekvienai priemonei ir visada paskelbia kartu su kvietimu teikti paraiškas). Po to seka projekto idėjos ir koncepcijos suformulavimas bei galimų finansavimo šaltinių numatymas. Po kiekvieno kvietimo teikti paraiškas būna organizuojami informaciniai seminarai ir mokymai paraiškų teikėjams, kuriuos išklausus yra daug lengviau parengti reikalavimus atitinkantį projektą ir pateikti paraišką įgyvendinančiajai institucijai.

Ekonomikos ir investicijų skyriaus specialistės, gavusios administracijos direktoriaus įsakymą rengti paraišką:

- išsinagrinėja dokumentus, susijusius su ES struktūrine parama (BPD, BPD priedą, Gaires pareiškėjams, paraiškos pildymo rekomendacijas ir kt.);
- peržiūri kokius papildomus dokumentus, kurie pagrįstų projekto tikrumą, jo naudingumą turi savivaldybė ir kokius dar reikėtų parengti – pagal Gairėse pateiktą būtinų priedų sąrašą;
- išnagrinėja administracinės atitikties, tinkamumo skirti paramą ir naudos bei kokybės vertinimo kriterijus, projekto atitikimą BPD nurodytiems prioritetams, priemonėms, jų tikslams ir uždaviniams;
- nustato, ar projektas atitinka remtiną veiklos rūšį pagal atitinkamą kvietimą teikti paraiškas ir nusprendžia kaip bus galima tai geriau pagrįsti;
- Jei bus rengiamas investicinis projektas, reikalinga pateikti ir Galimybių studiją bei techninę dokumentaciją (jei numatoma vykdyti statybinius darbus), todėl, jei jos nėra parengtos iš anksto, organizuoja jų atlikimo užsakymą;
- suformuluoja projekto tikslus ir uždavinius bei numatomus pasiekti rezultatus.

Identifikavus projekto tikslą ir uždavinius bei numatomus pasiekti rezultatus yra sudaromas projekto veiklų planas. Veiklų plane pagrindinės dalys dažniausiai būna:

1. Projekto administravimas.

Numatoma, kad projekto administravimo veiklas visu projekto įgyvendinimo laikotarpiu atliks savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu paskirti savivaldybės administracijos darbuotojai, su kuriais bus sudaromos papildomos darbo sutartys darbui šiame projekte arba administravimui bus pasamdoma konsultavimo paslaugas teikianti įmonė.

2. Viešųjų pirkimų konkursų organizavimas.

Numatoma, kokie viešųjų paslaugų pirkimo konkursai bus organizuojami projekto įgyvendinimo metu (tyrimų atlikimo paslaugų, galimybių studijos parengimo, darbų rangos ir kt.) ir numatoma, kokių būdu bus organizuojami viešieji pirkimai: atviri konkursai, įprastos komercinės praktikos būdu ar kitais Viešųjų pirkimų įstatyme numatytais būdais.

Taip pat prie šios veiklos yra numatoma kokių laikotarpį apims viešųjų pirkimų organizavimas (įskaitant techninės užduoties, kitos dokumentacijos būtinos viešajam pirkimui organizuoti parengimą, konkurso paskelbimą bei vykdymą, sutarties pasirašymą).

Grafiniame pirkimų plane vaizduojant pirkimų laikotarpį, žymime patį ilgiausią būtiną laiko tarpą, kurį jie gali apimti, kad išvengti kitų veiklų trukdymo iškilus nenumatytiems rizikoms.

3. Paslaugų ir/ar darbų atlikimas.

Aprašant šią veiklą yra numatoma, kokie bus atlikti darbai ar suteiktos paslaugos. Numatoma per kiek laiko viešojo pirkimo būdu parinkta įmonė juos atliks.

4. Projekto vykdymo priežiūra

Projekto vykdymo priežiūra yra būtina veikla ir ji turi būti vykdoma visu projekto įgyvendinimo laikotarpiu. Ją atlieka projekto valdymo grupė (sudaryta iš administracijos darbuotojų, tarybos narių ir kitų, projektų vykdymo patirties turinčių, asmenų), kuri tiek kartu per metus, kiek yra numatyta jos nuostatuose, ir asmuo, tiesiogiai atsakingas už projekto priežiūrą.

5. Projekto auditas

Taip pat yra būtina veikla, nes kiekvieną ataskaitą ir kiekvieną mokėjimo prašymą turi patikrinti audito įmonė ir apie juos pateikti audito išvadas. Todėl projekto įgyvendinimo pradžioje viešojo pirkimo būdu numatoma pasamdyti audito įmonė, kuri tikrins projekto mokėjimo prašymus, tarpines ir galutinę ataskaitas ir teiks privalomas audito išvadas finansavimo sutartyje numatyta tvarka. Taip pat numatoma, kad audito įmonė teiks su projekto valdymu ir finansų tvarkymu susijusias konsultacijas projektą administruojančiai komandai visą projekto įgyvendinimo laikotarpį.

6. Projekto viešinimo veiklos

Projekto viešinimas yra ES Struktūrinių fondų reikalavimas. Dažniausiai yra numatoma, kad viešinimas bus vykdomas visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Nuo subsidijos sutarties pasirašymo dienos Kelmės rajono savivaldybės interneto svetainėje būna patalpinama informacija apie projektą, jo tikslus, numatomus rezultatus ir projekto įgyvendinimo eigą. Būna spausdinami užsakomieji straipsniai laikraščiuose, kuriuose pateikiama informacija apie projektą. Taip pat informacija apie projektą yra pateikiama projekto dokumentuose. Projekto

viešinimui kai kuriuose projektuose yra pagaminama apie projektą informuojančių reklaminių priemonių (rašiklių, lipdukų su BPD, ES atributika ar kt.), kurios dalijamos projekto metu vykdomų seminarų ir konferencijų metu jų dalyviams, visuomenės atstovams, kolegoms - projektų rengėjams ir vykdytojams iš kitų savivaldybių - ir kitiems, asmenims, besidomintiems projekto vykdymu ir jo veiklomis. Atitinkamai viešinimo reikalavimams yra atliekama ir kita, su projekto viešinimu susijusi, veikla. Vieno iš Kelmės rajono savivaldybės administracijos rengtų projektų Viešinimo plano pavyzdys atspindi 4 lentelėje „Projekto viešinimo planas“.

4 lentelė. Projekto viešinimo planas

Priemonė	Detalus aprašymas	Igyvendinimo laikotarpis 2006			
		I ketv.	II ketv.	III ketv.	IV ketv.
Informacijos pateikimas internete	Informacijos apie projektą pateikimas Kelmės rajono savivaldybės administracijos interneto tinklalapyje				
Projekto pristatymo seminaras	Seminaro metu bus pristatytas projektas, projekto tikslai, numatytos atlikti projekto veiklos bei numatyti įgyvendinti projekto rezultatai.				
Projekto baigiamoji konferencija	Konferencijos metu visuomenei, žiniasklaidos atstovams, rajono įmonių ir įstaigų darbuotojams bei kolegoms iš kitų rajonų savivaldybių bus pristatomas projektas, jo įgyvendinimo metu atliktos veiklos bei pasiekti rezultatai. Taip pat bus aptartas projekte numatytų tikslų įgyvendinimas bei problemos, iškilusios įgyvendinant projektą.				
Straipsniai, pranešimai žiniasklaidai	Projekto vykdymo pradžioje ir pabaigoje informacija apie projektą bus pateikiama per straipsnius ir pranešimus žiniasklaidos priemonėse – vietiniuose ir regioniniuose laikraščiuose.				
Informacijos pateikimas projekto dokumentuose	Informacija apie vykdomą projektą bus pateikiama skelbimuose apie viešąjį pirkimą, viešojo pirkimo konkurso sąlygose, iš paramos lėšų rengiamoje galimybių studijoje, projekto ataskaitose ir mokėjimų prašymuose bei kituose projekto dokumentuose.				
Kitos projekto viešinimo priemonės	Projekto viešinimui bus pagaminti lipdukai, rašikliai, aplankai su lapeliais užrašams su BPD, ES ir Kelmės rajono savivaldybės logotipais bei kitos viešinimo priemonės. Jos bus platinamos projekto viešinimo tikslais visą projekto įgyvendinimo laikotarpį.				

Rengdami paraiškas visada numatome, kaip mūsų savivaldybėje bus užtikrintas saugomų, su projektu susijusių, dokumentų tvarkymas pagal Gaires pareiškėjams ir finansavimo sutarties reikalavimus. Numatoma kaip bus pildomi dokumentai, fiksuojamos visos ūkinės operacijos. Taip pat išipareigojama, kad projekto finansinė apskaita bus vykdoma atskirai nuo Kelmės rajono savivaldybės administracijos finansinės apskaitos, visa su projektu susijusi finansinė dokumentacija bus saugoma atskirose projekto dokumentacijai skirtose bylose, o, pasibaigus projektui ir atlikus bei patvirtinus galutinę ataskaitą bei atlikus galutinius mokėjimus,

perduota saugoti į savivaldybės archyvą. Projekto finansinei apskaitai vykdyti ir paramos lėšoms administruoti banke numatoma atidaryti atskira projekto sąskaita.

Dokumentai numatomi saugoti Gairėse pareiškėjams ir projekto finansavimo sutartyje numatytą laikotarpį. Prireikus jie teikiami suinteresuotoms institucijoms. Numatoma, kad bus saugomos paraiškos ir jos priedų kopijos, paraiškos keitimo vertinimo metu dokumentų kopijos, sutarties ir visų sutarties pakeitimų originalai, projekto eigos, tarpinių ir galutinių projekto įgyvendinimo ataskaitų ir jų priedų kopijos, kitų, išlaidas pateisinančių ir įrodančių dokumentų originalai, susirašinėjimo su Tarpine ir Įgyvendinančiąja institucijomis dokumentų kopijos bei įgyvendintas viešumo priemonės įrodantys dokumentai.

Europos Audito rūmų bei Europos Komisijos įgalioti asmenys, vadovaujančiosios ir mokėjimo institucijos, Valstybės kontrolės, Aplinkos ministerijos, Aplinkos projektų valdymo agentūros pareigūnai turės teisę audituoti ir kontroliuoti, kaip yra vykdomas projektas, taip pat audituoti ir kontroliuoti projekto vykdytojo finansinę-ūkinę veiklą tiek, kiek ji susijusi su projektu, taip pat visas kitas aplinkybes, susijusias su projektu ir paramos sutartimi.

Rengiant paraišką taip pat numatome projekto administravimo funkcijų ir pareigų atskyrimą.

Jei už projekto administravimą ir sėkmingą įvykdymą bus atsakinga Kelmės rajono savivaldybės administracija, administracijos direktoriaus įsakymu darbui projekte yra paskiriami asmenys, turintys patirties projektų rengime, administravime ir vykdyme.

Jie savo veiklas dažniausiai pasidalija, kaip parodyta 5 lentelėje „Projektą administruojančių asmenų funkcijos projekte“

5 lentelė. Projektą administruojančių asmenų funkcijos projekte

Projekto personalas	Funkcijos projekte
Projekto vadovas	Vadovas koordinuoja visą projekto eigą, bendrauja su Įgyvendinančiąja institucija ir yra atsakingas už pilną jo įgyvendinimą. Rengia technines projekto ataskaitas, rengia projekto viešinimo veiklas. Taip pat paskirsto darbų krūvį tarp projekto personalo ir konsultuoja, organizuojant ir vykdant visas projekto veiklas.
Vyr. finansininkas	Projekto vyr. finansininkas yra atsakingas už projekto finansų tvarkymą bei priežiūrą, projekto sąskaitos administravimą, finansinių ataskaitų rengimą. Taip pat projekto vyr. finansininkas projekte atlieka ir projekto vadovo asistento darbus - padeda vadovui projekto vykdymo veiklose, ruošia, sistemina medžiagą ir atlieka kitus su projekto vykdymu susijusius darbus.
Asmuo, atsakingas už projekto priežiūrą	Atsakingas už projekto priežiūrą (stebėseną), bendradarbiavimą su žiniasklaida, straipsnių bei informacijos apie projekto eigą pateikimą vietiniams ir regioniniams laikraščiams bei televizijai.

Su projekto vadovu ir projekto vyr. finansininku numatoma sudaryti atskiras/papildomas darbo sutartis projekto administravimo ir finansinio valdymo veikloms atlikti tam dienų skaičiui, kuris yra numatomas projekte ir yra būtinas sėkmingam jo įgyvendinimui. Už dienas, dirbtas prie projekto, vadovui ir vyr. finansininkui numatomas mokėti projekte numatytas darbo užmokestis, atitinkantis jų dabartinio darbo užmokesčio valandinius įkainius (Įgyvendinančiųjų institucijų reikalavimas).

Jei projekto administravimo paslaugos yra perkamos, visos samdytos įmonės funkcijos yra numatomos su ja sudarytoje paslaugų sutartyje.

Kad užtikrinti projekto priežiūrą - numatoma sudaryti projekto valdymo grupę. Ji sudaroma iš Kelmės rajono savivaldybės tarybos narių, administracijos darbuotojų bei tikslinių grupių narių. Dažniausiai rengdami paraišką jau numatome, kokie asmenys sudarys projekto valdymo grupę – jie paskiriami administracijos direktoriaus įsakymu.

Projekte numatoma, kad projekto valdymo grupė projekto įgyvendinimo metu turėtų rinktis ne rečiau, kaip 1 kartą per ketvirtį ar pusmetį. Valdymo grupė turi užtikrinti sėkmingą projekto vykdymą, stebėti ir prižiūrėti projekto eigą, vertinti projekto rezultatus ir skatinti jų sklaidą. Taip pat Valdymo grupė išklauso projekto administravimo grupės ataskaitas apie projekto pasiekimus ir rezultatus, apie su projektu susijusias problemas ir kitą informaciją. Valdymo grupė, esant reikalui, rekomenduoja projekto turinio pakeitimus, suderinant juos su Įgyvendinančiąja institucija.

Rengiant paraišką numatoma, kad **už projekto įgyvendinimo metu vykdomas viešųjų pirkimų procedūras** (pagal Viešųjų pirkimų įstatymą) bus atsakinga Kelmės rajono savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų komisija, o atskirus pirkimus supaprastinta komercine tvarka vykdys administracijos direktoriaus paskirti asmenys. **Visada yra sudaromas projekto darbų/paslaugų/prekių pirkimų sutarčių sudarymo grafikas.** Yra paskiriami asmenys, atsakingi už viešųjų pirkimų procedūrų kontrolę. Dažniausiai tai yra savivaldybės vidaus auditorius ir projekto finansininkė.

Patalpos, reikalingos projektui administruoti, yra suteikiamos savivaldybės administracijoje. Taip pat projektą administruojantis personalas gali naudotis savo darbo kabinetuose esančia įranga ir baldais, o projekto veikloms atlikti gali naudoti ir kitas savivaldybės patalpas, suderinus iš anksto su administracija.

Visada rengiant paraišką yra numatomos **galimos rizikos projekto vykdymo metu bei priemonės joms išvengti** arba jų padariniams spręsti:

Viena iš rizikų - ***Projekto veiklų neatitikimas laiko grafikui*** – jei užsitęstų viešųjų pirkimų konkursai, kai kurių veiklų atlikimo pradžia gali vėluoti, bet, tuo atveju, veiklų plane numatyti darbai ir veiklos planuojami įvykdyti per trumpesnę laikotarpį.

Kita rizika - ***projekto administravimo komandos ar pavienių jos narių pasikeitimas*** – todėl numatoma stengtis išlaikyti projektą administruojantį personalą visą projekto vykdymo laikotarpį, bet, esant būtiniams pakeitimams, numatoma pasirinkti administruojančius asmenis ne mažesnės kvalifikacijos nei yra pasirinkti rengiant paraišką.

Projekto veiklų atlikimui samdomų paslaugų teikėjų nekompetencija bei su tuo susiję projekto veiklų vykdymo vėlavimai – taip pat rizika ir, kad išvengti šios rizikos viešųjų pirkimų techninėje užduotyje bei sutartyse, sudaromose su paslaugų teikėjais, numatoma apibrėžti reikalavimus projekto veiklų vykdytojų kompetencijai, numatyti ir suderinti paslaugų įvykdymo grafikus, bei numatyti kitus reikalavimus, kurie padės užtikrinti savalaikį projekto veiklų įvykdymą.

Dar viena rizika - ***projekto biudžeto neatitikimas rinkos kainoms projekte numatomų paslaugų vykdymo pirkimui***. Ši rizika visada egzistuoja, tačiau stambiams infrastruktūriniais projektams yra numatomas darbų kainos rezervas, o smulkioms paslaugoms atlikti kaina taip sparčiai nesikeičia, be to, rengiant paraiškas, visada atsižvelgiama į surinktus įmonių komercinius pasiūlymus.

Numatoma, kad ***iškilus kitoms nenumatytoms rizikoms*** – jų padariniai bus sprendžiami, atsižvelgiant į aplinkybes, stengiantis laikytis numatyto projekto veiklų įgyvendinimo grafiko ir kitų projekto vykdymą ribojančių veiksnių, o, kad išvengti šių rizikų, bus sustiprinta projekto valdymo kontrolė, kurią atliks kompetentingi ir patirties kontrolės vykdyme turintys asmenys.

Visada, rengiant projektus, yra apžvelgiamas institucinis ir finansinis projekto rezultatų ir institucijos veiklų palaikymas pasibaigus projekto finansavimui: kadangi Kelmės rajono savivaldybės administracijos teikiamų projektų atveju už projekto vykdymą atsakinga institucija – savivaldybės administracija, todėl nėra rizikos, kad projekto vykdymo metu projekto rezultatų nuosavybės forma pasikeistų, bet pagal paraiškų rengimo reikalavimus visada yra pridedamas savivaldybės įsipareigojimas išlaikyti projekto finansinį ir ekonominį tęstinumą.

Prie paraiškos yra pridedami šie dokumentai: projekto vykdytojo ir jo partnerių steigimo dokumentų kopijos; projekto jungtinės veiklos (partnerystės) sutartys ar jų kopijos;

projekto vykdytojo ir jo partnerių finansinių ataskaitų už paskutinius 3 veiklos metus kopijos; detalus projekto biudžetas projekto įgyvendinimo laikotarpiui; projekto išlaidų pagrindimas; projekto vadovo, projekto finansininko ir asmens, atsakingo už projekto stebėseną, gyvenimo ir veiklos aprašymai (CV); projekto loginė matrica; jei savivaldybė ar projekto partneris numato prisidėti prie projekto įgyvendinimo nuosavomis lėšomis, yra pateikiami nuosavą indelį įrodantys dokumentai; kiti priedai, kurie pagrindžia pareiškėjo ir projekto tinkamumą gauti paramą, projekto atitikimą specifiniams atrankos kriterijams ir pan.

Jeį paraiřkas rengia konsultacinėį įmonėį, Ekonomikos ir investicijų skyriaus specialistėį turi susipařinti su visa projektą liečiančia dokumentacija – BPD, BPD priedu, Gairėmis pareiřkėjams ir kt. Tai jos turi padaryti laba atidžiaį ir išsamiaį, taip pat, lyg paraiřką rengtų pačios, nes jos turi kontroliuoti konsultantų darbą, pateikti visą su projektu susijusią informaciją, turimą medžiagą, dažnai, konsultantų prašomos, turi užpildyti beveik visas paraiřkos dalis. Iš vienos pusės – tai logiška, nes iš kitur pasamdytas konsultantas negali žinoti rajono situacijos, problemų bei naudojamų būdų šioms problemoms spręsti, taip pat negali žinoti kas yra norima atlikti įgyvendinant šį projektą. Iš kitos pusės – jei savivaldybės specialistėį užpildo visą paraiřką, yra apkraunamos labai dideliu papildomo darbo krūviu – kam tada reikia samdyti konsultacines įmones ir sakyti, kad jos parengs paraiřkas? Gal geriau būtų turėti daugiau (išsiugdyti papildomai) savų specialistų, kurie galėtų atlikti tą patį darbą ir jų atlyginimams būtų išleidžiamos tos pačios, o gal net ir mažesnės savivaldybės biudžeto lėšos?

Parengus paraiřkas ir surinkus atitinkamus paraiřkų priedus paskutinis ir labai daug laiko užimantis darbas yra paraiřkų sukomplektavimas, puslapių sunumeravimas ir kopijų darymas. Dažniausiai Įgyvendinančiosios institucijos reikalauja pateikti 1 originalų paraiřkos egzempliorių ir 2-3 kopijas. Visi paraiřkos komplektai yra supakuojami ir pateikiami Įgyvendinančiai agentūrai, kuri atliks paraiřkos vertinimą.

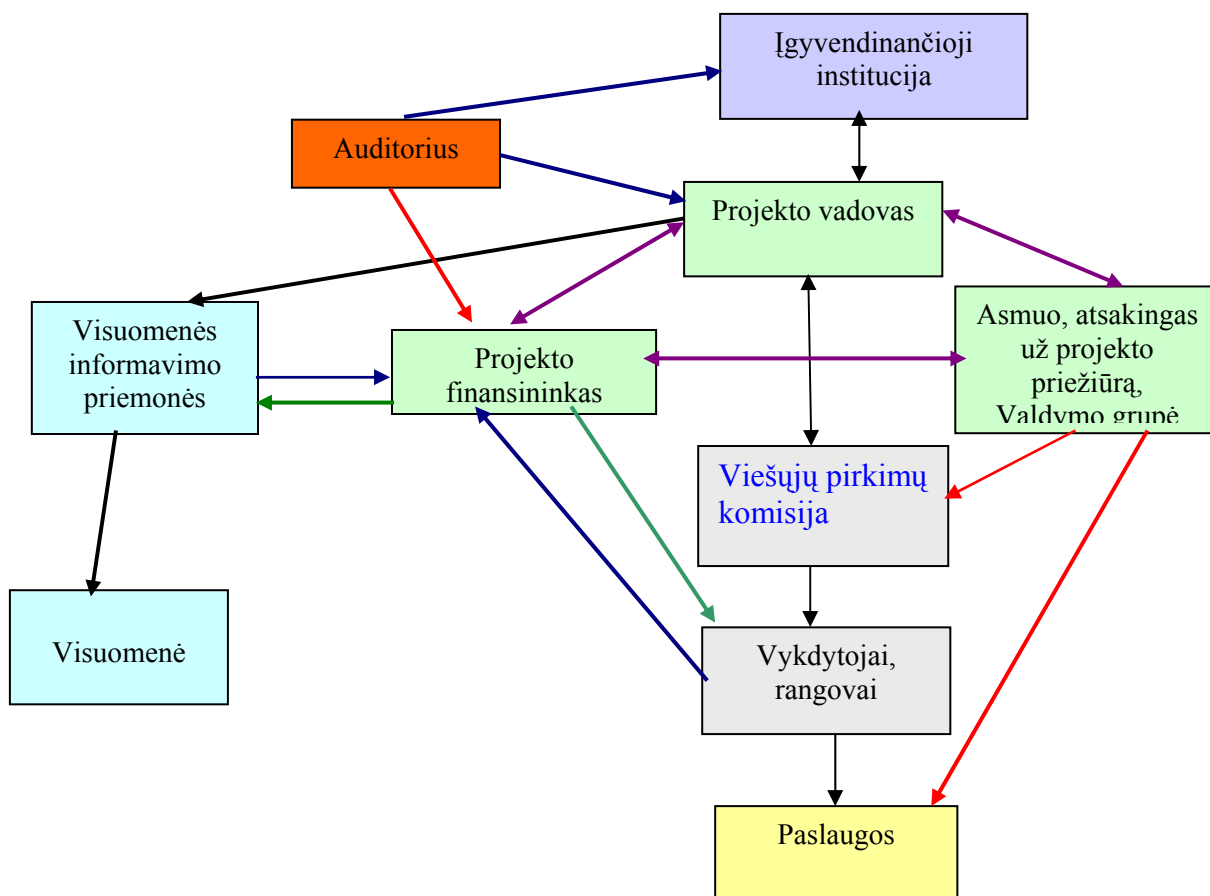
3.3.2. Projektų vykdymo administravimas.

Projektų vykdymo administravimas prasideda iškart, gavus patvirtinimą apie finansinės paramos suteikimą projektui ir pasirašius finansavimo sutartį.

Su projekto vadovu ir finansininku, jei jie projektą administruos ne jų tiesioginio darbo metu, **sudaromos darbo sutartys** (jei jie dirba savivaldybėje – sudaromos papildomos sutartys) ir administracijos direktoriaus įsakymu patvirtinamos jų pareigybės projekte, taip pat aprašoma

už kokių veiklų įgyvendinimą jie bus atsakingi. 5 schemoje „Projekto valdymo ir veiklų vykdymo struktūros schema“ yra pavaizduotas projektų administravimo Kelmės rajono savivaldybėje mechanizmas. Žinoma, priklausomai nuo projekto veiklų apimtys bei specifiškumo jis gali skirtis kiekviename projekte.

5 schema. Projekto valdymo ir veiklų vykdymo struktūros schema

Kaip pavaizduota 5 schemoje Administracijos direktoriaus paskirtas **projekto vadovas** palaiko ryšius su Įgyvendinančiąja institucija, prižiūri bendrą projekto vykdymo eigą, kontroliuoja projekto finansininko darbą bei aptaria visas su finansų valdymu susijusias problemas. Taip pat projekto vadovas bendrauja su visuomenės informavimo priemonėmis, rengia projektą viešinančius straipsnius spaudai bei kitais projekte numatytais būdais teikia informaciją visuomenei apie Kelmės savivaldybėje vykdomą projektą. Projekto vadovas taip pat kontroliuoja projekto viešųjų pirkimų vykdymą, prižiūri, kad laiku būtų parengta visa su pirkimais susijusi dokumentacija ir viešieji projekto pirkimai neatsiliktų nuo projekte numatyto

grafiko bei laiku būtų sudarytos sutartys su projekto veiklų vykdytojais, rangovais (jei projekte yra numatytas darbų atlikimas) ir paslaugų teikėjais. Vėliau jis stebi sutarčių vykdymą ir, iškilus problemoms ar neaiškumams, pasitardamas su Įgyvendinančiąja institucija ir projekto auditoriumi, ieško būdų, kaip juos išspręsti. Įprastai, Kelmės rajono savivaldybės atveju, projekto vadovas yra atsakingas už projekto techninių ataskaitų rengimą bei mokėjimo prašymų techninės dalies pildymą ir visų šių dokumentų pristatymą įgyvendinančiajai agentūrai.

Projekto finansininkas, pagal Įgyvendinančiosios institucijos reikalavimus, veda atskirą nuo savivaldybės administracijos buhalterinę apskaitą, pildo mokėjimo prašymų ir ataskaitų finansinę dalį, administruoja tik tam projektui atidarytą atskirą banko sąskaitą, atlieka apmokėjimus darbų atlikėjams, paslaugų teikėjams bei projekto viešinimo veiklų atlikėjams ir atlieka kitus su projekto finansų tvarkymu susijusius darbus. Taip pat, kai kuriuose projektuose, finansininkas dar atlieka ir projekto vadovo asistento darbą, padeda kaupti ir sisteminti įvairius dokumentus bei padeda pasirengti kai kurių projektinių veiklų vykdymui.

Asmuo atsakingas už projekto priežiūrą visą projekto įgyvendinimo laikotarpį stebi projekto eigą ir, jei atsiranda su projektu susijusių problemų, duoda patarimus kaip jas išspręsti. Šis asmuo daugiausia bendradarbiauja su projekto vadovu, prižiūri viešųjų pirkimų proceso bei paslaugų ir darbų, būtinų projektui įgyvendinti, atlikimo eigą.

Atsižvelgiant į sutartyje numatytą projekto veiklų grafiką pirmiausia yra sudaromi ir, suderinus su Įgyvendinančiąja institucija, patvirtinami pirkimų planai, pagal kuriuos vėliau, projekto įgyvendinimo metu, reikės vykdyti viešuosius pirkimus.

Kelmės rajono savivaldybės administracijoje **viešieji projekto pirkimai yra vykdomi, atsižvelgiant į viešųjų pirkimų plane numatytus terminus ir sąlygas** bei atsižvelgiant į panašias savivaldybėje vykdytų viešųjų pirkimų vertes. Dar prieš porą metų, vykdant projektus, atvirus viešųjų pirkimų konkursus tekdavo organizuoti tik stambių infrastruktūrinių projektų statybos darbų rangovams parinkti. Nuo 2005 metų jau ir techninės dokumentacijos parengimo paslaugų pirkimui teko vykdyti atvirus viešųjų pirkimų konkursus, nes, nors Kelmės savivaldybė maža ir finansiškai gana silpna, atsiradus galimybėms gauti paramą iš Europos Sąjungos fondų stambesniems infrastruktūriniams projektams, o, teikiant paraiškas yra reikalavimas turėti parengtas galimybių studijas ir techninę dokumentaciją – pradėta sparčiai rengti visų numatytų įgyvendinti rajonui svarbiausių objektų technines dokumentacijas. Projektų viešieji pirkimai kanceliarinėms prekėms, audito paslaugoms, vertimo paslaugoms ir kitoms mažai lėšų reikalaujančioms veikloms yra vykdomi įprasta komercine tvarka, apklausiant (raštu ar žodžiu,

pagal administracijos nustatytą tvarką) kelias šias paslaugas teikiančias įmones ir pasirenkant optimaliausią variantą.

Už projekto įgyvendinimo metu vykdomas viešųjų pirkimų procedūras (pagal Viešųjų pirkimų įstatymą) yra atsakinga Kelmės rajono savivaldybės administracijos Viešųjų pirkimų komisija. Už viešuosius pirkimus įprastos komercinės praktikos būdu yra atsakingi kiekvienam atskiram pirkimui paskirti pirkimų organizatoriai (pagal Kelmės rajono savivaldybės patvirtintas taisykles). Viešieji pirkimai yra vykdomi atitinkamai projekto darbų/paslaugų/prekių pirkimų sutarčių sudarymo grafikui. Už viešųjų pirkimų procedūrų kontrolę paprastai yra atsakinga Savivaldybės vidaus auditorė ir projekto finansininkė.

Atlikus viešuosius pirkimus ir pasirašius darbų atlikimo ar paslaugų teikimo sutartis su rangovais ar paslaugų teikėjais pradedamas pagrindinių projekte numatytų veiklų įgyvendinimas. Vienuose projektuose tai būna numatytų objektų statybos, rekonstrukcijos, renovacijos darbai, kituose – techninės dokumentacijos ar Galimybių studijų būsimiems projektams atlikimas. Dar kituose - „minkštuosiuose“ projektuose – tai būna mokymo paslaugų teikimas tam tikroms projekto tikslinėms grupėms ar darbiniai vizitai pas partnerius, dalyvavimas įvairiuose darbinuose seminaruose, įsisavinant projekto partnerių darbo patirtį įvairiose srityse.

Visą projekto įgyvendinimo laikotarpį yra vykdoma projekto priežiūra, kurią atlieka asmuo, atsakingas už projekto priežiūrą, ir projekto valdymo grupė, kuri turi užtikrinti sėkmingą projekto vykdymą, stebėti ir prižiūrėti projekto eigą, vertinti projekto rezultatus ir skatinti jų sklaidą. Paprastai ji sudaroma iš Kelmės rajono savivaldybės tarybos narių, administracijos darbuotojų bei tikslinių grupių narių. Dažniausiai tai būna tie patys asmenys, kurie yra numatyti rengiant paraišką jie paskiriami administracijos direktoriaus įsakymu. Pirmojo projekto valdymo grupės susitikimo metu jie išsirenka pirmininką bei pasitvirtina grupės veiklos nuostatus, kuriais vadovaujasi visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Dažniausiai valdymo grupė nusprendžia rinktis kas ketvirtį, kad išklaustyti projekto administravimo grupės ataskaitas apie projekto pasiekimus ir rezultatus, apie su projektu susijusias problemas ir kitą su juo susijusią informaciją. Valdymo grupė, esant reikalui, rekomenduoja projekto turinio pakeitimus, suderinant juos su Įgyvendinančiąja institucija. Taip pat valdymo grupė tvirtina Tarpines projekto ataskaitas, kurios Įgyvendinančiajai institucijai yra teikiamos pasibaigus kiekvieniems kalendoriniams metams.

Nuo pačios projekto įgyvendinimo pradžios yra pradedamas projekto viešinimas. Informacija apie Kelmės rajono savivaldybėje vykdomą projektą pirmiausia patalpinama į Kelmės rajono savivaldybės interneto svetainę www.kelme.lt . Ši informacija yra publikuojama visą projekto įgyvendinimo laikotarpį, kartas nuo karto papildant nauja informacija apie

numatytų veiklų įvykdymą. Įvykdyto ES finansuoto projekto aprašymas taip pat yra paliekamas interneto svetainėje. Be to projekto pradžioje informacija apie gautą ES paramą visada yra pateikiama rajono ir apskrities laikraščiams. Kai kada straipsnius laikraščiai išspausdina nemokamai, tačiau, norint, kad informacija apie projektą atitiktų visus ES viešinimo reikalavimus ir būtų išspausdinti ES, BPD, Lietuvos atitinkamos Tarpinės institucijos ir Kelmės rajono savivaldybės (kaip projekto vykdytojos) logotipai, laikraštyje yra išperkamas plotas ir rašomas specialus informacinis pranešimas arba užsakomasis straipsnis. Jei projektas vyksta ilgiau, straipsniai laikraštyje spausdinami projekto pradžioje, vėliau – nors kartą per metus, ir projekto pabaigoje. Taip pat projekto viešinimui savivaldybės administracija užsako pagaminti įvairių smulkių ES viešinančių gaminių ant kurių yra uždedami ES, BPD, atitinkamos Lietuvos Tarpinės institucijos ir Kelmės rajono savivaldybės (kaip projekto vykdytojos) logotipai. Ši viešinimo medžiaga yra dalijama projektų pristatymo seminaruose ar konferencijose, susitikimuose, savivaldybės administracijos darbuotojams ir visuomenės atstovams.

Šio magistro baigiamojo darbo autorės patirtis rodo, kad lengviausia dirbti buvo su PHARE programomis administruojančiomis agentūromis. Nors Phare programos projektų administravimas buvo labai sudėtingas ir daug darbo reikalaujantis procesas, bet šiose agentūrose dirbantys specialistai labai geranoriškai atsižvelgdavo į projekto administravimo metu iškilusias problemas ir padėdavo tinkamai jas išspręsti. Įgyvendinant šios programos finansuojamus projektus buvo organizuojama daug informacinių seminarų projektų vykdytojams - projektų vadovams bei finansininkams, taip pat buvo teikiama išsami informacija bet kokių rūpimų, su projektais susijusių, klausimų. Tai labai palengvino naujokų, tik pradedančių įsijungti į projektų administravimo veiklas, darbą. Ši patirtis padeda vykdant ir struktūrinių fondų finansuojamus projektus.

Gerai sekasi dirbti su Įgyvendinančiąja agentūra – Centrine projektų valdymo agentūra, kuri dirba panašiais principais, kaip ir Phare programos. Čia visada yra suteikiama reikalinga informacija ir atsakoma į visus projektų administravimą liečiančius klausimus.

Sudėtingiausia vykdant projektus bendradarbiauti su Įgyvendinančiąja institucija - Lietuvos verslo paramos agentūra, nes čia yra sudėtinga surasti asmenis, kurie galėtų tinkamai pakonsultuoti apie projekto vykdymo metu iškilusių klausimų sprendimo būdus ir reikalavimus.

Taip pat gana sudėtingas yra projektų, kurių administravimą valdo Įgyvendinančioji institucija - Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūra, vykdymas. Nors kiekvienam projektui yra priskirti atsakingi asmenys už projekto valdymo bei finansų valdymo priežiūrą, tačiau kartais labai sunku būna juos surasti, kad galima būtų pasikonsultuoti, kaip spręsti problemas, iškilusias projekto vykdymo eigoje. Taip pat šioje agentūroje vyksta

labai didelė darbuotojų kaita ir beveik kiekvieną kartą paskambinus pasikonsultuoti tenka bendrauti vis su kitu asmeniu, kurių patarimai tuo pačiu klausimu taip pat būna skirtingi.

3.4. Pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui.

Atsižvelgdamas į Lietuvos 2007-2013m. ES struktūrinės paramos strategiją ir jos prioritetus Kelmės rajono savivaldybės Ekonomikos ir investicijų skyrius jau parengė priemonių, kurios turės būti įtrauktos į Kelmės rajono savivaldybės strateginį planą ir į Šiaulių regiono plėtros planą, sąrašą. Visi savivaldybės administracijos skyriai ir padaliniai, rajone veikiančios įstaigos ir organizacijos šiam sąrašui pateikė savo projektinius pasiūlymus, kur nurodė ne tik projekto pavadinimą, bet ir planuojamą projekto įgyvendinimo laiką bei lėšas, būtinas jam įgyvendinti.

Prieš įtraukiant šias priemones į Šiaulių regiono plėtros planą visi, teikę savo projektinius pasiūlymus, turės užpildyti projektų loginės struktūros matricas iš kurių matysis projekto pagrindumas ir įgyvendinimo būtinybė. Loginės struktūros matricų pildymas, konsultuojant savivaldybės Ekonomikos ir investicijų skyriaus specialistėms, iš dalies sustiprins įvairių įstaigų ir padalinių supratimą apie projektinę veiklą, taip pat planavimo bei projektinius gebėjimus.

Į strateginius planus įtrauktų priemonių įgyvendinimas planuojamas atlikti dviem periodais: pirmasis periodas 2007-2010 metais, o antrasis periodas 2011-2013 metais. Priemonės į periodus suskirstytos pagal projektų svarbą rajonui, būtinos projektinės/techninės dokumentacijos turėjimą bei pagal įstaigų turimas technines, finansines ir administracines galimybes jas įgyvendinti.

Iš viso 2007-2013 metais planuojama įvykdyti 96 projektus. Iš jų: 2007-2010 metais – 56 projektus (6 priedas), 2011-2013 metais – 40 projektų (7 priedas). Taip pat iš šių priemonių sąrašo buvo išskirtas pačių svarbiausių rajonui 2007-2010 metais numatomų įgyvendinti dešimties projektų sąrašas (8 priedas).

3.5. Problemos, išskylančios planuojant, rengiant ir valdant ES projektus.

Šiame skyriuje yra paminėtos tik kelios svarbiausios problemos, kurios yra sunkiausiai įveikiamos darbuotojams, dirbantiems investicijų srityje. Dirbant investicijų pritraukimo ir projektų administravimo srityje, kasdien iškyla begalės problemų: nuo bendravimo ir bendradarbiavimo su įgyvendinančiosiomis institucijomis iki savivaldybės administracijos ar atskirų padalinių požiūrio į projektinę veiklą ir projektus administruojančių žmonių darbo

pobūdį. Tačiau visada yra stengiamasi išspręsti šias problemas ir kuo efektyviau panaudoti Europos Sąjungos skiriamas struktūrinių fondų lėšas.

- **Kvietimų teikti paraiškas pagal Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumentą grafikų nebuvimas.** Lietuvos 2004-2006m. bendrojo programavimo dokumentas buvo parengtas ir patvirtintas gana vėlai, todėl paraiškų rengėjai negalėjo iš anksto susiplanuoti savo būsimų projektų ir nusistatyti jų įgyvendinimo prioritetų, atsižvelgdami į BPD prioritetus. Savivaldybės, taip pat kaip ir kiti Lietuvos ūkio subjektai, laukė, kuri Įgyvendinančioji institucija pirmoji parengs ir patvirtins Gaires paraiškų rengėjams ir paskelbs kvietimą teikti paraiškas. Tuomet visi galimi pareiškėjai rengdavo paraiškas ne savo strateginiuose planuose ar investicijų programose numatytiems svarbiausiems institucijų projektams, o tiems projektams, kurių įgyvendinimui paramos galima prašyti pagal paskelbtą kvietimą teikti paraiškas (atsižvelgiant į jo Gaires).

- **Regiono strateginio plano nebuvimas (pavėluotas rengimas).** Šiaulių regiono Strateginis planas taip pat buvo pradėtas rengti gana vėlai ir buvo rengiamas gana paskubomis - „šturmuojant“. Dėl šios priežasties ir dėl savivaldybių darbuotojų, atsakingų už duomenų pateikimą strateginiam planui bei plano rengėjų nedidelės patirties šioje srityje, buvo surašytos ne pačios būtiniausios ir realiausios priemonės, kartais į planus buvo įtraukiamos visiškai utopinės ir nerealios priemonės. Kadangi vienas iš svarbiausių dalykų, vertinant paraiškas, buvo suderinamumas su rajono ir regiono strateginiais planais, daugelis paraiškų gavo mažiau balų ir buvo atmetos, nesuteikiant joms finansavimo.

- **Rajono strateginio plano nebuvimas.** Ir, nors Kelmės rajono savivaldybė jau 2002 metais buvo parengusi ir patvirtinusi rajono Bendrojo plano strateginę dalį, tačiau pats Rajono bendrasis planas yra rengiamas tik dabar, gavus finansavimą iš Europos Sąjungos Socialinio fondo.

- **Trumpas laiko tarpas numatytas tarp kvietimo teikti paraiškas paskelbimo ir galutinės paraiškų pateikimo datos.** Šis terminas, atsižvelgiant į kvietimą skelbiančią Įgyvendinančiąją instituciją, dažniausiai svyruoja nuo 1 iki 3 mėnesių. Todėl, jei norima teikti paraišką investicinio projekto finansavimui gauti, per tokį trumpą laiką neįmanoma pasirengti investicinio projekto techninės dokumentacijos. Taip pat, jei projektas vykdomas su daug partnerių, tokiu trumpu laikotarpiu yra labai sunku suderinti projekto veiklas ir koordinuoti projekto parengiamuosius darbus.

- **Techninės dokumentacijos, būtinos teikiant paraiškas, nebuvimas.** Nežinant tikslaus kvietimo teikti paraiškas laiko nėra tikslinga ją ruošti iš anksto, nes, dėl labai staigaus prekių ir darbų kainų kilimo, paskaičiuotos sąmatos tampa netikslios ir jas reikia perskaičiuoti iš naujo. Statybos darbų biudžeto rezervas (galimas iki 5%) ne visada yra pakankamas išlyginti

atsiradusius kainų skirtumus kol paraiška buvo rengiama ir vertinama (paraiškos vertinimas vyksta nuo 7 iki 10 mėnesių, kai kada jis užtrunka net iki 1,5 metų (Lietuvos verslo paramos bei Centrinėje projektų valdymo agentūrose).

- **Kofinansavimo lėšų projektams trūkumas.** Kadangi Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas yra gana mažas ir pagrindinės sritys, kurioms išleidžiama daugiausia lėšų yra švietimas ir socialinė parama, didesnių investicinių projektų kofinansavimui nėra galimybės skirti tiek lėšų, kiek reiktų. Dėl mažo kofinansavimo procento vertinant paraiškas gaunamas mažesnis įvertinimo balas, ir kartais paraiška nepraeina atrankos finansavimui gauti.

- **Darbuotojų, galinčių administruoti projektus trūkumas.** Be 2 Ekonomikos ir investicijų skyriaus darbuotojų Kelmės rajono savivaldybėje daugiau nėra specialistų, kurių pareigybėse būtų nustatytas paraiškų rengimas bei projektų administravimas. Dėl šios priežasties dauguma darbuotojų nenori dirbti papildomo jiems darbo. Taip pat, dėl tos pačios priežasties, jie yra nesuinteresuoti kelti kvalifikaciją projektų rengimo bei administravimo srityje.

- **Darbuotojų nenoras dirbti projektų administravimo srityje.** Projektų administravimas yra labai imlus darbu procesas. Dėl administravimo ypatumų, ypač dėl mokėjimo prašymų rengimo ir tarpinių bei galutinių ataskaitų rengimo ir pateikimo Įgyvendinančioms institucijoms glaustų terminų, projektus administruojantys asmenys dažnai turi dirbti viršvalandžius. Todėl, jei darbuotojams nėra apmokama už papildomą darbą po jų tiesioginio darbo valandų, jie nenori prisiimti atsakomybės administruoti projektus bei vesti jų finansinę apskaitą.

- **Įgyvendinančiųjų institucijų nuostata, kad darbuotojams, dirbantiems savo darbovietėje, pagal papildomą darbo sutartį ir administruojantiems projektus, iš ES fondų lėšų už papildomas darbo valandas negali būti mokamas nė trupučio didesnis atlyginimas už tą, kurį darbuotojas gauna savo tiesioginio darbo metu.** Dažnais atvejais šis papildomas užmokestis būna netgi mažesnis už gaunamą tiesioginiame darbe, nors pagal Lietuvoje galiojančius įstatymus už viršvalandžius turi būti mokamas dvigubas darbo atlygis. Todėl projekte darbo užmokesčiui skirtos lėšos dažniausia būna ne visiškai įsisavinamos ir gražinamos atgal į fondą. Tokia apmokėjimo sistema skatina darbuotojus, sugebančius atlikti šį darbą, atsisakyti jo, o vietoje jų yra samdomos konsultacinės įmonės, kurioms darbo užmokestis nėra ribojamas, nors kartais jų paslaugos yra itin žemos kokybės.

- **Investicijų planavimo neracionalumas.** Kai Kelmės rajono savivaldybės Informacijos skyrius (dirbęs investicijų pritraukimo srityje) ir Ekonomikos skyrius (kurio sritys: socialinių būstų eilių sudarymas, savivaldybės turto valdymas, savivaldybės energetikos ir šilumos ūkio valdymas, autobusų parko, vandens tiekimo ir valymo įmonės valdymas, smulkaus ir vidutinio verslo rėmimas, darbas su bendruomenėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis,

viešųjų pirkimų organizavimas ir kt.) 2005 metais buvo sujungti ir iš jų suformuotas Ekonomikos ir investicijų skyrius investicijų pritraukimas į rajoną ir projektų rengimas ir vykdymas tapo ne pačiu svarbiausiu skyriaus darbo prioritetu. Todėl dažnai investicijų planavimu rimčiau susidomima tik „stumtelėjus iš viršaus“, t.y. gavus aukštesnių valdymo įstaigų raštus (liečiančius šią sritį), į kuriuos būtina atsakyti. Tokiais atvejais, paskubomis „šturmuojant“, sudaromi neišdirbti ir rimtai neapsvarstyti planai, pagal kuriuos vėliau tenka dirbti. Dėl šios priežasties maždaug trečia dalis paskubom numatytų įgyvendinimi projektų taip ir lieka neįgyvendinti dėl labai mažo aktualumo rajonui arba dėl nerealumo, kai nesutampa kainos ir tokio projekto poreikio rajonui santykis.

- **Izoliacija nuo informacijos.** Sujungus du skyrius, specialistės, dirbančios investicijų pritraukimo srityje, tapo iš dalies izoliuotos nuo pirminės informacijos apie svarbiausius planuojamus pakeitimus įsisavinant paramą ateinančiu periodu ir praktiškai nebedalyvauja Lietuvos ir Šiaulių apskrities mastu vykstančiuose pasitarimuose ir informaciniuose seminaruose šia tema. Taip pat daug mažesniu mastu (tik retais atvejais) jos dalyvauja rajono investicijų strategijos planavime, o paraiškų rengimas joms dabar dažniausiai yra „nuleidžiamas iš viršaus“, nors projektai kartais nebūna įtraukti į svarbiausių projektų eilę. Visą skyrių visose veiklose atstovauja skyriaus vedėjas, tačiau reikalinga informacija specialistų beveik nepasiekia. Pagrindinis „ryšys su pasauliu“ šiuo atveju liko internetas, kuriame kartais informacija yra pateikiama ne taip operatyviai, kaip norėtųsi. Ir, žinoma, daugiau informacijos gaunama, kai reikia rinkti medžiagą atsakymams į skirtingų įstaigų pateiktus raštus.

3.6. Atliktos apklausos rezultatų analizė.

Siekiant išsiaiškinti rajono gyventojų ir savivaldybės administracijos darbuotojų supratimą apie ES Struktūrinių fondų paramą bei jos įgyvendinimo ypatumus, Kelmės rajono savivaldybėje buvo atlikta anketinė apklausa, kurioje dalyvavo 88 respondentai. Anketos pavyzdys pridedamas 9 priede „Anketa“.

Apklausa atlikta visiškai anonimiškai, net neužrašant anketoje magistro baigiamojo darbo autorės pavardės, kad respondentams anketoje pateikti klausimai nesiasocijuotų su jų darbu ir magistrantės atliekamomis pareigomis ir, kad būtų išvengta atsakymų „pagražinimo“ bei savo supratimo apie fondus ar nuopelnų, įsisavinant ES struktūrinių fondų paramą, padidinimo.

Suvedus anketų duomenis ir atlikus jų analizę, paaiškėjo, kad apklausoje dalyvavo valstybiniame sektoriuje dirbančių respondentų - 64 asmenys, privačiame sektoriuje dirbantieji užpildė 16 anketų, dirbantieji žemės ūkyje 6, o niekur nedirbantys – 3 anketas.

Apie Europos Sąjungos finansinę paramą Lietuvai, teikiamą per struktūrinius fondus, buvo girdėję 86 respondentai, visiškai apie ją negirdėjo 2.

Buvo 79 respondentai, manantys, kad ES lėšos padeda kelti rajono socialinį-ekonominių lygį, 3 su tuo nesutiko, o 4 pareiškė neturintys savo nuomonės šiuo klausimu.

Į klausimą ar pakanka informacijos apie ES struktūrinių fondų finansinę paramą „Taip“ atsakė 29 respondentai, 41 atsakė „labiau taip, negu ne“, 10 atsakė „Labiau ne, negu taip“, 2 atsakė, kad informacijos neužtenka, o 4 neturėjo savo nuomonės.

Į klausimą apie tai, kas geriausiai pateikia informaciją apie ES, respondentai geriausiais balais įvertino specialius leidinius, spaudą, informaciją, pateiktą seminarų ar konferencijų metu bei informaciją, gautą asmeninių kontaktų metu. Blogiausiais balais buvo įvertintas radijas ir televizija.

Galimybes pasinaudoti ES parama respondentai įvertino truputį aukščiau nei vidutiniškai – 43 respondentai davė tik 3 balus, 18 respondentų davė 1 arba 2 balus, o aukštais (4-5) balais šias galimybes įvertino 25 respondentai.

Į klausimą, ką finansinė parama labiausiai įtakoja, geriausiais balais buvo įvertinta įtaka žemės ūkiui, taip pat infrastruktūros vystimuisi ir socialinio-ekonominio lygio kilimui. Kiek mažiau gerais balais įvertinta įtaka verslo vystimuisi, o žemiau, negu vidutiniškai buvo įvertinta įtaka socialinių paslaugų kokybės gerinimui.

Į klausimą, ar teko susipažinti su paraiškų, teikiamų ES fondų finansinei paramai gauti rengimo, teikimo ir projektų administravimo procesu iš 86 respondentų - girdėjusių apie ES paramą- 55 atsakė, kad teko, o 31 su tuo nebuvo susidūrę.

Respondentų, kuriems teko susipažinti su paraiškų, teikiamų ES fondų finansinei paramai gauti rengimo, teikimo ir projektų administravimo procesu buvo paprašyta atsakyti į klausimus, susijusius su praktiniais paraiškų rengimo ir administravimo niuansais.

Respondentų nuomone, atsakant į klausimą - kas turi rengti paraiškas, daugiausia (25) respondentų paminėjo, kad paraiškas turėtų rengti įstaiga kartu su konsultantais, 17 respondentų pažymėjo, kad paraiškas turėtų rengti pati įstaiga ir 13 respondentų visą paraiškos rengimą atiduotų konsultantams.

Tačiau projektų administravimą daugiausia respondentų (28) patiktų administruoti įstaigos darbuotojams, 23 administravimą patiktų įstaigos darbuotojams kartu su konsultantais, o 4 vis dėlto projektų administravimo paslaugas pirtų iš konsultantų.

Apklausoje iš labiausiai paraiškų rengimo procesui trukdančių veiksnių respondentai stipriausiai įtakančiu veiksniu pažymėjo paraiškos rengimo sudėtingumą, taip pat, anot respondentų, labai daug sunkumų sukelia neaiškumai ir prieštaravimai Gairėse, toliau pagal požymio stiprumą mažėjimo tvarka eina dideli projekto rengimo kaštai, būtinios

dokumentacijos stoka, trumpi terminai paraiškai parengti, žmoniškųjų išteklių patirties ir kompetencijos stoka savivaldybėse, bei informacijos stoka.

Vertinant Įgyvendinančiųjų institucijų ekspertų darbą (kompetencija) vertinant pateiktas paraiškas respondentai ekspertų kompetenciją įvertino žemiau nei vidutiniškai, o jų žinias – tik vidutiniškai. Užklausimų, siunčiamų paraiškų vertinimo metu tikslingumą įvertino daugiau nei vidutiniškai, tačiau užklausimų reikalavimų logiškumą įvertino tik vidutiniškai. Laiką, duodamą atsakyti į užklausimus, respondentai įvertino labai prastai ir aukščiausiais balais įvertino teiginį, kad dėl ilgo paraiškų vertinimo padidėja projekto įgyvendinimo kaštai (dėl pastoviai kylančių kainų) ir sutrumpėja projekto įgyvendinimo trukmė.

Į klausimą „ar esate patenkinti tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų, vertinančių paraiškas darbu, kompetencija, lankstumu?“ daugiausia respondentų atsakė, kad jie yra vidutiniškai patenkinti arba nepatenkinti.

Į klausimą „Ar esate patenkinti tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų, prižiūrinčių projektų vykdymą, darbu?“ daugiausia respondentų davė vidutinišką įvertinimą, tačiau nebuvo nė vieno, kuris jų darbą įvertintų labai gerai.

Paklausti, kas sukelia didžiausias problemas, išskylančias vykdant projektus, respondentai, kaip didžiausią problemą išskėlė sudėtingą projekto įgyvendinimo administravimą. Taip pat, anot respondentų, didelė problema yra lėšų trūkumas, kuris iškyla padidėjus projekto kaštams dėl per ilgo paraiškos vertinimo bei nepakankamos konsultacijos iš įgyvendinančiųjų institucijų. Vidutiniškai buvo įvertintas projektus administruojančių darbuotojų patirties trūkumas, viešos informacijos apie projektų vykdymą trūkumas ir specialistų, dirbančių įgyvendinančiose institucijose kompetencijos ir kvalifikacijos stoka. Truputį mažiau, nei vidutiniškai problemas kelia korupcija įgyvendinančiųjų institucijų darbe.

Efektyvesniam ES fondų lėšų įsisavinimui respondentų nuomone daugiausia įtakos turi darbuotojų, pritraukiančių ES lėšas, finansinis skatinimas ir papildomų darbuotojų priėmimas darbui su ES finansuojamais projektais. Taip pat gerokai didesnę nei vidutinišką įtaką ES lėšų įsisavinimui turi didesnio turimų darbuotojų skaičiaus įtraukimas į projektų rengimą bei didesnio turimų darbuotojų skaičiaus įtraukimas į projektų vykdymą bei administravimą. Truputį daugiau nei vidutiniškai buvo įvertintas darbuotojų kompetencijos projektų rengimo srityje ugdomas bei naudojimas konsultacinių įmonių paslaugomis, tam skiriant papildomas biudžeto lėšas.

Į klausimą, kiek Kelmės rajono savivaldybės administracijoje turėtų būti darbuotojų, tiesiogiai dirbančių projektų rengimo ir administravimo srityje net daugiau negu pusė respondentų (29) atsakė, kad turėtų dirbti daugiau nei 5 darbuotojai, dešimt respondentų atsakė, kad turėtų dirbti 5 darbuotojai, septyni atsakė, kad 4; devyni, kad 3, o vienas respondentas atsakė, kad turėtų dirbti 2 darbuotojai (tiek, kiek yra tiesiogiai dirbančių projektų rengimo ir

administravimo srityje dabar). Sumažinti tokių darbuotojų skaičiaus nepasiūlė nė vienas respondentas.

Respondentų nuomone didžiausia motyvacija įvairių skyrių darbuotojams dirbti papildomą darbą prie projektų, neįeinantį į jų tiesiogines pareigas, būtų:

- kas mėnesį mokamas priedas prie atlyginimo, kol tęsis projektas – šį atsakymą pažymėjo 25 respondentai,
- apmokėjimas už papildomas valandas, dirbtas įgyvendinant projektą – 22 respondentai,
- išmokamas vienkartinis priedas už darbą prie projekto – 8 respondentai.
- Nė vienas iš šioje apklausoje dalyvavusių respondentų neatsakė, kad darbuotojai neturėtų būti skatinami, o darbą prie projektų įgyvendinimo turėtų atlikti geranoriškai.

IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

- *Darbe nustatyta, kad ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimo procesas yra gana sudėtingas, todėl manome, kad būtina siekti padaryti jį kiek įmanoma paprastesniu, kas įgalintų tinkamai įsisavinti Europos Sąjungos regionams skiriamas lėšas.*
- *Darbe nustatyta, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijai planuoti numatomas rajone įgyvendinti investicines priemones trukdo Tarpinių institucijų numatomų kvietimų teikti paraiškas ES finansavimui gauti grafikų nebuvimas, todėl siūlome teikti pasiūlymus Tarpinėms institucijoms ar kitais būdais įtakoti, kad kiekviena atsakinga institucija planuotų ir paskelbtų paraiškų priėmimo datas bei terminus jų administruojamoms priemonėms keliems metams į priekį.*
- *Darbe nustatyta, kad Kelmės rajono savivaldybėje investicijos kai kada yra planuojamos neracionaliai (dalis paskubom numatytų įgyvendinti projektų taip ir lieka neįgyvendinti dėl labai mažo aktualumo rajonui arba dėl nerealumo), todėl siūlome atsakingiau planuoti į Kelmės rajono strateginį planą ir Šiaulių regiono strateginį planą įtraukiamas priemones, pagal kurias bus įsisavinamos investicijos Kelmės rajone ir kuo tiksliau numatyti joms reikalingas lėšas.*
- *Darbe nustatyta, kad Kelmės rajono savivaldybės politikai (tarybos nariai ir rajone veikiančių partijų pagrindiniai veikėjai) dar gana mažai dalyvauja investicinių projektų įgyvendinimo planavime (dažnai tik pritaria projekto paraiškos teikimui ES paramai gauti), todėl siūlome juos aktyviau įtraukti į projektų planavimo, rengimo ir vykdymo procesus.*
- *Darbe nustatyta, kad ne visada Kelmės rajono savivaldybės administracija gali teikti paraiškas ES struktūrinių fondų paramai gauti, nes neturi tam reikalingų papildomų dokumentų (investicinių projektų, techninės dokumentacijos ir kt.), todėl siūlytume nusprendus rengti projektus ir juos įtraukus į Kelmės rajono bei Šiaulių regiono strateginius planus, pradėti rengti jų investicinius projektus bei technines dokumentacijas, kad būtų galima laiku pateikti paraiškas ES finansavimui gauti.*
- *Atlikti tyrimai leidžia teigti, kad įgyvendinant ES finansuojamus projektus kartais pritrūksta laiko, numatyto kai kurioms projekto veikloms (ypač vešiesiems pirkimams) atlikti, todėl siūlome: rengiant paraiškas atsižvelgti į numatomą projektų vykdymo laiką ir jį nustatyti pakankamą projektui įgyvendinti, taip pat, reikėtų numatyti pakankamą laiką viešųjų projekto pirkimų organizavimui (atsižvelgiant į LR Viešųjų pirkimų įstatymo numatytus terminus).*

- *Darbe atlikti tyrimai leidžia teigti, kad, prieš rengiant paraiškas ES finansavimui gauti, būtina kokybiškai parengti galimybių studijas, investicinius projektus, verslo planus, techninius projektus, todėl manome, kad šių dokumentų rengimo paslaugoms atlikti turėtų būti parenkamos didelę patirtį tose srityse turinčios konsultacinės įstaigos, tačiau jų darbai privalo būti atlikti prižiūrint ir padedant atitinkamos srities specialistams. Kad išvengti nekokybiškų paslaugų gavimo ir sunkumų dirbant su konsultacinėmis įmonėmis, rengiant technines užduotis investicinius projektus ar paraiškas rengiančių konsultacinių įmonių viešiesiems pirkimams siūlome nustatyti aukštus kvalifikacinius reikalavimus ir sudaryti išsamias paslaugų atlikimo sutartis.*
- *Atsižvelgdami į darbe atliktus tyrimus, manome, kad konsultacines įmones savivaldybė turėtų samdyti tik investicinių projektų/galimybių studijų rengimui, o paraiškas rengti savo jėgomis. Todėl siūlytume patiems savivaldybės administracijos specialistams rengiant paraiškas sutaupytas lėšas geriau panaudoti papildomų - projektų rengimo ir įgyvendinimo srityje dirbančių - specialistų etatams apmokėti.*
- *Atliekant šį darbą nustatyta, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir investicijų skyrius yra atsakingas už labai platų darbų spektrą, dėl šios priežasties dažnai ES lėšų pritraukimui bei jų galimo panaudojimo planavimui nėra skiriamas pakankamas dėmesys, o specialistai tiesiogiai dirbantys ES lėšų pritraukimo srityje yra iš dalies izoliuoti nuo pirminės informacijos apie ES paramos įsisavinimą, todėl manome, kad yra tikslinga siūlyti apsvarstyti, gal Kelmės rajono savivaldybės administracijoje būtų racionaliau įkurti atskirą skyrių (Pvz.: Investicijų), kuris dirbtų tik su ES investicijomis ir projektais.*
- *Atlikti tyrimai leidžia teigti, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijoje dar nėra pakankamai kvalifikuotų specialistų, kurie galėtų sėkmingai dirbti su ES struktūrinių fondų projektais, todėl manome, kad, norint kuo sėkmingiau įsisavinti ES struktūrinių fondų paramą atokesniuose ir ekonomiškai silpnesniuose Lietuvos regionuose – šiuo atveju Kelmės rajone – reikia kuo daugiau pastangų ir lėšų skirti projektus administruojančių specialistų rengimui ir jų kvalifikacijos kėlimui.*
- *Atlikti tyrimai leidžia teigti, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijoje kasmet didėja darbo apimtys projektų rengimo bei administravimo srityje, bet yra per mažai darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su projektais, todėl manome, kad yra tikslinga siūlyti įsteigti administracijoje dar kelis etatus šios srities specialistams: siūlytume priimti dar nors po vieną projektų vadovą ir finansininką, kurie galėtų tinkamai vykdyti ES finansuojamus projektus, vesti struktūrinių fondų projektų apskaitą (projektų finansinė apskaita yra vykdoma atskirai nuo savivaldybės administracijos apskaitos, valdomos*

atskiros banko sąskaitos), teikti projektų mokėjimų prašymus bei pildyti ataskaitas, kurios yra specifinės ir labai imlios darbui.

- ***Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad Kelmės rajono savivaldybės administracijoje yra per mažai darbuotojų, tiesiogiai dirbančių su projektais,*** galėtų būti apsvarstyta galimybė samdyti žmones tik projektų įgyvendinimo laikotarpiui, mokant jiems atlyginimą iš ES fondų lėšų, o darbo vietą suteikiant savivaldybėje, kaip tai dažnai daroma Šiaurės šalyse – ypač Suomijoje.
- ***Atlikę anketinės apklausos analizę nustatėme, kad daugelis specialistų kaip veiksnį, labiausiai įtakojantį efektyvesnį ES fondų lėšų įsisavinimą, nurodė darbuotojų, pritraukiančių ES lėšas, finansinį skatinimą bei papildomų darbuotojų priėmimą darbui su ES finansuojamais projektais,*** todėl manome, jog yra tikslinga siūlyti, kad savivaldybės administracija, pavedusi skyriams atlikti papildomą darbą, susijusį su projektų vykdymu, turėtų numatyti lėšas prie projekto dirbančių specialistų papildomam darbo užmokesčiui ir turėtų sudaryti jiems palankesnes darbo sąlygas (kad darbuotojas projekto vykdymo veikloms įgyvendinti galėtų naudotis savo darbo vieta, įstaigos orgtechnika ir kitomis priemonėmis). Taip pat siūlytume, kad savivaldybės administracija suteiktų galimybes projektus administruojantiems asmenims dirbti pagal papildomas darbo sutartis po jų tiesioginio darbo valandų jei projekto administravimas užima daugiau laiko, nei trunka tiesioginis darbas. Atlyginimą už papildomą darbą prie projekto kai kada finansuoja struktūriniai fondai.
- ***Darbe nustatyta, kad ES finansinė parama vešiesiems subjektams yra teikiama tik socialine - ekonomine prasme atsiperkantiems projektams,*** todėl manome, kad rengiant paraiškas, planuojant ir vykdant projektus būtina numatyti įvykdytų projektų finansinio ir investicinio testavimo užtikrinimą.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymas// Valstybės žinios 2000, Nr.66-1987.
2. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2002, Nr. 123-5558.
3. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 4, 6 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2004, Nr. 116-4324.
4. Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo 2, 10 straipsnių pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2006, Nr. 77-2972 (2006-07-14).
5. Lietuvos Respublikos apskrities valdymo įstatymas // Valstybės žinios. 1994, Nr. 101-2015.
6. Darnaus vystymosi strategija // Valstybės žinios. 2003, Nr. 89-4029.
7. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano“ // Valstybės žinios. 2002, Nr. 110-4852.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl probleminių teritorijų išskyrimo kriterijų“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 35-1483.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl nacionalinės regioninės plėtros tarybos sudarymo, jos sudėties, nuostatų patvirtinimo ir pirmininko skyrimo“ // Valstybės žinios. 2003, Nr. 69-3132.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos regionų plėtros programos ir jos įgyvendinimo 2003–2005 metų priemonių“ // Valstybės žinios. 2002, Nr. 117-5859.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl regioninės politikos iki 2013 metų strategijos“ // Valstybės žinios. 2005, Nr. 66-2370.
12. Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2002m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 482 “Dėl regionų plėtros planų parengimo ir atnaujinimo metodikos“
13. Valstybės ilgalaikės raidos strategija// Valstybės žinios 2002, Nr. 113-5029.
14. Bagdzevičienė R., Rimas J., Venckus A. Regionų ekonomikos plėtros strategija// Regionų plėtra – 2002: tarptautinės konferencijos pranešimų medžiaga. Kaunas: Technologija, 2002.
15. Brazas A. Europos Sąjunga: struktūriniai fondai ir regioninė politika.- Vilnius: Pradai, 1998.
16. Brazas A., Kaušaitė R. Europos Sąjunga ir jos institucijos, regionų komitetas. – Vilnius: Pradai, 1998.

17. Burneika D., Bagočiūtė A. Regioninės politikos raida Baltijos šalyse 1990-2000 metais: lyginamieji aspektai // Geografijos metraštis. 2002, Nr. 35 (1-2).
18. Burneika D. Regioniniai bendrosios ūkio būklės skirtumai ir jų raida Lietuvoje // Geografija. 2004. T.40. Nr.1.
19. Europos Komisija. Darbas regionų labui. – Liuksemburgas: Europos Bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2004.
20. Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Europos Sąjungos struktūrinių fondų administravimas Lietuvoje. – Vilnius: Spauda, 2004.
21. Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. – Kaunas: Judex, 2002.
22. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES struktūrinių fondų parama savivaldybėms ir apskričių administracijoms. – Vilnius: Europos namai, 2005.
23. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES struktūrinių fondų parama kaimo plėtrai ir žuvininkystei. – Vilnius: Europos namai, 2005.
24. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES struktūrinių fondų parama privačiam sektoriui. – Vilnius: Europos namai, 2005.
25. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, Europos Sąjunga. ES struktūrinių fondų parama viešajam sektoriui. – Vilnius: Europos namai, 2005.
26. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija, Europos Sąjunga. Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos viešinimo gairės projektų vykdytojams. – Vilnius: Europos namai, 2004.
27. Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija. Lietuvos ūkio (ekonomikos) ilgalaikė plėtros iki 2015 metų strategija. – Vilnius: Laisvos reklamos idėjos, 2003.
28. Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija, ES struktūriniai fondai – Lietuvai. – Vilnius: Išleista Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Lietuvos Respublikos lėšomis ISBN 9955-562-17-X, 2005.
29. Lietuvos Respublikos Ūkio ministerija, ES struktūrinių fondų paramos vadovas viršųjų projektų rengėjams. – Vilnius: Spauda, 2004.
30. Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija. ES parama Lietuvai. Phare programa 1991-1999. – Vilnius: Aidai, 2000.
31. Mačys G. Regionų ekonomika, politika ir valdymas Lietuvoje. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2005.
32. Nakrošis V. ES regioninė politika ir struktūrinių fondų valdymas. - Vilnius: Eugrimas, 2003.

33. Petkevičius A. Regional policy in Lithuania on the eve of EU Structural funds. – Vilnius: Spauda, 2001.
34. ES regioninė politika ir struktūriniai fondai // http://www.takas.lt/verslas/bk_straipniai.php?st=view&msg_id=1106 ; prisijungimo laikas: 2006-09-25.
35. Apie ES struktūrinius fondus. LR Finansų ministerijos tinklapis // <http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?pathid=7F60FE69064922B4C2256F2400270866> ; prisijungimo laikas: 2006-09-25.
36. Darbas regionų labui. Europos Bendrijos. 2003. P.5 // http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/move/27/working2004_lt.pdf; prisijungimo laikas: 2006-09-20.
37. Įvadas į PHARE, ISPA ir SAPARD programas // http://www.eudel.lt/lt/paramos_programos/; prisijungimo laikas: 2006-09-20.
38. Commission of the European Communities. Third progress report on cohesion: Towards a new partnership for growth, jobs and cohesion. Brussels, 2005. P.3-4// [http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/interim3/com\(2005\)192short_en.pdf](http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/interim3/com(2005)192short_en.pdf); prisijungimo laikas: 2006-09-20.
39. Regioninė politika ir struktūrinės priemonės - dėl ko deramasi? // <http://www.euroverslas.lt/?1468932287>; prisijungimo laikas: 2006-09-20.
40. Astrauskas A. Regioninės politikos aspektai Europos kontekste, 2004// http://www.vrm.lt/index.php?id=131&backPID=129&begin_at=210&tt_news=336&; prisijungimo laikas: 2006-10-28.
41. LR VRM Regioninės politikos departamentas. Regioninės politikos formavimas// <http://www.vrm.lt/index.php?id=533>; prisijungimo laikas: 2006-11-03.
42. Vaitekūnas S. Apskritys ar regionai? // <http://ausis.gf.vu.lt/mg/nr/2001/03/3ap.html> ; prisijungimo laikas: 2006-11-03.
43. Interreg III Lietuvoje 2004-2006 m. // <http://www.interreg.lt/>; prisijungimo laikas: 2006-09-20.
44. ES parama savivaldybėms // <http://www.lsa.lt/esparama/index.php?id=16>; prisijungimo laikas: 2006-09-20.
45. Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros iki 2004 metų strateginių krypčių ir smulkaus ir vidutinio verslo plėtros 2002-2004 metų priemonių įgyvendinimo ataskaita // http://www.ukmin.lt/files/Pramone/svv/svv_2002_2004_ataskaita_08_18.doc; prisijungimo laikas: 2006-10-28.

46. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija // Bendrasis programavimo dokumentas.
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FE1A665AB47AAF272C2256F3A004D536C%3FopenDocument;
prisijungimo laikas: 2006-10-14.
47. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo būklė nuo įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d. //
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F8B87E49D83BD80C6C225722600468B43%3FopenDocument; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
48. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Metinės BPD įgyvendinimo ataskaitos //
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F0586B7173A98D9C7C22571EA0030B021%3FopenDocument; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
49. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimas 2004 m. //
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FB56F1F774AD400D7C2257098003CE0B4%3FopenDocument; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
50. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. ES struktūrinių fondų paramos sritys //
http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F7D577F9A260C0985C2256E6D0047ED17 ; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
51. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Kvietimai teikti paraiškas pagal Lietuvos 2004-2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą //
http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FAF6EDB60BB1F7B8DC22571A100416DAB%3FopenDocument ;
prisijungimo laikas: 2006-10-14.
52. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje //
http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F532BF02E40DBD39CC2256F3A004E23AD ; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
53. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. Priežiūros komitetas Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai //

- http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F7B61853F90FE3B72C2256FC400580966%3FopenDocument; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
54. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. ES struktūrinės paramos programų vertinimo tikslai // http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F07824AAAE391F257C225709700481C11; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
55. Lietuvos Respublikos Finansų ministerija. ES struktūrinės paramos programų vertinimas Lietuvoje // http://www.finmin.lt/finmin/content/document.jsp?doclocator=web%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F05F15B49450DB945C225709700447376; prisijungimo laikas: 2006-10-14.
56. Eurofunding Database // http://www.welcomeurope.com/bull/get_funds_info.asp ; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
57. Europos Sąjungos veiklos sritys // http://europa.eu/index_lt.htm ; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
58. Europos Sąjungos veikla. Regioninė politika // http://europa.eu/pol/reg/index_lt.htm ; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
59. Centrinė projektų valdymo agentūra – Naujienos: Pasirašyta beveik 3000 ES Struktūrinių fondų pa- // <http://www.cpva.lt/index.php?-536280457>; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
60. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FC4A0B1161A2BB199C2257065002DB53F%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23.
61. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. ES Sanglaudos politikos reforma // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F03EF0C31A2962EFBC225717D0034E8ED%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23.
62. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. Bendra informacija // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F03EF0C31A2962EFBC225717D0034E8ED%3FopenDocument Prisijungimo laikas 2006-11-23

63. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. Lietuvos 2007-2013 m. ES struktūrinės paramos strategija ir jos rengimas // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F5AA021E55125B874C225717D0025E63B%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23.
64. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. Veiksmų programos ir jų rengimas // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2F32A62782A763E727C225717D0025AE7A%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23.
65. ES finansinė parama. Pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui. Komisijos veikla // http://www.finmin.lt/finmin/selectpage.do?doclocator=%2Fweb%2Fstotis_inf.nsf%2F0%2FFD7B06F0E07A3413C225717D002A44A7%3FopenDocument; prisijungimo laikas 2006-11-23.
66. Introduction to EU funding // http://ec.europa.eu/grants/introduction_en.htm ; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
67. Grants, funds and programmes by EU policy // http://ec.europa.eu/grants/index_en.htm#policy; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
68. The Structural Funds. http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/prod/sf_en.htm ; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
69. The Cohesion Fund at a glance // http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
70. ISPA, Phare and SAPARD // http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/ispa/enlarge_en.htm; prisijungimo laikas: 2006-10-15.
71. The European Union Solidarity Fund // http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/solidar/solid_en.htm; prisijungimo laikas: 2006-10-15.

SANTRAUKA

ES projektų valdymo sistema ir problemos. Kelmės rajono savivaldybės administracijos atvejis.

Reikšminiai žodžiai: Europos Sąjungos regioninė politika, ES struktūriniai fondai, Struktūrinių fondų paramos teikimo principai, Europos Sąjungos pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui, LR regioninė politika, Lietuvos 2004-2006m. bendrasis programavimo dokumentas, ES projektų valdymo sistema Lietuvoje, struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema, Lietuvos pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui, socialinė-ekonominė situacija Kelmės rajone, ES lėšų pritraukimas, ES struktūrinių fondų projektų valdymas.

Anotacija: magistro baigiamojo darbo tikslas - apžvelgti ES ir Lietuvos regioninę politiką, ES Struktūrinių fondų paramos teikimo principus, Struktūrinių fondų lėšų administravimo sistemą Lietuvoje bei praktinį ES Struktūrinių fondų lėšų panaudojimą ganėtinai silpnai socialiniu – ekonominiu požiūriu išvystytame Kelmės rajone. Šiame darbe trumpai apžvelgiami Kelmės rajono savivaldybės administracijos vykdyti ir vykdomi projektai, jų administravimo pasidalijimas tarp skyrių ir specialistų, taip pat analizuojami paraiškų ES struktūriniams fondams rengimo, teikimo ir projektų administravimo reikalavimai bei problemos, išskylančios pritraukiant ES struktūrinių fondų lėšas bei įgyvendinant ES finansuojamus projektus.

ES Struktūrinių lėšų parama, kurią būdama Europos Sąjungos nare gauna Lietuva, papildo nacionalines investicijas ir prisideda prie vieno pagrindinių Europos Sąjungos regioninės politikos tikslų – mažinti įvairių ES valstybių regionų socialinės ir ekonominės plėtros skirtumus, skatinti mažiau išvystytų Europos regionų, tarp jų ir Lietuvos, ekonominę augimą ir gerinti visuomenės gyvenimo kokybę.

Šio magistro baigiamojo darbo pirmajame skyriuje yra apžvelgiama Europos Sąjungos regioninė politika ir labai ryškūs vidiniai šalių narių socialiniai - ekonominiai skirtumai, susiję su pajamomis ir galimybėmis, išryškėję tarp ES valstybių po paskutinės plėtros bei jų priežastys. Taip pat yra apžvelgiama paramos silpnesniems ES regionams teikimo sistema per ES Struktūrinius fondus, kaip priemonė sumažinti skirtumus tarp atskirų ES regionų. Šiame darbe nagrinėjami keturių pagrindinių Struktūrinių fondų paramos teikimo principai ir finansavimo pagal tikslus sistema bei apžvelgiamas Europos Sąjungos pasirengimas 2007-2013m. laikotarpiui.

Antrajame šio darbo skyriuje apžvelgiama ES projektų valdymo sistema Lietuvoje. Trumpai aprašoma Lietuvos Respublikos socialinė – ekonominė situacija bei LR regioninė politika, Lietuvos 2004-2006m. bendrasis programavimo dokumentas, kuriame dokumente yra išdėstyta 2004-2006 metų Lietuvos ūkio plėtros strategija, išskirti prioritetai, apibūdintos jų įgyvendinimo priemonės, nurodyti ES ir nacionalinio finansavimo šaltiniai, pateikta struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema. Darbe apžvelgiami penki BPD prioritetai, kurie įgyvendinami pagal numatytas 26 priemones. Taip pat apžvelgiama ES struktūrinių fondų lėšų administravimo sistema Lietuvoje bei pagrindinių – vadovaujančiosios, mokėjimų ir tarpinių – institucijų veikla bei administracinis pareigų pasidalijimas. Šios dalies pabaigoje trumpai pristatomas Lietuvos pasirengimas 2007-2013m. ES Struktūrinės paramos įsisavinimui bei pagrindinės naujovės, kurios planuojamos vykdant ES fondų paramos įsisavinimą sekančiu periodu.

Magistro baigiamojo darbo trečioje dalyje apžvelgiama socialinė-ekonominė situacija Kelmės rajone bei rajono savivaldybės administravimo struktūra. Nagrinėjama, kaip ES projektų planavimo, rengimo ir vykdymo funkcijas pasiskirsto savivaldybės politinis ir administracinis lygmenys. Didžiausią darbo, susijusio su paraiškų ES struktūriniams fondams rengimu atlieka savivaldybės administracijos skyrių specialistai, todėl šiame darbe plačiausiai nagrinėjama jų darbo srities specifika. Be to šiame darbe trumpai apžvelgiami Kelmės rajono savivaldybės administracijos vykdyti ir vykdomi projektai, jų administravimo pasidalijimas tarp skyrių ir specialistų.

Darbe analizuojami paraiškų ES struktūriniams fondams rengimo, teikimo ir projektų administravimo reikalavimai bei problemos, iškytančios pritraukiant ES struktūrinių fondų lėšas bei įgyvendinant ES finansuojamus projektus.

Magistrinio darbo rengimo metu buvo vykdoma Kelmės rajono savivaldybės gyventojų bei savivaldybės administracijos darbuotojų anketinė apklausa apie jų žinias apie Europos Sąjungos paramą Lietuvai, jos gavimo bei panaudojimo problemas. Pateikiami susisteminti anketinės apklausos rezultatai.

Išvadų ir pasiūlymų dalyje pateikiamos pagrindinės išvados, gautos analizuojant su ES struktūrinių fondų paramos įsisavinimu susijusią informaciją bei šio magistro baigiamojo darbo autorei dirbant praktinį darbą Kelmės rajono savivaldybės administracijoje: pritraukiant ES fondų lėšas bei įsisavinant jų paramą. Taip pat šioje dalyje pateikiami pasiūlymai, kaip būtų galima pagerinti ES lėšų pritraukimą ir numatomi galimi problemų, iškytančių projektiniame darbe, sprendimo būdai.

SUMMARY

Management system and problems of EU projects. The case in Kelme municipality administration

Key words: regional policy of EU, EU structural funds, the principles of support from structural funds, the preparation of EU for the period of 2007-2013, Lithuanian regional policy, Lithuanian general programming document of 2004-2006, EU projects management system in Lithuania, structural funds' resources administrative system, preparation of Lithuania for 2007-2013 for the assimilation of EU structural support, social-economical situation in Kelme region, indraft of EU resources, management of EU structural fund projects.

Annotation: the goal of the final Master's work- to survey regional policy of EU and Lithuania, the supply principles from EU structural funds, the administrative system of structural fund resources in Lithuania and the use of the resources from structural funds in quite socially – economically weak Kelme region. The fulfilled and still in action projects in Kelme municipality administration are being surveyed in this work, the administrative division among the departments and specialists, the preparation, presentation and administrative requirements and problems of applications for EU structural funds which arise are also analyzed .

The support of EU structural funds, which is provided for Lithuania as a member of EU, supplement national investment and contributes to one of the main goals of regional policy of EU- to reduce the social and economical differences among EU states regions, to stimulate the economical growth and improve the quality of social life of less developed European regions , Lithuania being one of them.

In the first part of this work the regional policy of EU is viewed also very clear social and economical differences, connected with income and possibilities, which showed up among the EU states during the last expansion and their reasons. Also the supply system for less developed countries through EU structural funds, as one of the ways to decrease the differences among different EU regions. Several principles of the main EU structural funds and the financing system according to the goals are viewed in the work and also the preparation of EU for the period of 2007-2013.

In the second part of the work the management system of EU projects in Lithuania is analyzed. There is a short description of social and economical situation in Lithuania and its regional policy, also Lithuanian general programming document of 2004-2006, where the

development strategy of 2004-2006 in Lithuania is presented, priorities are distinguished and the fulfillment measures are described. EU and national financial sources are pointed out and the administrative system of structural funds is presented. Five priorities of BPD are viewed, which are fulfilled by 26 foreseen measures. Also the administrative system of EU structural funds in Lithuania and its main – managing, payment and transitional – institutions activities and the division of administrative duties. At the end of this part there is a short presentation of Lithuania's preparation for 2007-2013 to assimilate the EU structural funds and main novelties, which are planned through the EU support funds in the next period.

In the third part of the work social- economical situation and regional administration structure in Kelme region are viewed. It is analyzed how the planning, preparation and fulfillment of EU projects in the region go on, how the fulfillment functions are divided in the municipality political and administrative level. The most work, connected with the preparation of applications to EU support funds, is performed by the specialists from the municipality administration, so the special features of this area are widely analyzed in this part. Besides there is a short view of the projects, which are performed by the municipality administration, the division of their administration among the departments and specialists.

The problems and requirements of applications' preparation and presentation are analyzed as well as the problems which arise attracting EU structural funds and fulfilling them.

During the preparation of this work one of the ways was to present the questionnaire to the citizens of the municipality and to administrative employees about their knowledge about EU support to Lithuania, the usage and obtaining problems. Systemized results of the questionnaire are presented.

In the part of conclusions and suggestions the main conclusions, got after the analysis of EU structural funds assimilation information also the practical experience of the author of this work in Kelme municipality administration: attracting and assimilating the support from EU structural funds. Also the suggestions how to improve the attraction of EU funds are presented and possible problems as well as the ways of solution which arise in project works.

Pagrindiniai Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys ES struktūrinių fondų valdymą:

- Tarybos 1999 m. birželio 21 d. reglamentas Nr.1260/1999 dėl bendrųjų struktūrinių fondų principų;
- Tarybos 2003 m. gegužės 26 d. reglamentas Nr. 1105/2003, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999, nustatantį bendrąsias nuostatas dėl struktūrinių fondų;
- Komisijos 2001m. kovo 2d. reglamentas 438/2001, nustatantis išsamias Tarybos (EB) reglamento Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl struktūrinių fondų paramos valdymo ir kontrolės sistemų;
- Komisijos 2001m. kovo 2 d. reglamentas Nr. 448/2001, nustatantis išsamias Tarybos (EB) reglamento Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl iš struktūrinių fondų suteiktos paramos finansinių koregavimų atlikimo tvarkos;
- Komisijos 2000m. liepos 28 d. reglamentas 1685/2000, nusakantis išsamias Europos Tarybos (EB) reglamento Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl struktūrinių fondų bendrai finansuojamos veiklos išlaidų tinkamumo;
- Europos Parlamento ir Tarybos 1999m. liepos 12 d. reglamentas 1783/1999 dėl Europos regioninės plėtros fondo;
- Europos Parlamento ir Tarybos 1999m. liepos 12 d. reglamentas 1784/1999 dėl Europos socialinio fondo;
- Tarybos 1999m. gegužės 17 d. reglamentas 1257/1999 dėl Žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo paramos kaimo plėtrai ir iš dalies pakeičiantis bei panaikinantys tam tikrus reglamentus;
- Tarybos 1999m. birželio 21 d. reglamentas 1263/1999 dėl Žuvininkystės finansinio instrumento;
- Komisijos 2000m. kovo 28 d. reglamentas 643/2000 dėl euro taikymo tvarkos struktūrinių fondų biudžeto valdymo tikslais;
- Komisijos 2001 m. sausio 12 d. reglamentas Nr.69/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo de minimis valstybės pagalbai;
- Komisijos 2001 m. sausio 12 d. reglamentas Nr. 70/2001dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms;
- Komisijos 2001 m. sausio 12 d. reglamentas Nr. 68/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbai mokymui;

- Komisijos 2000m. gegužės 30 d. reglamentas 1159/2000 dėl informacijos ir viešumo priemonių, kurias valstybės narės turi įgyvendinti dėl paramos iš struktūrinių fondų;
- Komisijos 2004 m. birželio 18 d. sprendimas Nr. C(2004)2120 patvirtinantis Bendrijos struktūrinės paramos, skiriamos pagal 1 tikslą Lietuvoje, Bendrąjį programavimo dokumentą.

**Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo būklė
nuo įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d.**

Prioritetas	Prioriteto pavadinimas	2004-2006 m. įsipareigojimai, (mln.Lt)**			Pasirašyta sutarčių ****				[sisavinta lėšų (mln. Lt)]					
					Nuo BPD įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d. pagal duomenis iš SFMIS (prisijungta_2006_11_03)				Deklaruotinos lėšos nuo BPD įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d. pagal duomenis iš SFMIS (prisijungta_2006_11_03)			Projektams įgyvendinti išleistos lėšos nuo BPD įgyvendinimo pradžios iki 2006 m. spalio 31 d. pagal duomenis iš SFMIS (prisijungta_2006_11_03)		
		Iš viso:	Lietuvos lėšų dalis (NB)	ES lėšų dalis	vnt.*	Sutarčių vertė (mln. Lt)*		ES lėšų dalis nuo įsipareigojimų ES dalies (%)	viso:*	iš jų ES lėšos*	ES lėšų dalis nuo ES įsipareigojim ų (%)	viso: * 1	iš jų ES lėšos*	ES lėšų dalis nuo ES įsipareigojim ų (%)
5	6	7=6/3	8	9	10=9/3	11	12							
		1=2+3	2	3	4	5	6	7=6/3	8	9	10=9/3	11	12	12=12/3
	Viso BPD:	4159,372	1068,519	3090,853	2957	3785,3	2694,8	87%	973,5	696,9	23%	1.427	819	27%
1. Prioritetas	Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra	1585,213	386,888	1198,324	470	1486,6	1058,8	88%	472,3	347,1	29%	511,9	369,3	31%
2. Prioritetas	Žmogiškųjų išteklių plėtra	749,443	183,825	565,618	596	744,9	555,2	98%	63,5	47,3	8%	150,2	123,7	22%
3. Prioritetas	Gamybos sektoriaus plėtra	1038,126	270,122	768,004	189	933,6	649,1	85%	188,0	129,2	17%	358,5	139,1	18%
4. Prioritetas	Kaimo plėtra ir žuvininkystė	662,956	196,775	466,181	1608	547,0	376,8	81%	232,7	160,5	34%	388,0	174,0	37%
5. Prioritetas	Techninė pagalba	123,634	30,909	92,726	94	73	55	59%	17,1	12,8	14%	17,9	13,5	15%

* Lentelės 4,5,6,8,9,11,12 kiltis Finansų ministerija pildo iš SFMIS. Pateiktų duomenų operatyvų įvedimą į SFMIS ir šių duomenų teisingumą užtikrina tarpinės institucijos.

* 1 Projekto vertė su privačiomis lėšomis

**[skaitant BPD 1.5. priemonės dalį už kurios administravimą yra atsakinga ši institucija

*** Galima paklaida dėl apvalinimo (+/-) 0,001 tikslumu

**** Pagal LR V 2006 m. gegužės 2 d. nutarimą Nr.390 - leista viršyti maksimalias lėšų sumas, dėl kurių 2006 m. asignavimų valdytojai turi teisę prisiimti įsipareigojimus, sudarydami sutartis dėl projektų, todėl pasirašytų sutarčių vertė viršija BPD numatytas kai kurioms priemonėms lėšas.

**Pagrindiniai Lietuvos Respublikoje galiojantys teisės aktai
susiję su Europos Sąjungos paramos administravimu**

1. Pagrindiniai LR Vyriausybės teisės aktai, nustatantys ES struktūrinių fondų administravimo tvarką:

- LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 2 d. nutarimas Nr. 935 „Dėl Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento patvirtinimo“ (Žin., [2004, Nr.123-4486](#); [2005, Nr.126-4480](#); [2006, Nr.86-3357](#));
- LR Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 11 d. nutarimas Nr. 950 „Dėl Priežiūros komiteto Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti sudarymo“ (Žin., [2004, Nr.128-4598](#));
- LR Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimas Nr. 649 „Dėl institucijų, atsakingų už Europos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004-2006 m. bendrajam programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų pasiskirstymo“ (Žin., [2001, Nr. 48-1676](#); [2005, Nr. 51-1700](#));
- LR Vyriausybės 2006 m. gegužės 2 d. nutarimas Nr. 390 „Dėl maksimalios lėšų sumos, dėl kurios 2006 metais asignavimų valdytojai turi teisę prisiimti išpareigojimus, sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, patvirtinimo“ (Žin., [2006, Nr. 50-1811](#));
- LR Vyriausybės 2005 m. kovo 31 d. nutarimas Nr. 344 „Dėl maksimalios lėšų sumos, dėl kurios 2005 metais asignavimų valdytojai turi teisę prisiimti išpareigojimus sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, patvirtinimo“ (Žin., [2005, Nr.44-1419](#), [Nr.66-2369](#), [Nr.78-2826](#));
- LR Vyriausybės 2004 m. balandžio 10 d. nutarimas Nr. 394 „Dėl maksimalios lėšų sumos, dėl kurios 2004 metais asignavimų valdytojai turi teisę prisiimti išpareigojimus sudarydami sutartis dėl projektų, remiamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšų, įgyvendinimo pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento priemones, patvirtinimo“ (Žin., [2004, Nr. 53-1810](#));
- [LR Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimas Nr.1679](#) „Dėl pritarimo suderintam su Europos Komisija Lietuvos Bendrojo programavimo dokumento projektui“ (Žin., 2003, Nr. 123-5609).
- [LR Vyriausybės 2003 m. lapkričio 27 d. nutarimu Nr.1476](#) „Dėl Laikinojo priežiūros komiteto sudarymo Lietuvos 2004–2006 metų Bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti“ (Žin., 2003, Nr.113-5068).
- [LR Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimas Nr. 323](#) „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų administracinių gebėjimų administruoti ES struktūrinės paramos lėšas stiprinimo“
- [LR Vyriausybės 2002 m. vasario 7 d. nutarimas Nr.188](#) „Dėl priežiūros komisijos ir darbo grupės Lietuvos 2004–2006 metų Bendrojo programavimo dokumento projektui parengti sudarymo“
- [LR Vyriausybės 2001 gegužės 16 d. nutarimas Nr. 569](#) „Dėl Europos nacionalinių sąskaitų sistemos diegimo“.

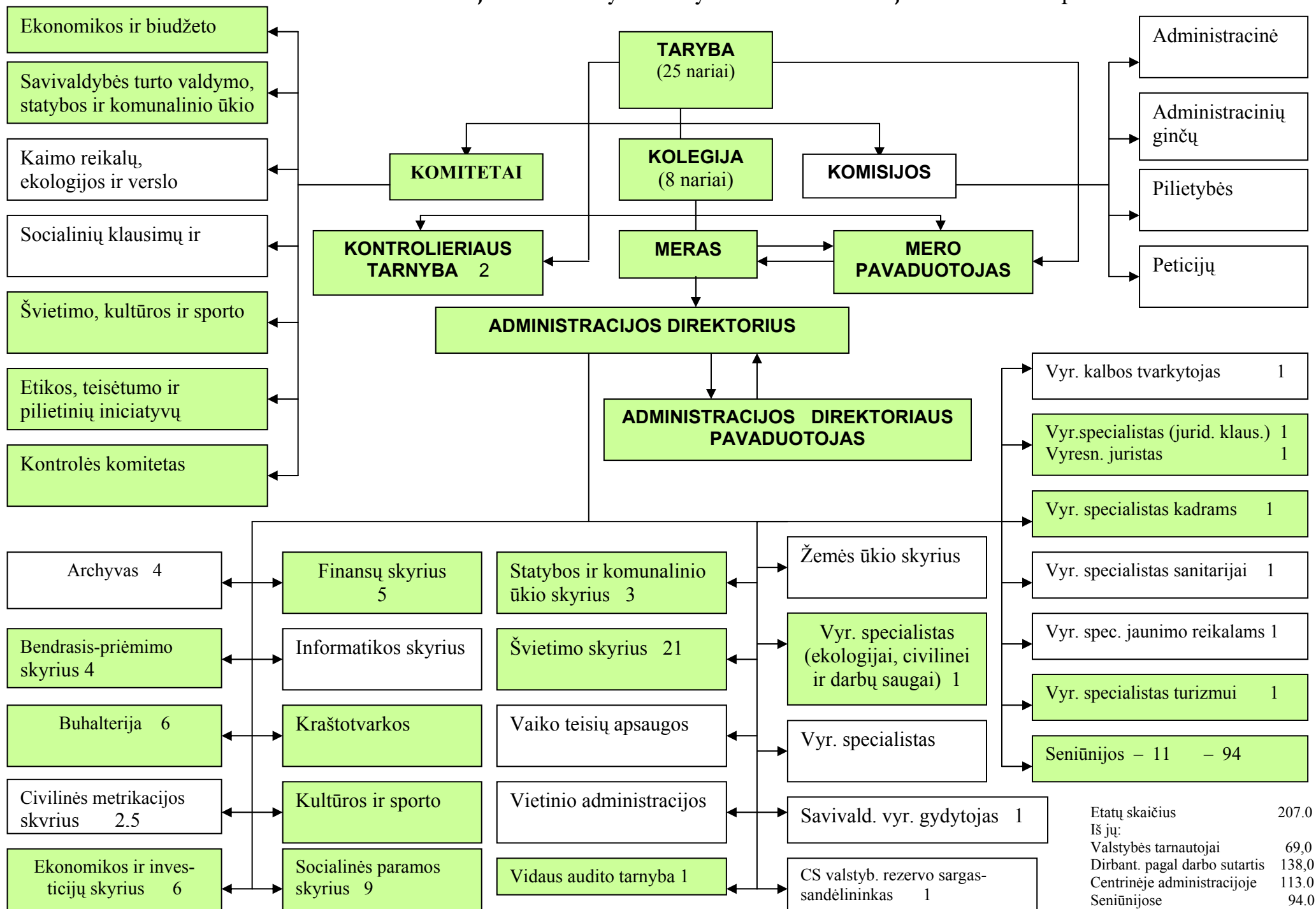
2. Pagrindiniai LR teisės aktai dėl 2007–2013 m. struktūrinės paramos:

- [LR Vyriausybės 2005 gegužės 2 d. nutarimas](#) „Dėl komisijos Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai rengti ir veiksmų programoms nustatyti sudarymo ir koordinuojančios institucijos paskyrimo" (Žin., [2005, 57-1956](#)).
- [LR Finansų ministro 2005 m. gegužės 11 d. įsakymas Nr. 1K-156](#) „Dėl Komisijos Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai rengti ir veiksmų programoms nustatyti personalinės sudėties“ (su pakeitimu).
- [LR Vyriausybės 2005 m. gruodžio 14 d. nutarimu Nr. 1351](#) „Dėl veiksmų programų Lietuvos 2007–2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijai įgyvendinti nustatymo“.
- [LR Finansų ministro 2006 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. 1K-070](#) „Dėl darbo grupių veiksmų programoms rengti personalinės sudėties patvirtinimo“.

3. Pagrindiniai LR finansų ministro teisės aktai, apibrėžiantys ES struktūrinių fondų administravimą Lietuvoje:

- [LR finansų ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. 1K-041](#) „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004 m. sausio 28 d. įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl projektų, finansuojamų įgyvendinant Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemones, teikimo, vertinimo ir atrankos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo" (Žin., 2005, Nr.21-667, [Nr. 64-2314](#)).
- Informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą ir suteiktos paramos viešinimo strategijos įgyvendinimo programos lygmens priemonių planas 2006 metams, patvirtintas [LR finansų ministro 2005 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr.1K-387](#) (Žin., 2005, 150-5499).
- [LR Finansų ministro 2006 m. liepos 13 d. įsakymas Nr.1K-254](#) „Dėl Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento rodiklių apskaičiavimo“;
- [LR Finansų ministro 2005 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr.1K-162](#) „Dėl struktūrinių fondų lėšų administravimo ir kontrolės Lietuvos Respublikos finansų ministerijoje“;
- [LR finansų ministro 2004 m. rugsėjo 13 d. įsakymas Nr.1K-309](#) „Dėl Priežiūros komiteto Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo priežiūrai atlikti personalinės sudėties“, pakeista 2005 sausio 31 d. įsakymu Nr. 1K-034, [2005 balandžio 27 d. įsakymu 1K-125](#)).
- Informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą ir suteiktos paramos viešinimo strategijos įgyvendinimo programos lygmens priemonių planas 2005 metams, patvirtintas [LR finansų ministro 2005 m. gegužės 11 d. įsakymu Nr.1K-152](#) (Žin., 2005, 63-2238).
- Informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą ir suteiktos paramos viešinimo strategija, patvirtinta LR finansų ministro 2004 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. 1K-279 (Žin., 2004, [Nr. 122-4473](#); 2005, [Nr.21-666](#), [Nr. 150-5497](#));
- Informavimo apie Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramą pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrąjį programavimo dokumentą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklės, patvirtintos LR finansų ministro 2004 m. birželio 17 d. įsakymu Nr.1K-233 (Žin., 2004, [Nr. 98-3650](#); [Nr.186-6935](#), 2006, [Nr.47-1684](#)).

Kelmės rajono savivaldybės Tarybos ir administracijos struktūra 4 priedas

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VYKDYTI PROJEKTAI

Projekto pavadinimas	Projekto pavadinimas: "Vietinės bendruomenės įtaka priimant demokratinus sprendimus vietinės valdžios nutarimuose"
Projekto vykdymo metai ir vieta	2003 metai, Kelmė (Lietuva), Ostra Goinge kommun (Švedija), Flora kommune (Norvegija), Molde kommune (Norvegija)
Projekto tikslas	Projekto tikslas: apžvelgti vietoje - Šiaurės šalyse - vietinės valdžios administravimą ir aptarti kelius, kaip vietinė bendruomenė gali įtakoti demokratinų sprendimų priėmimą savivaldybės tarybos ir valdybos leidžiamuose dokumentuose ir palaikyti demokratinis ryšius tarp vietinės politinės sferos atstovų ir vietinės administracijos.
Projekto rezultatai	1 projekto darbinis seminaras Švedijoje, Ostra Goinge komunoje; 1 projekto darbinis seminaras Norvegijoje, Flora komunoje; 1 projekto darbinis seminaras Norvegijoje, Molde komunoje; 1 projekto baigiamasis seminaras Lietuvoje, Kelmės savivaldybėje "Demokratijos stiprinimas Šiaurės ir Baltijos šalyse" ir projekto apibendrinimas dalyvaujant projekto partneriams iš Ostra Gøinge komunos, Švedija, Floro komunos, Norvegija, ir Mølde komunos, Norvegija; Perimta geriausia Šiaurės šalių partnerių patirtis savivaldybių demokratinio administravimo srityje. Sutvirtinti ryšiai tarp projekto partnerių savivaldybių ir visuomenės. Numatyti tolesnio bendradarbiavimo planai.
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas.
Projekto biudžetas	42 724 Lt.
Finansavimo šaltiniai	Šiaurės Ministrų Tarybos programa "Vietinės ir regioninės administracijos raida"
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	33 190 Lt.

Projekto pavadinimas	Partnerių abipus sienos patirties, diegiant vandens tiekimo bei valymo sistemas mažose kaimiškiose gyvenvietėse, perėmimas ir sklaida bei pritaikymas Kelmės rajone
Projekto vykdymo metai ir vieta	2004-11-30 - 2005-09-30, Kelmė, Ostra Goinge, Ogre
Projekto tikslas	Vystyti bendradarbiavimą abipus Baltijos jūros esančiose šalyse vandens tiekimo ir valymo srityje, parengti techninę dokumentaciją Grinių, Pagryžuvio ir Verpenos gyvenviečių vandens tiekimo ir valymo sistemų statybai.
Projekto rezultatai	4 darbiniai seminarai vandentiekio ir nuotekų sistemų diegimo tema Lietuvoje, Latvijoje ir Švedijoje Projekto metu parengta: - investiciniai projektai (su galimybių studijomis) - topografiniai tyrinėjimai; - techniniai projektai; - projekto darbų sąmatos.
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas.
Projekto biudžetas	214 226 Lt.
Finansavimo šaltiniai	PHARE 2002 BAS programa ir Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	170 879 Lt.

Projekto pavadinimas	Bridvaišio ežero turizmo plėtros galimybių studija ir techninės dokumentacijos parengimas
Projekto vykdymo metai ir vieta	2004-11-30 - 2005-09-30, Kelmė, Tytuvėnai
Projekto tikslas	Parengti Bridvaišio ežero turizmo plėtros galimybių studiją ir privažiavimo prie Bridvaišio ežero techninę dokumentaciją.
Projekto rezultatai	Parengta Bridvaišio ežero turizmo plėtros galimybių studija ir privažiavimo prie Bridvaišio ežero techninė dokumentacija.
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas
Projekto biudžetas	439 593 Lt.
Finansavimo šaltiniai	PHARE ESS 2002 ir Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	334 921 Lt

Projekto pavadinimas	Kelio Šalteniai- Palendriai ir Šaltenių gyvenvietės kelio rekonstrukcija Kelmės rajono Kelmės apylinkių seniūnijoje
Projekto vykdymo metai ir vieta	2004-12-31 –2006-09-01, Kelmės raj., Palendriai, Šalteniai
Projekto tikslas	Atlikti kelio Šalteniai – Palendriai ir Šaltenių gyvenvietės kelio rekonstrukciją
Projekto rezultatai	Atlikta kelio Šalteniai – Palendriai ir Šaltenių gyvenvietės kelio rekonstrukcija
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas
Projekto biudžetas	2 537 531 Lt
Finansavimo šaltiniai	ES Regioninės plėtros fondas ir Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	1 881 275 Lt.

Projekto pavadinimas	Kelmės miesto ir Tytuvėnų miestelio bendrųjų planų parengimas
Projekto vykdymo metai ir vieta	2005-10-20 – 2007-12-31, Kelmė, Tytuvėnai
Projekto tikslas	Parengti Kelmės miesto ir Tytuvėnų miestelio bendruosius planus
Projekto rezultatai	Parengti Kelmės miesto ir Tytuvėnų miestelio bendrieji planai
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas
Projekto biudžetas	550 501 Lt.
Finansavimo šaltiniai	ES Socialinis fondas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	550 501 Lt.

Projekto pavadinimas	Kelmės rajono savivaldybės darbuotojų mokymai ir kvalifikacijos kėlimas
Projekto vykdymo metai ir vieta	2006-04-01 – 2008-05-31, Kelmė
Projekto tikslas	Vykdyti Kelmės rajono savivaldybės administracijos darbuotojų mokymus ir kelti jų kvalifikaciją
Projekto rezultatai	Atlikti Kelmės rajono savivaldybės administracijos darbuotojų mokymai ir pakelta darbuotojų kvalifikacija
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas
Projekto biudžetas	244 286 Lt.
Finansavimo šaltiniai	ES Socialinis fondas ir Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	181 714 Lt.

Projekto pavadinimas	Kražių kolegijos pritaikymas turizmo reikmėms
Projekto vykdymo metai ir vieta	2006-10-01 – 2008-06-30, Kražiai
Projekto tikslas	Kražių kolegijos pastato pritaikymas viešėjai paskirčiai
Projekto rezultatai	Kražių kolegijos pritaikymas viešėjai paskirčiai, Įrengta biblioteka, Įrengtas kultūros centras; Įrengtas muziejus; Įrengtas turizmo informacinis centras ir kt.
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas
Projekto biudžetas	3 776 234 Lt.
Finansavimo šaltiniai	Europos regioninės plėtros fondas, Lietuvos respublikos biudžetas, Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	3 403 926 Lt.

Projekto pavadinimas	Kelmės miesto Kražantės tvenkinio bei Kražantės upės dalies užterštumo tyrimai ir išvalymo galimybių studijos parengimas
Projekto vykdymo metai ir vieta	2007-01-02- 2007-12-31, Kelmė
Projekto tikslas	Parengti Kelmės miesto Kražantės tvenkinio bei Kražantės upės dalies užterštumo tyrimus ir išvalymo galimybių studiją
Projekto rezultatai	Parengti Kelmės miesto Kražantės tvenkinio bei Kražantės upės dalies užterštumo tyrimai ir išvalymo galimybių studija
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas (ES parama suteikta)
Projekto biudžetas	111 360 Lt.
Finansavimo šaltiniai	ES Regioninės plėtros fondas ir Kelmės rajono savivaldybės administracijos biudžetas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	83 520 Lt.

Projekto pavadinimas	Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas
Projekto vykdymo metai ir vieta	2006-12-01 – 2008-12-30, Kelmės rajonas
Projekto tikslas	Pagerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą Kelmės rajono gyventojams, modernizuojant visų PSP įstaigų veiklą
Projekto rezultatai	Bus suremontuota 396, 68 m ² ploto, bus įsigyta 234vnt. medicininės įrangos, 8 automobiliai, 33 kompiuteriai, 4 kopijavimo aparatai, 27 PSP objektai bus aprūpinti medicinos ir ofiso baldais.
Vaidmuo projekte	Pareiškėjas, vykdytojas (ES parama suteikta)
Projekto biudžetas	2 464 547 Lt.
Finansavimo šaltiniai	Europos regioninės plėtros fondas
Pareiškėjo gautas paramos dydis projektui įgyvendinti	2 464 547 Lt.

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS INVESTICINĖ PROGRAMA 2007-2010 M.

2006-11-17

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VEIKSMŲ PROGRAMA

1 Prioritetas. UŽIMTUMAS IR LANKSTESNĖS DARBO VIETOS.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
1. Kelmės rajono gyventojų socialinių paslaugų poreikio nustatymas ir investicinio projekto „Socialinių paslaugų centro infrastruktūros sukūrimas“ parengimas	Parengtas investicinis projektas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų skyrius	2007-2010	40	6		34
2. Socialinių paslaugų centro įkūrimas	Įkurtas soc. 30 vietų paslaugų centras Kelmės m. seniems, neįgaliems asmenims	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Socialinių paslaugų skyrius	2008 - 2010	2250	337,5		191,5

2 Prioritetas. MOKYMAS VISĄ GYVENIMĄ

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
3. Nuotolinio mokymosi sistemos ir programų kūrimas	100 rajono gyventojų neatsitraukdami nuo darbo, gyvenamosios vietos įgis išsilavinimą.	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2008-2010	100	18		82
4. „Antro šanso“ galimybės plėtra	60 „iškritusiųjų“ iš bendrojo lavinimo mokyklų įgis bendrąjį išsilavinimą. Įsteigti 3 SMC filialai.	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2008-2010	120	15		105

4 Prioritetas. Viešojo administravimo tobulinimas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
5. Užvenčio miesto, Girkų ir Dvarčiaus kaimų bendrasis planas	Parengtas gyvenamųjų vietovių planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2007-2008	600	90		510
6. Kaimo ribų nustatymo ir patikslinimo žemėtvarkos specialieji planai	Parengtas kaimo ribų nustatymo specialusis planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2008-2009	500	75		425
7. Inžinerinės infrastruktūros (vandentiekio, nuotekų, lietaus nuotekų, šilumos tiekimo, elektros, ryšių ir t.t.) plėtros specialieji planai	Parengtas inžinerinės infrastruktūros spec. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2008-2010	250	30		220
8. Adresų informacinės sistemos išdėstymo specialusis planas ir adresų informacinės sistemos įrengimas	Parengtas informacinės sistemos spec. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2007-2008	1000	1000		
9. Nekilnojamųjų kultūros vertybių ribų ir zonų specialieji planai	Parengtas nekiln. kultūros vertybių ribų ir zonų spec. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2007-2010	450	67,5		382,5

10. Kelmės, Tytuvėnų ir Užvenčio miestų administracinių ribų keitimo specialieji planai	Parengtas rajono miestų administracinių ribų keitimo spc. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2008-2010	300	45		255
11. Gyvenamųjų namų statybos kvartalų Kelmėje, Tytuvėnuose, Užventyje detalieji planai	Parengti miestų statybos kvartalų detalieji planai	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2008-2010	100	15		85
12. Pramonės teritorijų detalieji planai Kelmėje, Tytuvėnuose, Užventyje	Parengti miestų pramonės teritorijų detalieji planai	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kraštotvarkos skyrius	2008-2010	300	45		255

EKONOMIKOS AUGIMO VEIKSMŲ PROGRAMA

1Prioritetas. Tiesioginė parama MTPP ir inovacijoms

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
13. Geros gamybos praktikos kokybės ir aplinkosaugos valdymo priemonių diegimui ir sertifikavimui reikalingos investicijos	Geros gamybos praktikos diegimas inovatyvių produktų gamybai	Privatus verslas, VšĮ Kelmės TVIC	2007-2010	2000	1000		1000

2 Prioritetas. Palankios sąlygos verslui ir inovacijoms.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
14. Kelmės turizmo ir verslo informacijos centro infrastruktūros ir paslaugų plėtra	Išplėsta ir atnaujinta Kelmės TVIC turima materialinė bazė, įrengti papildomi 3 biurai SVV subjektams.	VšĮ Kelmės TVIC	2007-2009	3000	300	300	2400
15. Bendradarbiavimas diegiant inovacijas	Įkurtas inovacijų centras	VšĮ Kelmės TVIC	2007-2009	1000	100		900

3 Prioritetas. Informacinė visuomenė visiems

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos

16. Kelmės rajono savivaldybės administracijos kompiuterinių ir telefono tinklų projektavimas ir rekonstrukcija	Parengtas ir įgyvendintas kompiuterių ir telefono tinklų atnaujinimo projektas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Informatikos skyrius	2008-2010	157	24		133
17. Galimybių ir poreikio virtualiam nuosavam savivaldybės administracijos kompiuterių tinklo, apimančio visą Kelmės rajono savivaldybės teritoriją (administracijos struktūrinius padalinius, kitas viešąsias įstaigas), kūrimui studijos techninio projekto parengimas	Parengta savivaldybės administracijos ir jos nutolusių struktūrinių padalinių (seniūnijų), viešųjų įstaigų kompiuterių tinklų situacijos studija ir techninis projektas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Informatikos skyrius	2007-2008	75	11		64
18. Kelmės rajono savivaldybės administracijos kompiuterių programinės ir techninės įrangos atnaujinimas	Atnaujinta 60 darbo vietų kompiuterių programinė ir techninė įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Informatikos skyrius	2007-2010	500	75		425

5 Prioritetas. Transporto tinklas.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
19. Kelio Tytuvėnai (Sedulos g.) – Skogalio k. (Bridvaišio ežeras) rekonstrukcija ir trijų stovėjimo aikštelių automobiliams įrengimas	Įrengti 2.5 km. kelio asfaltuotos dangos ir šaligatvių	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2007-2008	3136	314	470.4	2351.6
20. Pėsčiųjų ir dviračių tako įrengimas Kelmė-Pagojis, Vytauto Dižiojo g. (Kukečių kryptimi), Putvinskio g.(iki miesto ribos)	Įrengti 3.5 km. pėsčiųjų ir dviračių tako asfaltuotos dangos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Statybos ir komunalinio ūkio skyrius	2007-2009	1600	240		1360
21. Vietinės reikšmės kelių modernizavimas, techninių parametrų gerinimas, dangų tobulinimas	Per metus įrengti 15 tūkst. kv. m. asfaltuotos kelio dangos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Statybos ir komunalinio ūkio skyrius	2007-2010	6000	600	900	4500
22. Kelmės m. šiaurinės m. dalies(Atgimimo, Lauko, Saulėtekio, Aušros ir šalia esančių g) rekonstrukcija	Įrengti 13 tūkst.kv. m. asfaltuotos gatvių dangos su šaligatviais	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Statybos ir komunalinio ūkio skyrius	2008-2009	1800	270		1530

23. Kelmės, Tytuvėnų, Užvenčio miestų gatvių dangos atnaujinimas	Įrengti 10 tūkst. kv.m.asfaltuotos gatvių danguos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Statybos ir komunalinio ūkio skyrius	2007-2010	5000	500	750	3750
--	---	---	-----------	------	-----	-----	------

6 Prioritetas. Energijos tinklai

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos

SANGLAUDOS SKATINIMO VEIKSMŲ PROGRAMA

I Prioritetas. Savivaldybių urbanistinė infrastruktūra.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
24. Kelmės kultūros centro rekonstravimas	Renovuoti kultūros centrą	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2009	6333	1266.6	5066,40	
25. Kelmės miesto daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausiai didinant jų energijos vartojimo efektyvumą	Renovuoti 3 daugiabučiai namai	Daugiabučių namų bendrijos, Ekonomikos ir investicijų skyrius	2008	650	97.5		552.5
26. Socialinio būsto plėtra kaimo vietovėse, gerinant gyvenamos aplinkos sąlygas	Pagerintos gyvenimo sąlygos 25 šeimoms	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Ekonomikos ir investicijų skyrius	2009	500	75		425
27. Kelmės rajono Tytuvėnų apyl. sen. Pagryžuvio gyvenvietės bendro naudojimo sausinimo sistemų renovacija	Įrengti 58 ha plote 6,287 km. uždaro drenažo tinklo	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Žemės ūkio skyrius	2007-2010	1700	255		1445

2 Prioritetas. Veiklos kaimo vietovių diversifikavimas

3 Prioritetas. Paveldas / turizmas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
28. Kelmės dvaro rūmų, vidaus patalpų restauracija ekspozicijos ir saugyklų įrangos projektavimas ir įrengimas	Dvaro pastato vidaus renovacija. Įrengtos parodų ekspozicijos, renovuoti paradinius laiptus.	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2010	8000	800		7200
29. Kelmės dvaro sodybos svirno restauravimas ir pritaikymas muziejinei, kultūrinei ir švietimo paskirčiai	Rekonstruotas svirnas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2010	1265,9	75,95	189,88	1000,07
30. Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblio teritorijos sutvarkymo darbai	Bus sutvarkyta Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblio teritorija	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2009-2010	3000	450		2550

31. Dubysos upės slėnio Maironių kaime pritaikymas turizmo ir sporto reikmėms	Modernios stovyklavietės vandens turistams įkūrimas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2007-2008	4000	600		3400
32. Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblio galimybių studijos parengimas	Parengti dokumentaciją	Šiaulių vyskupija, vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2009-2010	200	20		180
33. Lankytojų informacinio centro įrengimas	Pastato rekonstravimas ir pritaikymas lankytojų info. centrui	Tytuvėnų regioninio parko direkcija	2008-2010	3000		450	2550
34. Kražių bažnyčios ir koplyčios ansamblio renovavimas	Renovuoti Kražių bažnyčios ir koplyčios ansamblių	Šiaulių vyskupija, vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2009-2010	2000	300		1700
35. Turizmo informacinių terminalų įrengimas Kelmės ir Tytuvėnų miestuose	Įrengt 2 turizmo informacinius terminalus	Tytuvėnų regioninio parko direkcija	2008	500	75		425
36. Ventos slėnio teritorijos pritaikymas ir turizmo reikmėms	Sukurta poilsio ir turizmo infrastruktūra	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas turizmui A. Sutkus	2008-2010	1500	300		1200

4 Prioritetas. Sveikata

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
37. VšĮ Kelmės ligoninės reformos tęsimas-restruktūrizavimas	Gydymo ir slaugos plėtra, bei kokybės gerinimas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, VšĮ Kelmės ligoninė	2009-2010	4000	600		3400
38. Kelmės rajono psichikos sveikatos centro modernizavimas	Sveikatingumo gerinimas, Tytuvėnų ir Užvenčio filialų įsteigimas	Kelmės rajono savivaldybės administracija, VšĮ Kelmės Psichikos sveikatos centras	2009-2010	500	75		425

5 Prioritetas. Darbo rinkos institucijos

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
39. VšĮ Kelmės PRC bendrabučių renovacija	Renovuoti bendrabučiai	VšĮ Kelmės PRC	2008-2009	2000			2000
40. VšĮ Kelmės PRC Tytuvėnų skyriaus paslaugų ir infrastruktūros plėtra	Tytuvėnų skyriaus pastato renovacija, atnaujinant baldus ir įrangą ir baseiną	VšĮ Kelmės PRC	2009-2010	3000			3000

6 Prioritetas. Socialinė integracija

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
41. Lolių senelių namų dienos globos padalinio įkūrimas	Įkurtas 20 vietų dienos globos padalinys Alzheimerio ir senatvine demencija sergantiems asmenims	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Socialinės paramos skyrius	2007-2009	2182			2182

7.Prioritetas. Švietimo institucijos

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
42. Kelmės raj. Kražių gimnazijos pastatų rekonstrukcija	Atremontuota mokykla, atnaujinti baldai, įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2008-2009	2500	375		2125
43. Žemaitės viešosios bibliotekos rekonstravimas	Renovuota 1.5 tūkst. kv. m. patalpų, atnaujinti baldai ir įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2007-2008	3300	495		2805

44. Kelmės rajono Specialiosios mokyklos pastatų rekonstrukcija	Atremontuota mokykla, atnaujinti baldai, įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2009-2010	2000	300		1700
45. Internetinių skaityklų įrengimas 10 kaimo bibliotekų (filialuose)	10 kaimo bibliotekų aprūpintos baldais, įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2010	75	11,25		63,75
46. Statybos srities specialybių praktinio ir teorinio mokymo bazės modernizacija VŠĮ Kelmės PRC	Statybininkų materialinės ir techninės bazės modernizavimas	VŠĮ Kelmės PRC	2008-2009	5500			5500

8 Prioritetas. Aplinka

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
47. Priemonės, įtrauktos į Nemuno vidurupio baseino vandentvarkos ūkio investicijų II etapą (Kelmės, Tytuvėnų ir Užvenčio vandentvarkos objektai)	Įrengta 15,7 km. vandentiekio ir 16 km. nuotekų tinklų, 2 nuotekų valyklos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2008	23114	3467.1		19646.9

48. Kelmės miesto Nepriklausomybės gatvės kvartalo vandentvarkos tinklų įrengimas	Įrengta 3.1 km. vandentiekio ir 3.1 km. nuotekų tinklų,	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2008	2785	501.3		2283.7
49. Kelmės miesto Atgimimo Lauko, Saulėtekio bei V.Putvinskio gatvių kvartalo vandentvarkos tinklų įrengimas	Įrengta 5.1 km. vandentiekio ir 5.1km. nuotekų tinklų,	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2008	4607	691		3916
50. Kelmės rajono gyvenviečių vandentiekio ir nuotekų tinklų bei valymo įrenginių statyba bei modernizavimas su gatvių ir šaligatvių dangų atstatymu. Tame skaičiuje: Budraičiai, Kukečiai, Paverpenis, Verpena, Griniai, Vaiguva	Įrengta 16 km. vandentiekio ir 16 km. nuotekų tinklų, vandens gerinimo įrenginiai ir nuotekų valyklos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2010	27340	4100		23240
51. Kelmės miesto lietaus kanalizacijos tinklų sutvarkymas	Įrengta 10 km. lietaus kanalizacijos tinklų	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2010	1343	201		1142
52. Kelmės miesto Kražantės tvenkinio valymas, jo teritorijos sutvarkymas	Išvalytas Kražantės tvenkinys ir sutvarkyta teritorija	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2008-2010	3000	750		2250
53. Kelmės m. Birutės, Žvejų, Valančiaus ir gretimų kvartalų inžineriniai tinklai	Įrengti inžineriniai tinklai	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2009-2010	4000	600		3400

54. Dvaro ir šalia esančių g. kvartalų inžineriniai tinklai	Įrengti inžineriniai tinklai	Kelmės rajono savivaldybės administracija, vyr. specialistas R. Balčiūnas	2009-2010	4000	600		3400
---	------------------------------	---	-----------	------	-----	--	------

9 Prioritetas. Energijos efektyvumas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
55. Kelmės rajono „Aukuro“ vidurinės mokyklos rekonstravimas, pagerinant energetines charakteristikas	Apšiltinta mokykla 2949 kv. m. sienų ir pakeista 1040 kv. m. langų	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2009-2010	3000	450		2550
56. VšĮ Kelmės PRC Tytuvėnų skyriaus katilinės modernizavimas	Rekonstruota katilinė	VšĮ Kelmės PRC	2007-2008	600	150	450	

Ekonomikos ir investicijų skyriaus vedėjas

Vytautas Vileikis

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS INVESTICINĖ PROGRAMA 2011-2013 METAIS

ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VEIKSMŲ PROGRAMA

2006-11-17

1 Prioritetas. UŽIMTUMAS IR LANKSTESNĖS DARBO VIETOS.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Kelmės rajono savivaldybės įstaigų, įmonių darbuotojų mokymai	Apmokyti savivaldybės įmonių, įstaigų 200 specialistų	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2012	200	30		170

2 Prioritetas. MOKYMAS VISĄ GYVENIMĄ

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Visuotinio kompiuterinio raštingumo įgyvendinimas Kelmės rajone	Apmokyti 105 gyventojai (bedarbiai, dirbantys, bet neturintys IT išsilavinimą tvirtinančio dokumento, mokytojai)	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	120	15		105

4 Prioritetas. Viešojo administravimo tobulinimas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Kražių, Šaukėnų, Liolių miestelių bendrieji planai	Parengtas gyvenamųjų vietovių planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	800	120		680
Inžinerinės infrastruktūros (vandentiekio, nuotekų, lietaus nuotekų, šilumos tiekimo, elektros, ryšių ir t.t.) plėtros specialieji planai	Parengtas inžinerinės infrastruktūros spec. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	250	30		220
Nekilnojamųjų kultūros vertybių ribų ir zonų specialieji planai	Parengtas nekiln. kultūros vertybių ribų ir zonų spec. planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	450	67,5		382,5
Gyvenamųjų namų statybos kvartalų Kelmėje, Tytuvėnuose, Užventyje detalieji planai	Parengti miestų statybos kvartalų detalieji planai	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	100	15		85
Kelmės rajono savivaldybės viešojo administravimo ir įdiegtų dokumentų valdymo sistemos tobulinimas	Įdiegta pažangi informacinė sistema savivaldybėje ir apmokyti darbuotojai dirbantys su ja	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	500	75		425
Logistikos centro steigimo Pakražančio kaime detalusis planas	Parengtas logistikos centro detalusis planas	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	70	10.5		59.5

EKONOMIKOS AUGIMO VEIKSMŲ PROGRAMA

2 Prioritetas. Palankios sąlygos verslui ir inovacijoms.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Efektyvios paslaugų verslui sistemos sukūrimas ir jos įdiegimas Kelmės regione, pasinaudojant Lietuvos ir užsienio šalių paslaugų verslui patirtimi. Regiono verslo plėtros problemų identifikavimo ir sprendimo sistema.“	Sukurta verslo informacinė sistema Surinkta informacija apie rinkas ir prekybos sąlygas atskirose valstybėse Užmegzti ryšiai su užsienio verslo subjektais	VšĮ Kelmės TVIC	2011-2013	1120	120	120	880
Kelmės rajono jaunimo, moterų, neįgaliųjų verslumo nuostatų ir gebėjimų identifikavimo, verslumo skatinimo ir verslo patirties perdavimo sistema.“	Įrengtos patalpos skirtos tikslinių grupių verslumo užimtumo centrui Sukurta informacinė duomenų bazė Suteiktos individualios grupinės konsultacijos 200 tikslinių grupių atstovams	VšĮ Kelmės TVIC	2011-2013	1500	150	150	1200

3 Prioritetas. Informacinė visuomenė visiems

5 Prioritetas. Transporto tinklas.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos

Kelmės r. Tytuvėnų m. apvažiavimo kelio – Citavičiaus gatvės rekonstrukcija	Įrengti 1.1 km. kelio asfaltuotos dangos ir šaligatvių	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	1400	140	210	1050
Vietinės reikšmės kelių modernizavimas, techninių parametrų gerinimas, dangų tobulinimas	Per metus įrengti 15 tūkst kv.m.asfaltuotos kelio dangos	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	5000	500	750	3750
Kelmės, Tytuvėnų, Užvenčio miestų gatvių dangos atnaujinimas	Įrengti 10tūkst. kv.m.asfaltuotos gatvių danguos	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	5000	500	750	3750
Tytuvėnų ap. seniūnija kelio Mockaičiai-Pagauštvinio k. rekonstrukcija.	Įrengti 1.5 km. kelio asfaltuotos dangos	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	1200	120	180	900

6 Prioritetas. Energijos tinklai

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Tytuvėnų miesto centralizuoto šilumos tiekimo tinklų plėtra, didinant šilumos tiekimo tinklų plėtra, didinant šilumos tiekimo apimtį ir naujų vartotojų skaičių	Įrengti 1.6 km. šilumos trasų Tytuvėnų m.	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	1200	180		1020

SANGLAUDOS SKATINIMO VEIKSMŲ PROGRAMA

I Prioritetas. Savivaldybių urbanistinė infrastruktūra.

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Tytuvėnų miesto bendruomenės kultūros centro statyba	Įrengta biblioteka, informacinis ir kultūros centras	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	9000	1350		7650
Kelmės miesto daugiabučių namų atnaujinimas pirmiausiai didinant jų energijos vartojimo efektyvumą	Renovuoti 3 daugiabučiai namai	Daugiabučių namų bendrijos	2011-2013	1350	202,5		1147,5
Socialinio būsto plėtra kaimo vietovėse, gerinant gyvenamos aplinkos sąlygas	Pagerintos gyvenimo sąlygos 25 šeimoms	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2012	500	75		425

2 Prioritetas. Veiklos kaimo vietovių diversifikavimas

3 Prioritetas. Paveldas / turizmas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos

Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansamblio renovavimas	Renovuoti Tytuvėnų bažnyčios ir vienuolyno ansambli	Šiaulių vyskupija	2011-2013	12000	1800		10200
Kražantės upės slėnio Kelmės mieste pritaikymas rekreacijai ir turizmui	Sukurta poilsio ir turizmo infrastruktūra	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2012	2500	375		2125
Poilsiavietės prie Giliaus ežero sutvarkymas	Sukurta poilsio ir turizmo infrastruktūra	Tytuvėnų regioninio parko direkcija	2011-2012	700	105		595
Gauštvinio ežero arealo pritaikymas turizmui	Kempingo įsteigimas	Tytuvėnų regioninis parkas	2011-2013	2500	375		2125
Miesto paplūdimio prie Bridvaišio ežero sutvarkymas	Sukurti poilsio ir turizmo infrastruktūra	Tytuvėnų regioninis parkas	2011-2013	1800	270		1530
Užvenčio dvaro teritorijos sutvarkymas ir naujos ekspozicijos įrengimas svirne	Dvaro teritorijos ir pastatų, bei parko pritaikymas turizmui	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	700	105		595
Pažintinio tako įrengimas Tytuvėnų regioninio parke	1,6 km tako infrastruktūros įrengimas	Tytuvėnų regioninio parko direkcija	2011-2013	400	60		340
Šaukėnų parko pritaikymas rekreacijai ir turizmo reikmėms	Teritorijos pritaikymas turizmui	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	100	15		85

4 Prioritetas. Sveikata

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Kelmės rajono pirminės sveikatos priežiūros įstaigų modernizavimas	Palaikomojo gydymo ir slaugos plėtra	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	1000	150		850

A. Jokšo šeimos sveikatos centras – Užvenčio apylinkės gyventojų sergamumo mažinimas	Palaikomojo gydymo ir slaugos plėtra	A. Jokšo šeimos sveikatos centras	2011-2013	67	10.05		56.95
--	--------------------------------------	-----------------------------------	-----------	----	-------	--	-------

5 Prioritetas. Darbo rinkos institucijos

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
VšĮ Kelmės PRC Kelmės skyriaus pagrindinio mokyklos pastato renovacija	Kelmės skyriaus mokyklos pastato renovacija	VšĮ Kelmės PRC	2011-2013	1600			1600

6 Prioritetas. Socialinė integracija

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Neįgaliųjų profesinės reabilitacijos infrastruktūros kūrimas prie socialinės įmonės	Įkurtas 10 vietų profesinės reabilitacijos centras neįgaliems asmenims	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2012-2013	1000	150		850

7 Prioritetas. Švietimo institucijos

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Darželių – mokyklų ir ikimokyklinių įstaigų materialinė bazės atnaujinimas	Atnaujinti baldai, žaidimų ir sporto inventorių, ugdymo priemonės	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	500	75		425
Kaimo bibliotekų filialų pastatų pritaikymas šiuolaikinės bibliotekos reikalavimams (remontai, šildymo sistemų įrengimai)	Atremontuoti 4 kaimo filialų patalpas, atnaujinti baldai, įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	250	37.5		212.5
LIBIS programos skaitytojų posistemės įdiegimas Žemaitės viešojoje bibliotekoje	Įdiegtas modernus skaitytojų aptarnavimas panaudojant elektr. info. priemones	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	20	5	15	

8 Prioritetas. Aplinka

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Kelmės rajono gyvenviečių vandentiekio ir nuotekų tinklų bei valymo įrenginių statyba bei modernizavimas su gatvių ir šaligatvių dangų atstatymu: Pagryžuvys-Pavydai, Girnikai, Kražiai, Lioliai, Gailiai, Šaukėnai	Įrengta 10 km. vandentiekio ir 10km. nuotekų tinklų, vandens gerinimo įrenginiai ir nuotekų valyklos	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	12700	1905		10795
Kelmės miesto Vilbėno tvenkinio, valymas ir aplinkos tvarkymas	Išvalytas Vilbėno tvenkinys ir sutvarkyta teritorija	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	1400	210		1190
Kelmės rajono pažeistų teritorijų sutvarkymas (buvusių nuotekų valymo įrenginių rekultivavimas, karjero rekultivavimas, gamybinių pastatų griuvėsių sutvarkymas)	Sutvarkytos pažeistos teritorijos	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011	1400	210		1190

9 Prioritetas. Energijos efektyvumas

Priemonė	Pasiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
					Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
Kelmės rajono Vaiguvos vidurinės mokyklos rekonstravimas pagerinant energetines charakteristikas	Apšiltinta mokykla 470 kv.m. sienų ir pakeista 1731kv.m. langų	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2012	1500	225		1275
Kelmės rajono Pagryžuvio pradinės mokyklos rekonstravimas pagerinant energetines charakteristikas	Apšiltinta mokykla 400kv.m. sienų ir pakeista 1500 kv.m. langų	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2012-2013	1000	150		850
Kelmės rajono ikimokyklinių įstaigų rekonstravimas pagerinant energetines charakteristikas (d/m Ažuoliukas, Kulverstukas, Tytuvėnų lopšelis-darželis)	Apšiltinta 2550 kv.m. sienų ir pakeista 800 kv.m. langų	Kelmės rajono savivaldybės administracija	2011-2013	2500	375		2125
Tytuvėnų miesto katilinės modernizavimas	Rekonstruota katilinė	UAB „Kelmės šilumos tinklai“	2011-2012	500	75		425

Ekonomikos ir investicijų skyriaus vedėjas

Vytautas Vileikis

Kelmės rajono savivaldybės 2007-2010 metų svarbiausių projektų sąrašas

2006-11-20

Nr.	Priemonė	Pasiiekimo indikatorius	Institucija	Igyvendinimo Laikotarpis	Lėšų poreikis projektui tūkst. Lt	Finansavimo šaltiniai		
						Institucijos lėšos	Nacionalinio biudžeto lėšos	ES SF lėšos
1	Priemonės, įtrauktos į Nemuno vidurupio baseino vandentvarkos ūkio investicijų II etapą (Kelmės, Tytuvėnų ir Užvenčio vandentvarkos objektai)	Įrengta 15,7 km. vandentiekio ir 16 km nuotekų tinklų, 2 nuotekų valyklos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2007-2008	23114	3467.1		19646.9
2.	Kelmės kultūros centro rekonstravimas	Renovuoti kultūros centrą	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2009	6333	1266,6	5066,40	
3.	Kelmės rajono gyvenviečių vandentiekio ir nuotekų tinklų bei valymo įrenginių statyba bei modernizavimas su gatvių ir šaligatvių dangų atstatymu. Tame skaičiuje: Budraičiai, Kukečiai, Paverpenis, Verpena, Griniai, Vaiguva	Įrengta 16 km vandentiekio ir 16 km nuotekų tinklų, vandens gerinimo įrenginiai ir nuotekų valyklos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Vyr. specialistas R. Balčiūnas	2007-2010	27340	4100		23240
4.	Lolių senelių namų dienos globos padalinio įkūrimas	Įkurtas 20 vietų dienos globos padalinys Alzheimerio ir senatvine demencija sergantiems asmenims	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Socialinės paramos skyrius	2007-2009	2182			2182

5.	Kelmės raj. Kražių gimnazijos pastatų rekonstrukcija	Rekonstruota mokykla, atnaujinti baldai, įranga	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2008-2009	2500	375		2125
6.	Kelmės, Tytuvėnų, Užvenčio miestų gatvių dangos atnaujinimas	Įrengti 10 tūkst. kv. m. asfaltuotos gatvių dangos	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Statybos ir komunalinio ūkio skyrius	2007-2010	5000	500	750	3750
7.	Kelmės dvaro rūmų, vidaus patalpų restauracija, ekspozicijos ir saugyklų įrangos projektavimas ir įrengimas	Dvaro pastato vidaus renovacija. Įrengtos parodų ekspozicijos, renovuoti paradiniai laiptai.	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Kultūros ir sporto skyrius	2008-2010	8000	800		7200
8.	VšĮ Kelmės PRC Tytuvėnų skyriaus paslaugų ir infrastruktūros plėtra	Tytuvėnų skyriaus pastato renovacija, atnaujinant baldus, įrangą ir baseiną	VšĮ Kelmės PRC	2009-2010	3000			3000
9.	Kelmės rajono „Aukuro“ vidurinės mokyklos rekonstravimas, pagerinant energetines charakteristikas	Apšiltinta mokykla - 2949 kv. m. sienų ir pakeista 1040 kv. m. langų	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Švietimo skyrius	2009-2010	3000	450		2550
10.	Kelmės miesto Kražantės tvenkinio valymas, jo teritorijos sutvarkymas	Išvalytas Kražantės tvenkinys ir sutvarkyta jo teritorija	Kelmės rajono savivaldybės administracija, Vyr. specialistas R. Balčiūnas, Kelmės miesto seniūnas Z. Mačijauskas	2008-2010	3000	750		2250

Administracijos direktorius

Bronius Paliulis

ANKETA

Prašome Jus užpildyti šią anketa, kurios **tikslas** – remiantis respondentų apklausos rezultatais išanalizuoti visuomenės atstovų nuomonę apie ES fondų finansinę paramą, jos svarbą, ES fondų valdymo sistemą, patirtį įsisavinant ES lėšas bei pasiūlymus kaip fondų įsisavinimą padaryti lengvesniu ir skaidresniu, o projektų administravimą - paprastesniu.

Atsakymo variantą, kuris yra Jums priimtinausias, pažymėkite arba

PAŽYMĖKITE, KOKIOJE SRITYJE JŪS DIRBATE:

Valstybinis sektorius Privatus sektorius Žemės ūkis Nedirbu Kita-

.....

1. Ar esate girdėję apie Europos Sąjungos finansinę paramą Lietuvai, kuri yra teikiama per Europos Sąjungos struktūrinius fondus?

Taip Ne

Jei į šį klausimą atsakėte „Taip“, prašome atsakyti į žemiau esančius klausimus.

2. Ar, Jūsų manymu, iš Europos Sąjungos gaunamos lėšos padeda kelti rajono socialinį-ekonominį lygį?

Taip Ne Nežinau

3. Ar Jūsų manymu užtenka informacijos apie Europos Sąjungos Struktūrinių fondų finansinę paramą?

Taip Labiau taip, negu ne Labiau ne, negu taip Ne Neturiu nuomonės

4. Ar sutinkate, kad ES finansinė parama padės pasiekti aukštesnį Lietuvos/rajono ekonomikos lygį?

Taip Labiau taip, negu ne Labiau ne, negu taip Ne Neturiu nuomonės

Lentelėje pažymėkite labiausiai Jums priimtina atsakymo variantą

(vertinimo variantai: nuo 1-silpniausiai/mažiausiai/blogiausiai, iki 5-stipriausiai/daugiausiai/geriausiai)

Nr.	Klausimas	1	2	3	4	5
5.	Apie Europos Sąjungos paramą geriausiai pateikia informaciją:					
	televizija					
	radijas					
	spauda					
	specialūs leidiniai					
	Informacija, pateikta seminarų ar konferencijų metu					
	Informacija, gauta asmeninių kontaktų metu					
	Kita.....					

6.	Kaip vertinate galimybes pasinaudoti ES parama?					
7.	Jūsų manymu ES fondų finansinė parama labiausiai įtakoja:					
	Socialinio - ekonominio lygio kilimą					
	Infrastruktūros vystymąsi					
	Socialinių paslaugų kokybės gerinimą					
	Verslo vystymąsi					
	Žemės ūkio vystymąsi					
	Kita.....					

8. Ar teko susipažinti su paraiškų, teikiamų ES fondų finansinei paramai gauti rengimo, teikimo ir projektų administravimo procesu?

Taip Ne

Jei į šį klausimą atsakėte „Taip“, prašome atsakyti į žemiau esančius klausimus.

9. Jūsų nuomone paraiškas turėtų rengti:

- Jas teikianti įstaiga
- Jas teikianti įstaiga kartu su konsultantais
- Konsultantai/ konsultacinės įmonės
- Kita.....

10. Jūsų nuomone projektus turėtų administruoti:

- Įstaigos darbuotojai
- Įstaigos darbuotojai kartu su konsultantais
- Konsultantai/ konsultacinės įmonės
- Kita.....

Lentelėje pažymėkite labiausiai Jums priimtina atsakymo variantą

(vertinimo variantai: nuo 1-silpniausiai/mažiausiai/blogiausiai, iki 5-stipriausiai/daugiausiai/geriausiai)

Nr.	Klausimas	1	2	3	4	5
11.	Veiksniai, kurie labiausiai trukdo paraiškos rengimo procesui:					
	Informacijos stoka					
	Paraiškos parengimo sudėtingumas					
	Neaiškumai ir prieštaravimai gairėse pareiškėjams					
	Būtiniosios dokumentacijos stoka (pvz.: teisinė registracija, investicinis ar techninis projektas ir kt.)					
	Trumpi terminai paraiškai parengti					
	Dideli projekto rengimo kaštai					
	Žmogiškųjų išteklių patirties ir kompetencijos stoka savivaldybėse, rengiant projektus					
	Nekompetentingos įgyvendinančiųjų institucijų darbuotojų konsultacijos					
	Kiti					
12.	Kaip vertinate įgyvendinančiųjų institucijų ekspertų darbą (kompetenciją) vertinant paraiškas?					
	Ekspertų, <i>vertinančių paraiškas</i> , kompetenciją					
	Ekspertų, <i>vertinančių paraiškas</i> , žinias					
	Užklausimų, siunčiamų vertinimo metu, tikslingumą					

	Užklausimų reikalavimų logiškumą					
	Laiką, duodamą atsakyti į užklausimus					
	Paraiškų vertinimo laiką					
	Per ilgai vertinamos paraiškas: kas ateityje, gavus finansinę paramą, padidina projekto įgyvendinimo kaštus dėl pastovaus kainų kilimo, sutrumpėja projekto įgyvendinimo trukmė					
13.	Ar esate patenkinti tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų, vertinančių paraiškas, darbu, kompetencija, lankstumu?					
14.	Ar esate patenkinti tarpinių ir įgyvendinančiųjų institucijų, prižiūrinčių projektų vykdymą, darbu?					
15.	Kas sukelia didžiausias problemas, išskylančias vykdant projektus?					
	Per sudėtingas projekto įgyvendinimo administravimas					
	Konkrečių specialistų, dirbančių projektų administravimo srityje, trūkumas					
	Projektą administruojančių darbuotojų patirties trūkumas					
	Viešos informacijos apie projektų vykdymą trūkumas					
	Lėšų trūkumas, kuris iškyla padidėjus projekto kaštams dėl ilgo paraiškos vertinimo					
	Nepakankamos konsultacijos iš įgyvendinančiųjų institucijų					
	Specialistų, dirbančių įgyvendinančiose institucijose, kompetencijos ir kvalifikacijos stoka					
	Korupcija įgyvendinančiųjų institucijų darbe					
	Kita.....					
16.	Kas Jūsų nuomone galėtų labiausiai įtakoti efektyvesnę ES fondų lėšų įsisavinimą?					
	Naudojimasis konsultacinių įmonių paslaugomis, tam skiriamas papildomas lėšas iš biudžeto					
	Darbuotojų kompetencijos projektų rengimo srityje ugdymas					
	Didesnio turimų darbuotojų skaičiaus įtraukimas į projektų rengimą					
	Didesnio turimų darbuotojų skaičiaus įtraukimas į projektų vykdymą bei administravimą					
	Papildomų darbuotojų priėmimas darbui su ES finansuojamais projektais					
	Darbuotojų, pritraukiančių ES lėšas, finansinis skatinimas					
	Kita.....					

17. Kiek, Jūsų manymu, Kelmės rajono savivaldybės administracijoje turėtų būti darbuotojų, tiesiogiai dirbančių projektų rengimo ir administravimo srityje?

1 2 3 4 5 Daugiau (nurodykite skaičių)

18. Kaip, Jūsų manymu, įvairių skyrių darbuotojai turėtų būti motyvuojami dirbti papildomą darbą prie projektų, neįeinantį į jų tiesiogines pareigas?

- Darbuotojai neturėtų būti papildomai skatinami. Darbą prie projektų turi atlikti geranoriškai.
- Darbuotojams turėtų būti mokamas priedas prie atlyginimo kas mėnesį, kol tęsis projektas.
- Darbuotojams turėtų būti išmokamas vienkartinis priedas už darbą prie projekto.
- Darbuotojams turėtų būti apmokama už papildomas valandas, dirbtas įgyvendinant projektą.
- Kita.....

Dėkojame už Jūsų bendradarbiavimą!

Užpildytą anketą prašome grąžinti į Kelmės rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir investicijų skyrių vyr. specialistei Linai Urbelytei, arba atsiųsti elektroniniu paštu investicijos@kelme.lt

